

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF TER HOOGTE VAN DE FRANKLIN ROOSEVELTLAAN EN TOEKOMSTSTRAAT TE VILVOORDE (PROV. VLAAMS-BRABANT)

VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 563

Rapport opgemaakt door: Tine Van denhaute

Derbystraat 51

9051 Gent

Juli 2020

Dossiernr.: 22661.R.01 (intern)

OE-nr.: 2017K269

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief ter hoogte van de Franklin Rooseveltlaan en Toekomststraat te Vilvoorde (prov. Vlaams-Brabant)

Auteur

Tine Van denhaute

Projectnummer

- 22661 (intern)
- 2017K269 (Agentschap Onroerend Erfgoed)

Plaats en datum

Gent, juli 2020

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 563

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Template

Versies		
Versie	Datum	Status
v0	18/12/2019	Interne draft
v1	7/5/2020	Externe draft / definitieve versie
v2	28/7/2020	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Jan Coenaerts
Business Unit Manager	Toon Moeskops
General Director	Patrick Hambach

1 INHOUD

1.1	Thesaurus.....	8
1.2	Administratieve gegevens.....	8
1.3	Doel van het onderzoek.....	8
1.4	Aanleiding van het onderzoek	9
1.5	Afbakening onderzoeksgebied	9
1.6	Onderzoeksstrategie.....	11
2	Aard van de bedreiging	11
2.1	Huidige situatie	11
2.2	Toekomstige situatie.....	15
3	Topografie en bodem	17
3.1	Topografie.....	17
3.2	Bodemkundige situering.....	21
4	Assessmentrapport: archeologische voorkennis.....	28
4.1	Geschiedkundige situering.....	29
4.2	Inventarissen onroerend erfgoed	31
4.3	Cartografische Bronnen	43
4.4	Recente landschapsveranderingen.....	52
5	Controleboringen	54
5.1	Inleiding	54
5.2	Werkwijze en strategie	55
5.3	Boringen.....	57
5.4	Interpretatie.....	83
6	Besluit	84
6.1	Interpretatie en datering	84
6.2	Inschatting potentieel tot kennisvermeerdering en samenvatting.....	85
7	Kwaliteitscontrole en ondertekening.....	88
8	Bibliografie.....	89

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: GRB basiskaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2020)	10
Figuur 2: Het studiegebied weergegeven op de kadasterkaart (Geopunt 2020).....	10
Figuur 3: Het studiegebied weergegeven op de meest recente orthofoto (Geopunt 2020)	11
Figuur 4: De westelijke zijde van het studiegebied (Google Maps 2020)	12
Figuur 5: Het kruispunt met de J.B. Nowélaan (Google Maps 2020)	12
Figuur 6: Het middengedeelte van het studiegebied (Google Maps 2020)	13
Figuur 7: De oostelijke zijde van het studiegebied (Google Maps 2020).....	13
Figuur 8: Bestaande toestand binnen het studiegebied met aanduiding van de nutleidingen (Initiatiefnemer 2020)	14
Figuur 9: Inplantingsplan van de toekomstige toestand (Initiatiefnemer 2020)	16
Figuur 10: Topografische kaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2020)	17
Figuur 11: Het studiegebied weergegeven op een hoogtemodel (DTM 1m) (Geopunt 2020)	18
Figuur 12: De genomen profiellijnen binnen het studiegebied (Geopunt 2020).....	19
Figuur 13: Hoogteprofiel noord-zuid (Geopunt 2020)	19
Figuur 14: Hoogteprofiel west-oost (Geopunt 2020).....	20
Figuur 15: Skyview met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2020)	20
Figuur 16: Het studiegebied weergegeven op de bodemkaart (Geopunt 2020)	21
Figuur 17: Gedigitaliseerde Quartairgeologische kaart (1:200.000) met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2020).....	22
Figuur 18: Quartairgeologische sequentie ter hoogte van het studiegebied (Geopunt 2020).....	23
Figuur 19: Quartairgeologische sequentie type 1 (Geopunt 2020).....	23
Figuur 20: Quartairgeologische sequentie type 3a (Geopunt 2020).....	24
Figuur 21: Tertiairgeologische kaart (1:50.000) met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2020).....	25
Figuur 22: Bodemerosiekaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019).....	26
Figuur 23: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019)	27
Figuur 24: Tabel met geraadpleegde bronnen.....	28
Figuur 25: Het westelijke gedeelte van het studiegebied (gekend als 'Beestenmarkt' of 'Koemarkt') met op de voorgrond de stadspomp (Vilvoorde Anno 2020)	30
Figuur 26: De 'Nieuwe Boulevard (links) met grasveld en wandellanen in het midden (Vilvoorde Anno 2020).....	30
Figuur 27: Het studiegebied t.o.v. de vastgestelde archeologische zone (Geopunt 2020)	31
Figuur 28: Bouwkundig erfgoed in de omgeving van het studiegebied (Geoportaal 2020)	32
Figuur 29: Lijst van het bouwkundig erfgoed in de omgeving van het studiegebied (Geoportaal 2020)	33
Figuur 30: Beschermd monumenten in de omgeving van het studiegebied (Geopunt 2019).....	33
Figuur 31: Lijst van de beschermde monumenten binnen een straal van 500m rond het studiegebied (Geoportaal 2020)	35
Figuur 32: Meldingen in de CAI in de omgeving van het studiegebied (Geoportaal 2019)	36
Figuur 33: Overzichtstabel CAI in de nabije omgeving.....	37
Figuur 34: Archeologienota's en nota's waarvan akte genomen in de omgeving van het studiegebied (Geoportaal 2019)	41
Figuur 35: Het studiegebied aangeduid op de Deventerkaart (Cartesius 2020).....	43
Figuur 36: Het studiegebied aangeduid op de plattegrond van Vilvoorde omstreeks 1720 (Cartesius 2020).....	44
Figuur 37: Het studiegebied aangeduid op de Fricxkaart (Geopunt 2020).....	45

Figuur 38: Het studiegebied aangeduid op de Villaretk kaart (Geopunt 2020).....	46
Figuur 39: Het studiegebied aangeduid op de Ferrariskaart (Geopunt 2019)	47
Figuur 40: Vandermaelenkaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019).....	48
Figuur 41: Het studiegebied aangeduid op de Poppkaart (Geopunt 2020)	49
Figuur 42: Stafkaart 1873 (Cartesius 2020).....	50
Figuur 43: Stafkaart 1904 (Cartesius 2020).....	51
Figuur 44: Het studiegebied aangeduid op een orthofoto uit 1971 (Geopunt 2020).....	52
Figuur 45: Het studiegebied aangeduid op een orthofoto genomen tussen 1979-1990 (Geopunt 2019)	53
Figuur 46: Het studiegebied aangeduid op de meest recente orthofoto (Geopunt 2019).....	54
Figuur 47: Locatie van de uitgevoerde boringen met boornummers weergegeven op een orthofoto uit 2019 (Geopunt 2020).....	55
Figuur 48: Tabel met de coördinaten van de uitgevoerde boringen	57
Figuur 50: Boorstaat boring 1 (Delo bvba 2020)	58
Figuur 51: Boorstaat boring 2 (Delo bvba 2020)	58
Figuur 52: Boorstaat boring 3 (Delo bvba 2020)	59
Figuur 53: Boorstaat boring 5 (Delo bvba 2020)	59
Figuur 54: Boorstaat boring 6 (Delo bvba 2020)	59
Figuur 55: Boorstaat boring 10 (Delo bvba 2020)	60
Figuur 56: Boorstaat boring 11 (Delo bvba 2020)	60
Figuur 57: : Boorstaat boring 12 (Delo bvba 2020)	60
Figuur 58: Boorstaat boring 16 (Delo bvba 2020)	61
Figuur 59: Boorstaat boring 23 (Delo bvba 2020)	61
Figuur 60: Boorstaat boring 28 (Delo bvba 2020)	62
Figuur 61: Boorstaat boring 31 (Delo bvba 2020)	62
Figuur 62: Boring 1,2 en 3 (Delo bvba 2020)	63
Figuur 63: Boring 5, 10 en 11 , gestaakt op beton (Delo bvba 2020).....	64
Figuur 64: Boring 12, 16 en 23 (Delo bvba 2020).....	65
Figuur 65: Boring 28 en 31 (Delo bvba 2020).....	66
Figuur 66: Boorstaat boring 4 (Delo bvba 2020)	67
Figuur 67: Boorstaat boring 8 (Delo bvba 2020)	67
Figuur 68: Foto boring 13 (Delo bvba 2020)	68
Figuur 69: Boorstaat boring 18 (Delo bvba 2020)	68
Figuur 70: Boorstaat boring 20 (Delo bvba 2020)	69
Figuur 71: Foto boring 4 en 8 (Delo bvba 2020).....	69
Figuur 72: Foto boring 13, 18 en 20 (Delo bvba 2020).....	70
Figuur 73: Boorstaat boring 9 (Delo bvba 2020)	71
Figuur 74: Foto boring 9 (Delo bvba 2020)	71
Figuur 75: Boorstaat boring 7 (Delo bvba 2020)	72
Figuur 76: Boorstaat boring 21 (Delo bvba 2020)	72
Figuur 77: Boorstaat boring 26 (Delo bvba 2020)	73
Figuur 78: Foto boring 7, 21 en 26 (Delo bvba 2020).....	73
Figuur 79: Boorstaat boring 14 (Delo bvba 2020)	74
Figuur 80: Boorstaat boring 19 (Delo bvba 2020)	75
Figuur 81:Boorstaat boring 22 (Delo bvba 2020)	75
Figuur 82: Boorstaat boring 24 (Delo bvba 2020)	76
Figuur 83: Boorstaat boring 27 (Delo bvba 2020)	76
Figuur 84: Boorstaat boring 29 (Delo bvba 2020)	77

Figuur 85: Boorstaat boring 30 (Delo bvba 2020)	77
Figuur 86: Foto boring 14, 19 en 22 (Delo bvba 2020).....	78
Figuur 87: Foto boring 24, 27 en 29 (Delo bvba 2020).....	79
Figuur 88: Foto boring 30 (Delo bvba 2020)	80
Figuur 89: Boorstaat boring 25 (Delo bvba 2020)	80
Figuur 90: Foto boring 25 (Delo bvba 2020)	81
Figuur 91: Boorstaat boring 15 (Delo bvba 2020)	81
Figuur 92: Boorstaat boring 17 (Delo bvba 2020)	82
Figuur 93: Foto boring 15 en 17 (Delo bvba 2020).....	83

DEEL 1 VERSLAG VAN RESULTATEN

1 INLEIDING

1.1 THESAURUS

Bureauonderzoek, Vilvoorde, Franklin Rooseveltlaan, Toekomststraat

1.2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode	Onroerend Erfgoed: 2017K269
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	ABO nv
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167
Naam + adres onderzoeksgebied	
- straat + nr.:	Franklin Rooseveltlaan (zonder nummer) Toekomststraat zonder nummer
- postcode :	1800
- fusiegemeente :	Vilvoorde
- land :	België
Lambertcoördinaten (EPSG:31370)	N: 153862,1913/180179,6262 O: 154385,7274/179877,3689 Z: 154332,9971/179821,8138 W: 153786,3916/180068,9868
Kadaster	
- Gemeente :	Vilvoorde
- Afdeling :	1
- Sectie :	A
- Percelen :	Openbaar domein, 844/2
Onderzoekstermijn	December 2019- juli 2020
Thesaurus	Bureauonderzoek, Vilvoorde, Franklin Rooseveltlaan, Toekomststraat

1.3 DOEL VAN HET ONDERZOEK

Het doel van de archeologienota is nagaan in welke mate het archeologisch archief bedreigd wordt door een nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek heeft drie objectieven. Ten eerste wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van de site. Daarnaast wordt nagegaan welke

bewaring we kunnen verwachten van deze archeologische resten. Ten derde wordt nagegaan wat de impact van de geplande ingreep in de bodem zal zijn op deze resten.

De gegevens voor deze analyse worden gehaald uit bestaande en ontsloten landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten in combinatie met de plannen geleverd door de opdrachtgever. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal een advies worden geformuleerd voor eventueel archeologisch vervolgonderzoek; in situ bewaring of vrijgave van het terrein.

1.4 AANLEIDING VAN HET ONDERZOEK

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer naar aanleiding van het vernieuwen van het wegdek t.h.v. de Franklin Rooseveltlaan en Toekomststraat.

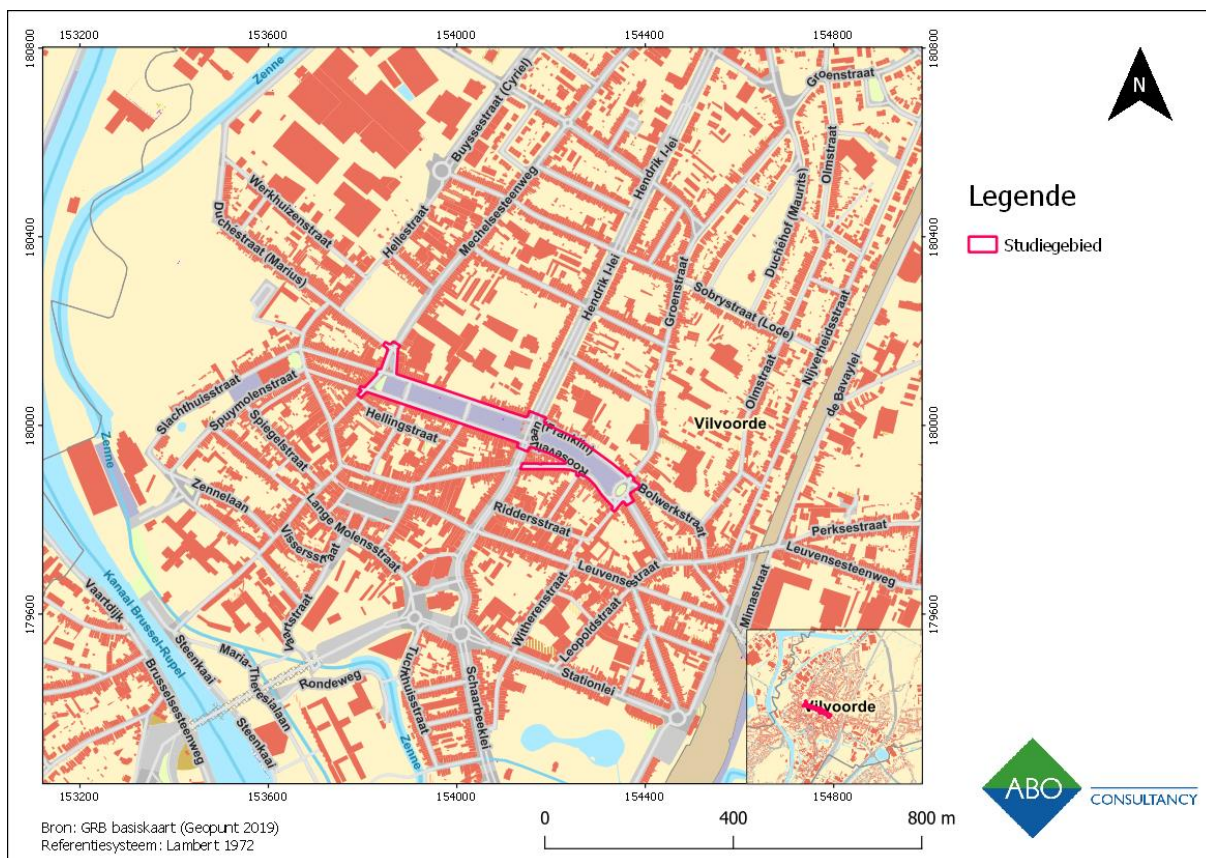
Doordat de oppervlakte van de percelen waarop deze ingreep betrekking heeft de grens van 300m² overschrijdt (ca. 39.000m²) en de ingreep in de bodem de grens van 100m² (ca. 18.400m²) overschrijdt binnen een archeologische zone, moet er in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet voorafgaand aan een omgevingsvergunning, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet). Hierbij wordt bijgevolg een archeologienota opgemaakt op basis van een bureauonderzoek.

1.5 AFBAKENING ONDERZOEKSGBIED

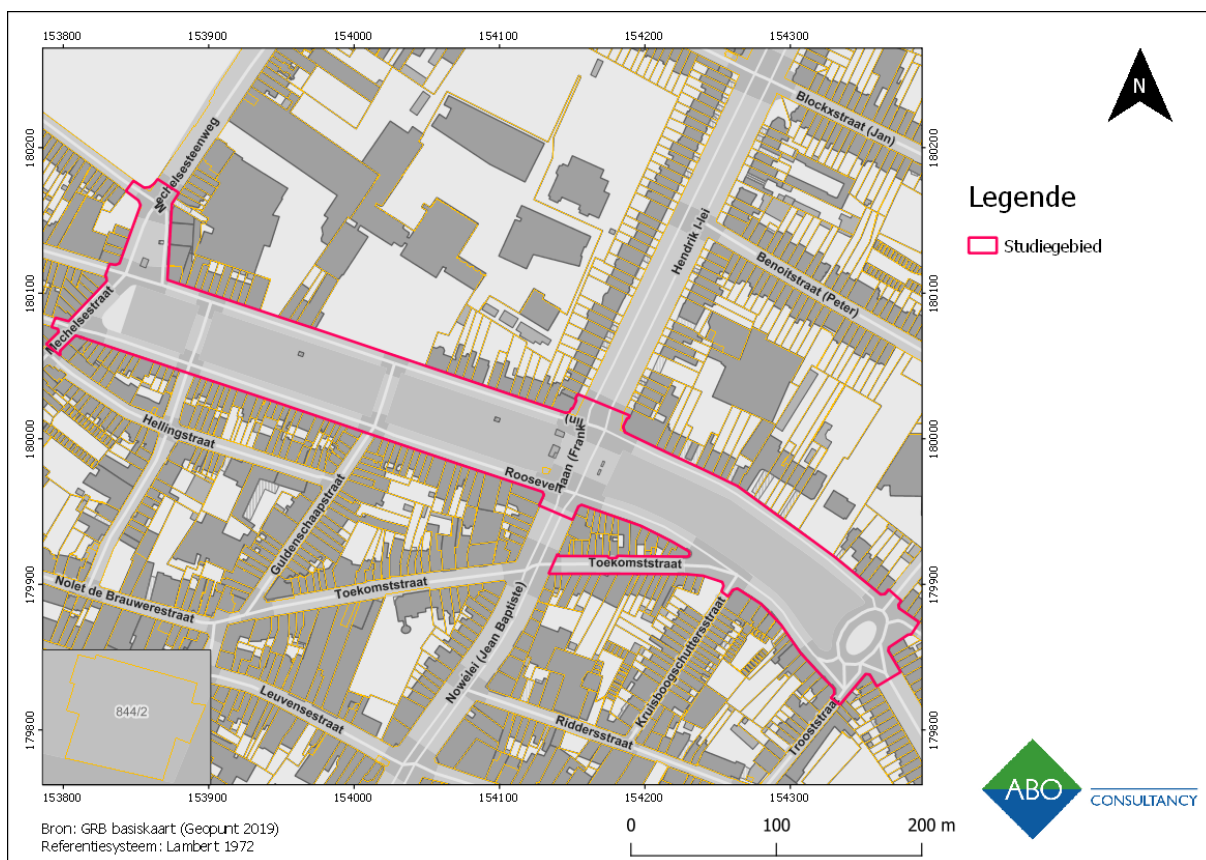
Het studiegebied, met een oppervlakte van ca. 39.000m², is gelegen binnen de stad Vilvoorde op ca. 320m ten noorden van het centrum. Het studiegebied bevindt zich quasi volledig binnen het openbaar domein en omvat de Franklin Rooseveltlaan en het oostelijk gedeelte van de Toekomststraat (vanaf de Franklin Rooseveltlaan tot de Jean Baptiste Nowélei). Een klein perceel (844/2) bevindt zich binnen het studiegebied ter hoogte van de kruising tussen de Jean Baptiste Nowélei en de Franklin Rooseveltlaan.

De rivier Zenne bevindt zich op ca. 650m en het kanaal Brussel-Rupel op ca. 700m ten westen van het studiegebied. Op ca. 300m ten oosten bevindt zich een spoorweg.

Figuur 1 geeft het studiegebied weer op de GRB basiskaart, figuur 2 toont het studiegebied op de kadasterkaart. De detailkaart bij figuur 2 toont perceel 844/2.

Figuur 1: GRB basiskaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2020)

Figuur 2: Het studiegebied weergegeven op de kadasterkaart (Geopunt 2020)

1.6 ONDERZOEKSSTRATEGIE

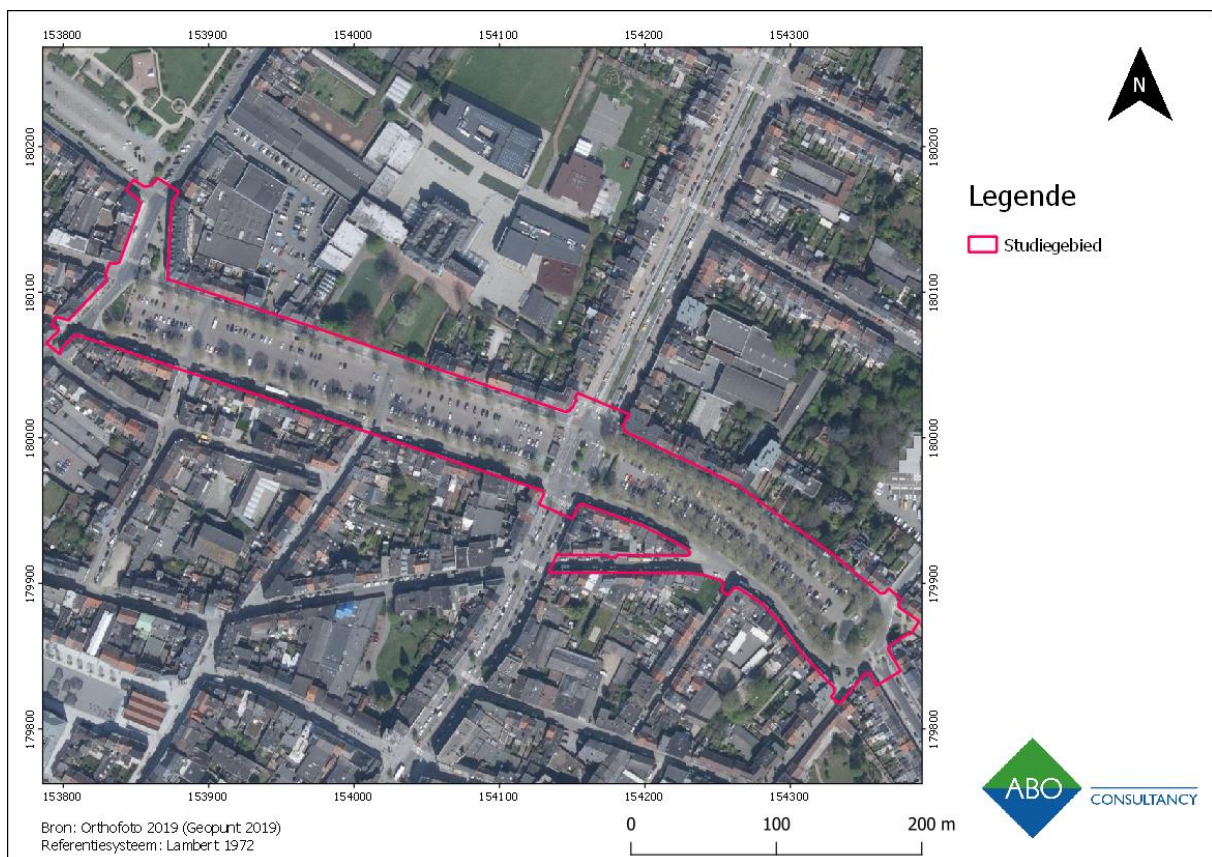
Volgende twee stappen worden ondernomen om een archeologisch verwachtingsprofiel op te stellen:

- 1) Een analyse van de bestaande en ontsloten landschappelijke gegevens plaatst het studiegebied in een breder landschappelijk kader (hst.3). Hiervoor werd zowel kaartmateriaal als literaire bronnen geconsulteerd.
- 2) Een analyse van de bestaande en ontsloten historische en archeologische gegevens geven inzicht in het archeologisch potentieel van het studiegebied (hst.4). Hierbij werden voornamelijk inventarissen onroerend erfgoed en historische kaarten geraadpleegd.

Het archeologisch verwachtingsprofiel wordt vervolgens geconfronteerd met de aard van de geplande werken teneinde de impact op het archeologisch kennispotentieel te bepalen en een advies te formuleren.

2 AARD VAN DE BEDREIGING

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Figuur 3: Het studiegebied weergegeven op de meest recente orthofoto (Geopunt 2020)

De Franklin Rooseveltlaan vormt een rechthoek. De binnenzijde wordt (van west naar oost) doorkruist door de Frans Geldersstraat, Guldenschaapstraat en Jean Baptiste Nowélei. De vakken die op die manier worden gecreëerd in het midden van de Franklin Rooseveltlaan zijn grotendeels verhard en ingericht als parkeerzone. Tussen de straatzijde en parkeerzones bevinden zich bomen. De zuidelijke uitloper van het studiegebied (de Toekomststraat) is aan beide zijden bebouwd (voornamelijk met

gezinswoningen) en verhard. Rondom het studiegebied is dichte bebouwing te zien zoals te verwachten. Ten noorden van het studiegebied is een school te zien met ten westen daarvan een winkelcentrum, voor het overige omvat de bebouwing in de omgeving voornamelijk woningen.

Op het plan van de bestaande toestand (apart aangeleverd, cf. hst. 2.2) zijn binnen het studiegebied een groot aantal nutsleidingen te zien. Het gaat om riolering, telecommunicatiekabels (telefoon, internet, TV) en elektriciteit t.h.v. de wegenis. Ter hoogte van het plein zijn eveneens elektriciteitsleidingen te zien evenals water- en gasleidingen. Dit zal reeds een bepaalde mate van verstoring met zich meegebracht hebben.

Figuur 4: De westelijke zijde van het studiegebied (Google Maps 2020)

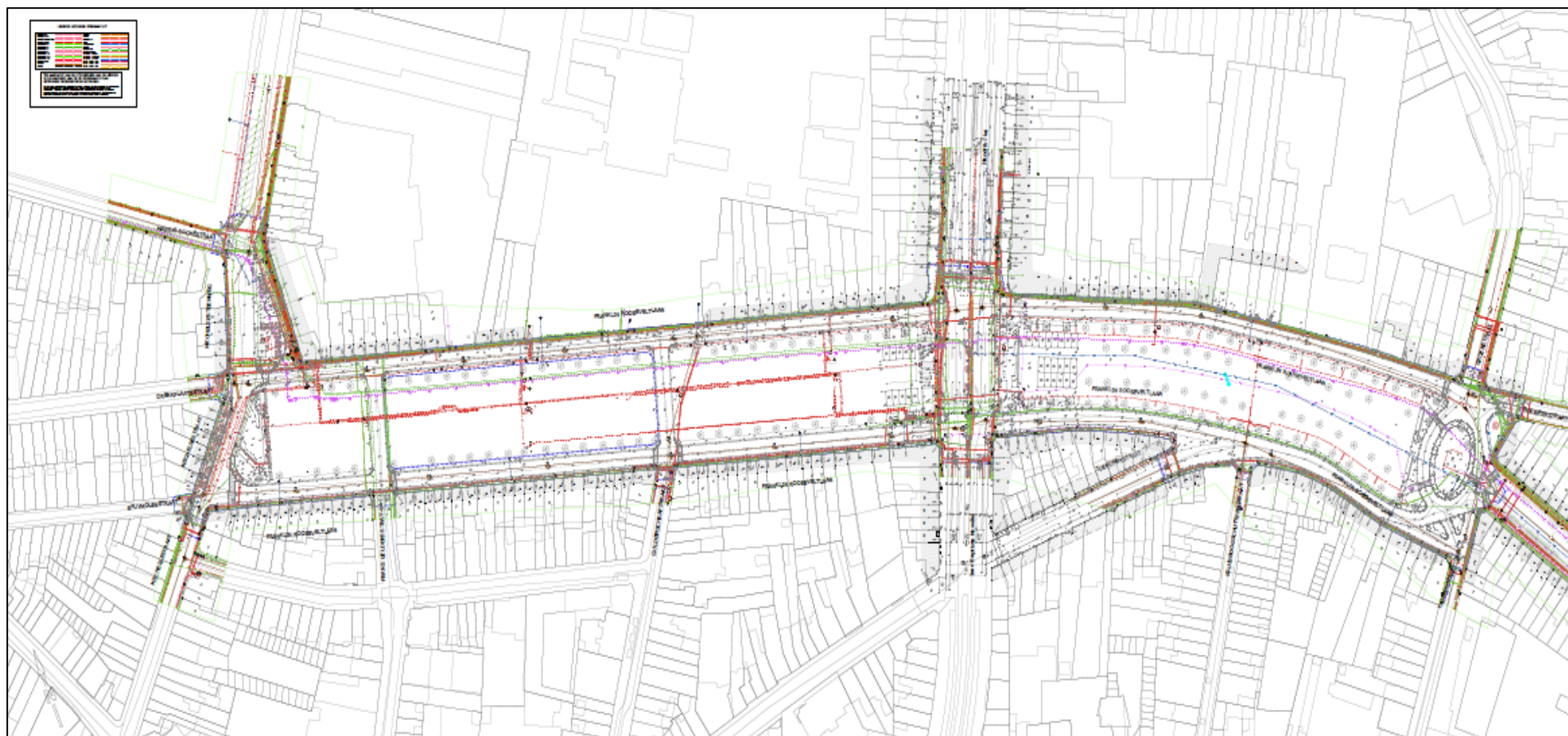
Figuur 5: Het kruispunt met de J.B. Nowélaan (Google Maps 2020)

Figuur 6: Het middengedeelte van het studiegebied (Google Maps 2020)

Figuur 7: De oostelijke zijde van het studiegebied (Google Maps 2020)

Figuur 8: Bestaande toestand binnen het studiegebied met aanduiding van de nutsleidingen (Initiatiefnemer 2020)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Het openbaar domein binnen het studiegebied zal in de toekomst heringericht worden, waarbij duidelijk de functie als rijweg, fietspad, voetpad of pleinzone zal afgebakend worden. Hierbij zullen de bestaande verhardingen opgebroken worden en vervangen door beton of KWS-verharding. De keuze voor het type verharding is afhankelijk van de inrichting (voetpad, fietspad e.d.).

Er worden geen rioleringswerken uitgevoerd in dit project. De huisaansluitingen zullen niet vernieuwd worden en de aansluitingen van de bestaande straatkolken worden hergebruikt in de nieuwe verharding.

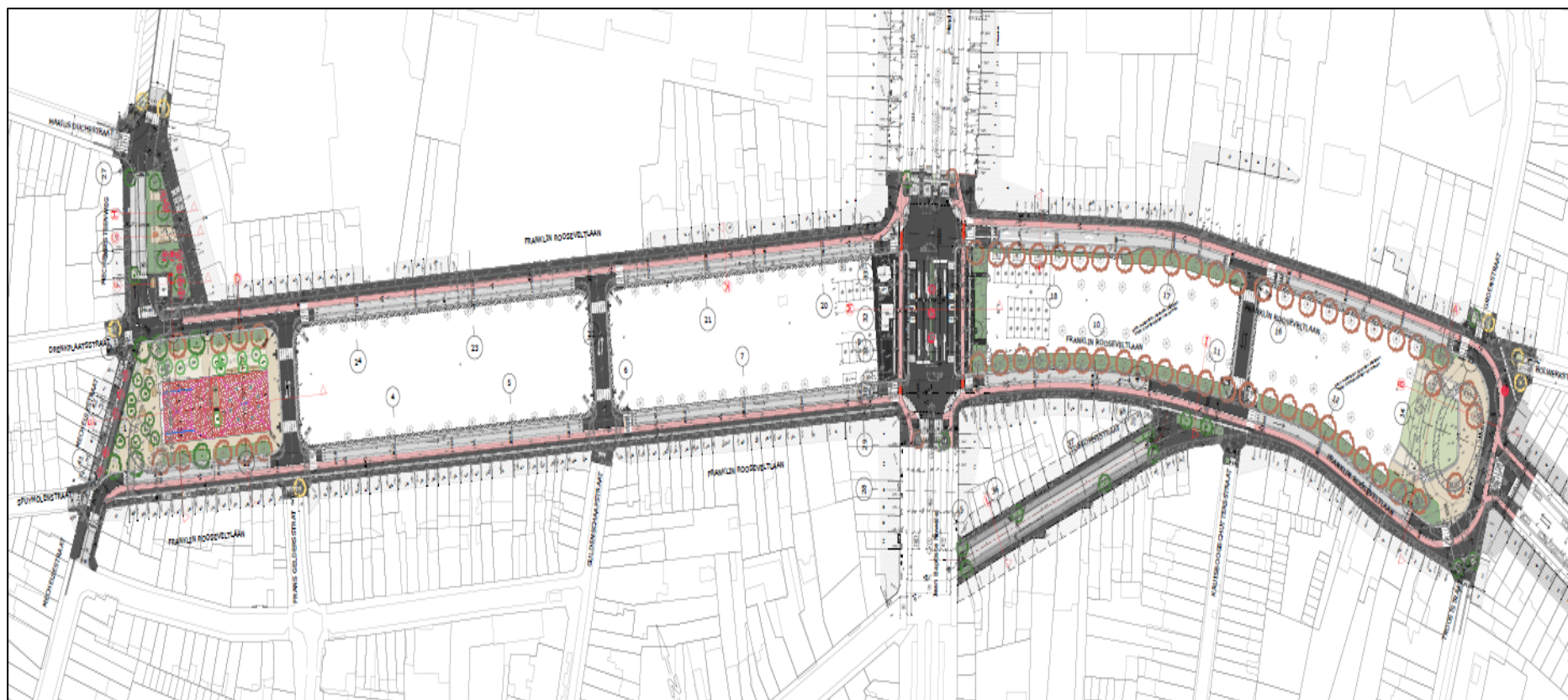
De nieuwe wegenis zal in totaal een dikte van ca. 65cm-mv hebben. Dit geldt zowel voor de asfaltverharding van de rijwegen als de betonverharding voor de verhoogde inrichtingen. Voor de voetpaden (stoeptegels) zal de diepte van de werken tot ca. 60cm-mv reiken. Aan de binnenzijde van het plein zal gewerkt worden met een half-verharding. Deze zal tot ca. 30cm-mv reiken. De geplande werken richten zich dus op het vervangen van de bestaande wegenis en verhardingen.

Aan de westzijde van het terrein komt een fonteinzone die uit twee helften bestaat. De meest westelijke helft wordt geleidelijk verlaagd tot 120cm-mv op het diepste punt (onderkant fundering) en heeft een oppervlakte van ca. 120m². Het middenstuk van de fonteinzone met de houten zitbank ligt op maaiveldniveau. De oostelijke helft van de fontein wordt verlaagd tot 75cm-mv (onderkant fundering) en wordt voorzien van spuitkoppen. Voor de technische ruimtes onder de fontein wordt een lokale verstoring voorzien tot 250cm-mv. De exact grondprint van de technische ruimtes is onderdeel van de studie van de aannemer. De hoogte van een geprefabriceerde kelder is typisch 230cm. De technische ruimtes worden onder de centrale zitbanken gepositioneerd. De oppervlakte hiervoor bedraagt ca. 40m². In beide gevallen betreft het dus een lokale verstoring.

Het grasplein aan de oostzijde van de Rooseveltlaan is een zone die gemiddeld 30cm verlaagd wordt, met een maximum van 45cm en als grasplein ingericht wordt. Voor alle overige groenzones wordt tot op een diepte van 30cm teelaarde voorzien.

De meeste bomen binnen het studiegebied zullen behouden blijven. Een 8-tal bomen zal gekapt worden waarna op dezelfde locatie een nieuwe boom zal geplant worden. Dit geeft dus geen bijkomende verstoring gezien er reeds verstoring is door de wortelzone van de bestaande boom. Aan de westelijke rand en oostelijke rand van het studiegebied zullen telkens een 8-tal nieuwe bomen geplant worden op een locatie waar nog geen boom stond. Deze brengen een lokale verstoring van ca. 1m-mv met zich mee voor de plaatsing van boomsubstraat als groeimedium.

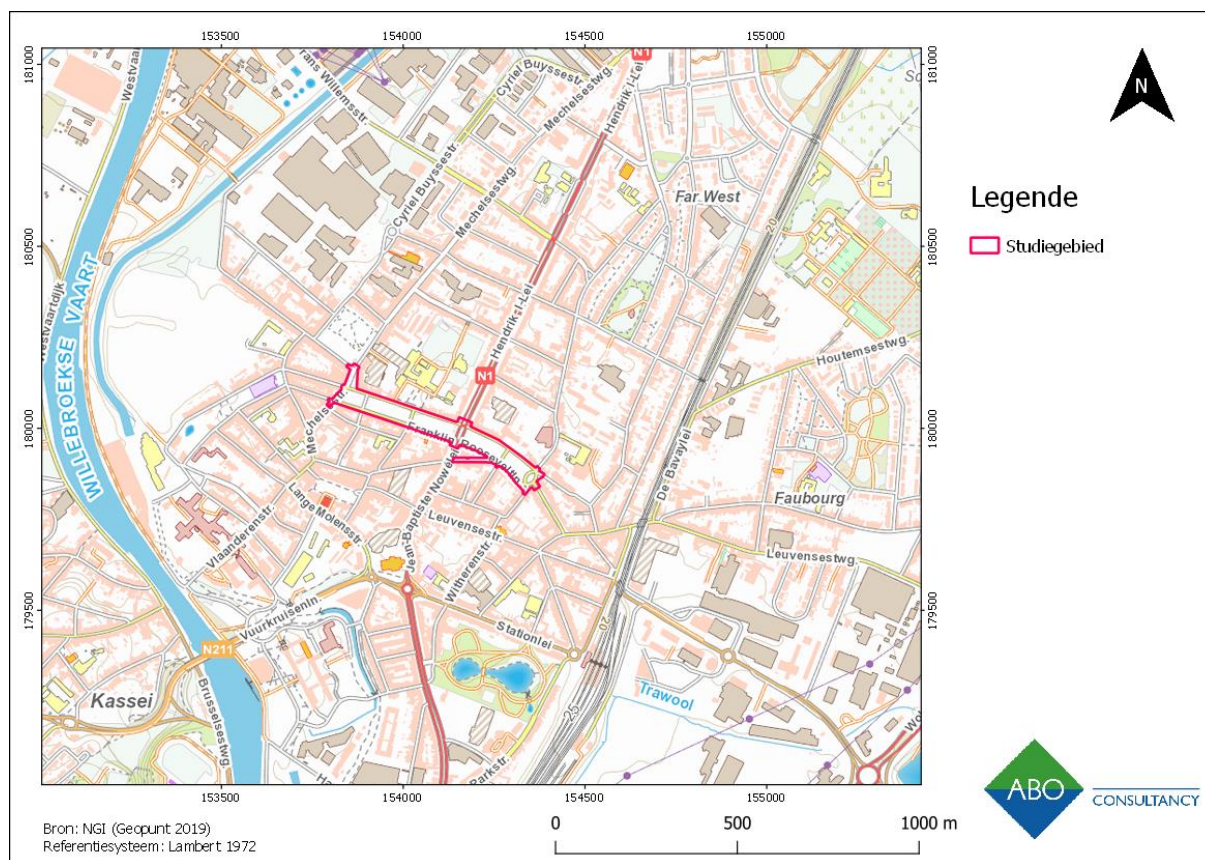
Voor een betere leesbaarheid zullen de plannen van de bestaande en toekomstige toestand, ook apart aangeleverd worden. De doorsneden zullen eveneens apart aangeleverd worden.

Figuur 9: Inplantingsplan van de toekomstige toestand (Initiatiefnemer 2020)

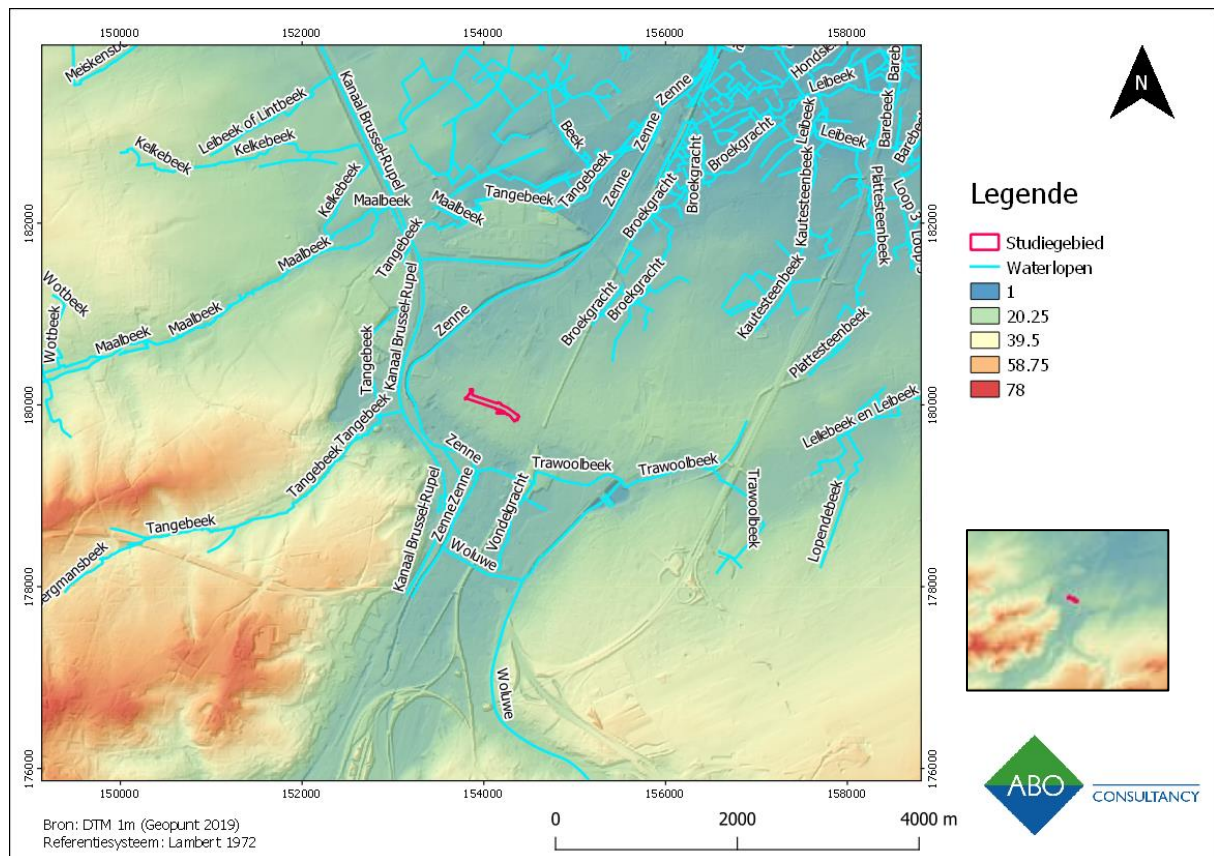
3 TOPOGRAFIE EN BODEM

3.1 TOPOGRAFIE

Figuur 10: Topografische kaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2020)

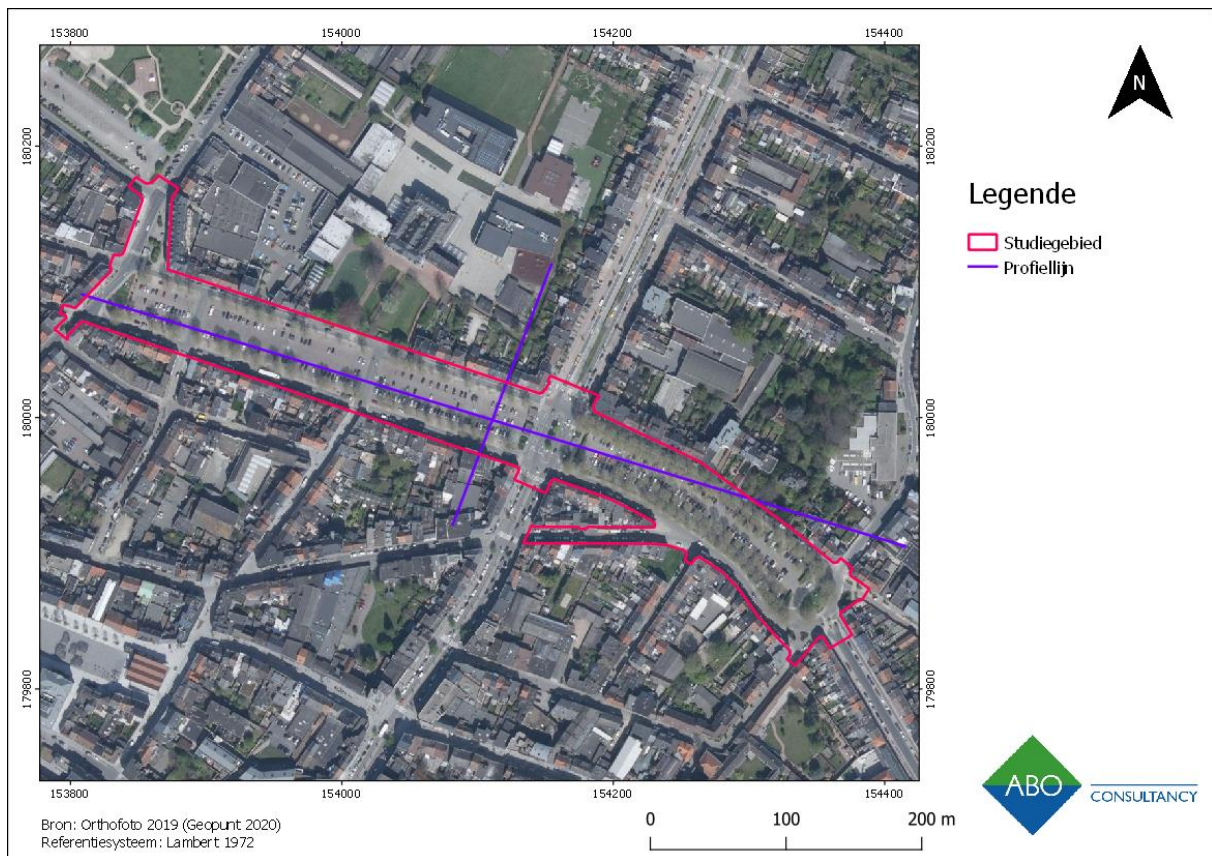
Op de topografische kaart (figuur 10) is duidelijk de open ruimte binnen het studiegebied te zien. De Jean Baptiste Nowélei, die het studiegebied doorkruist, staat hier aangeduid in het rood als een hoofdweg. Ten oosten van het studiegebied is de spoorlijn te zien, met ten oosten daarvan een industriegebied. Ten westen van het studiegebied zijn de Zenne en de Willebroekse Vaart (ook gekend als het kanaal Brussel-Rupel) te zien. Ten noordwesten van het studiegebied is een tweede industriezone te zien.

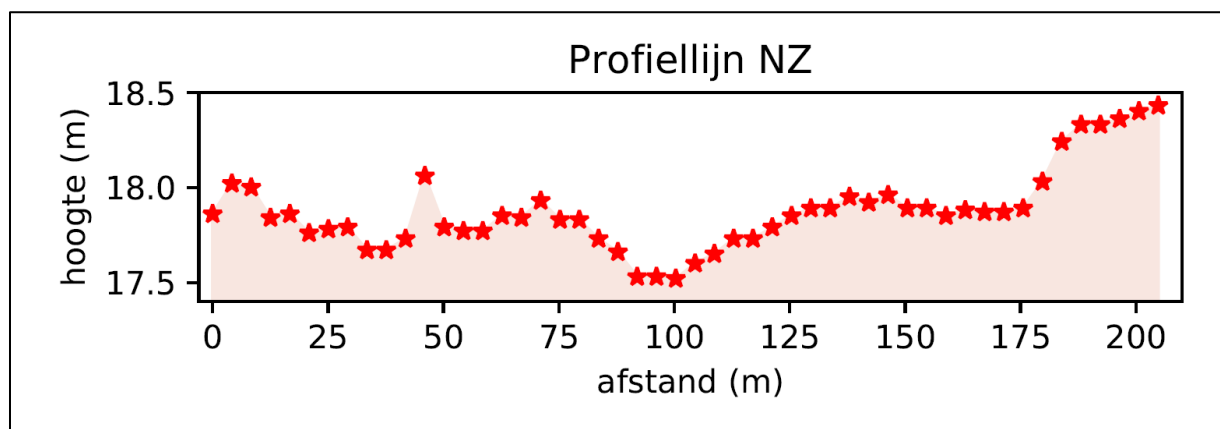
Figuur 11: Het studiegebied weergegeven op een hoogtemodel (DTM 1m) (Geopunt 2020)

Vilvoorde werd ingeplant op een iets hoger gelegen gedeelte binnen de vallei van de Zenne. Meteen ten zuiden van het studiegebied wordt deze vallei aan weerszijden begrensd door heuvelruggen die deel uitmaken van het Brabantse leemplateau. Ten noorden van het studiegebied (en dus de stadskern van Vilvoorde) begint het meer zwak golvende landschap van de zandleemstreek.

Het studiegebied bevindt zich dus iets hoger gelegen binnen de alluviale vlakte van de Zenne. Hoewel deze ligging niet ongunstig is zou de voorkeur in vroegere tijden (inclusief de steentijd) eerder uitgaan naar het hoger gelegen gebied meteen ten zuidwesten van het studiegebied. Hier gaat het om een gradiëntzone die deel uitmaakt van het Brabantse leemplateau en afhelt naar de alluviale vlakte van de Zenne. Uit historisch onderzoek blijkt dat de oudste kern van Vilvoorde zich ook precies daar bevond. Pas tijdens de middeleeuwen werd de stadskern naar haar huidige locatie verhuisd als gevolg van verschuivende machtsposities tussen de regerende partijen in het gebied.

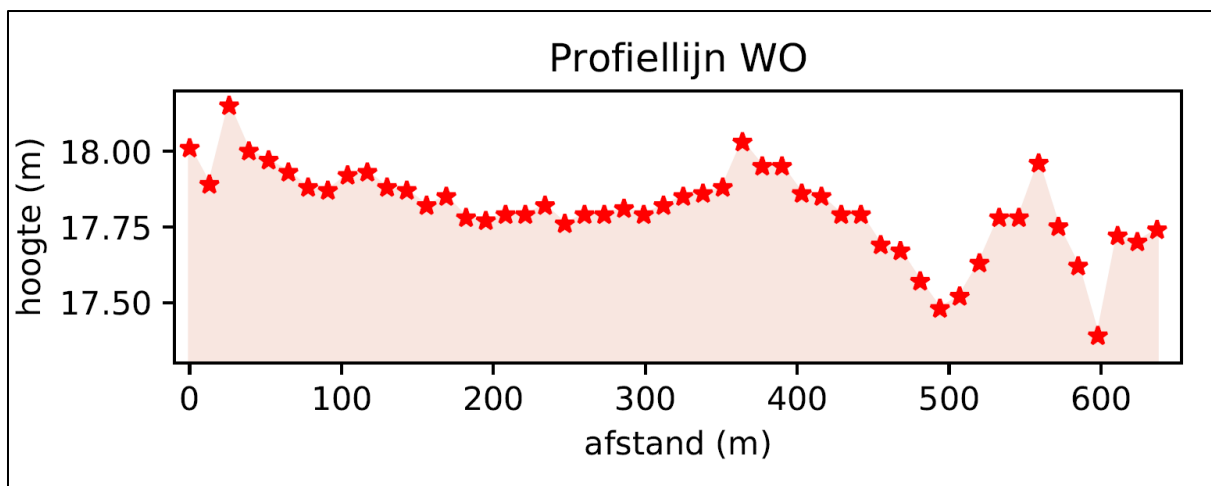

Figuur 12: De genomen profiellijnen binnen het studiegebied (Geopunt 2020)

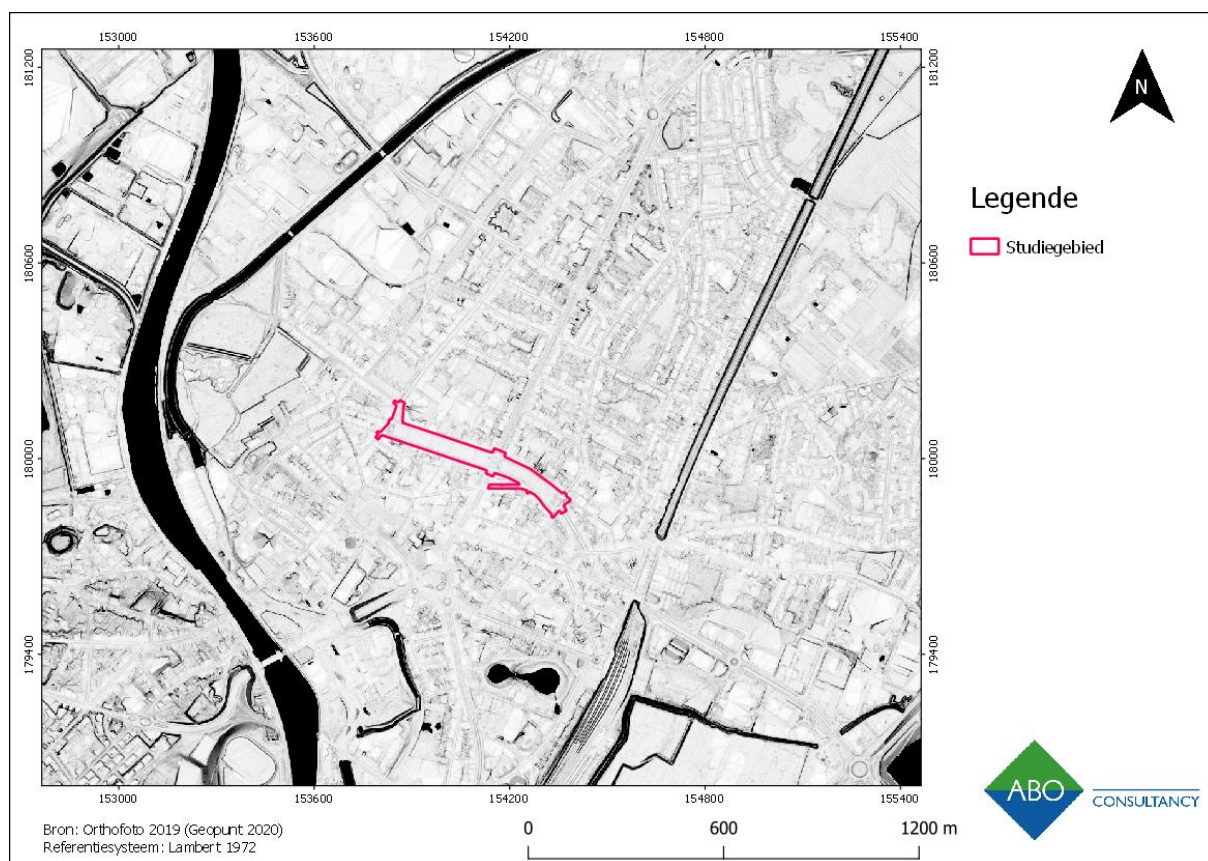
Figuur 13: Hoogteprofiel noord-zuid (Geopunt 2020)

Op het hoogteprofiel noord-zuid bedraagt het verschil tussen het hoogste en laagste punt ca. 1m. Het hoogteverloop is vrij grillig met een merkbare stijging in hoogte naar het noorden toe.

Figuur 14: Hoogteprofiel west-oost (Geopunt 2020)

Op het hoogteprofiel west-oost bedraagt het hoogteverschil tussen het hoogste en laagste punt ca. 0,5m. Ook hier is het hoogteverloop erg grillig.

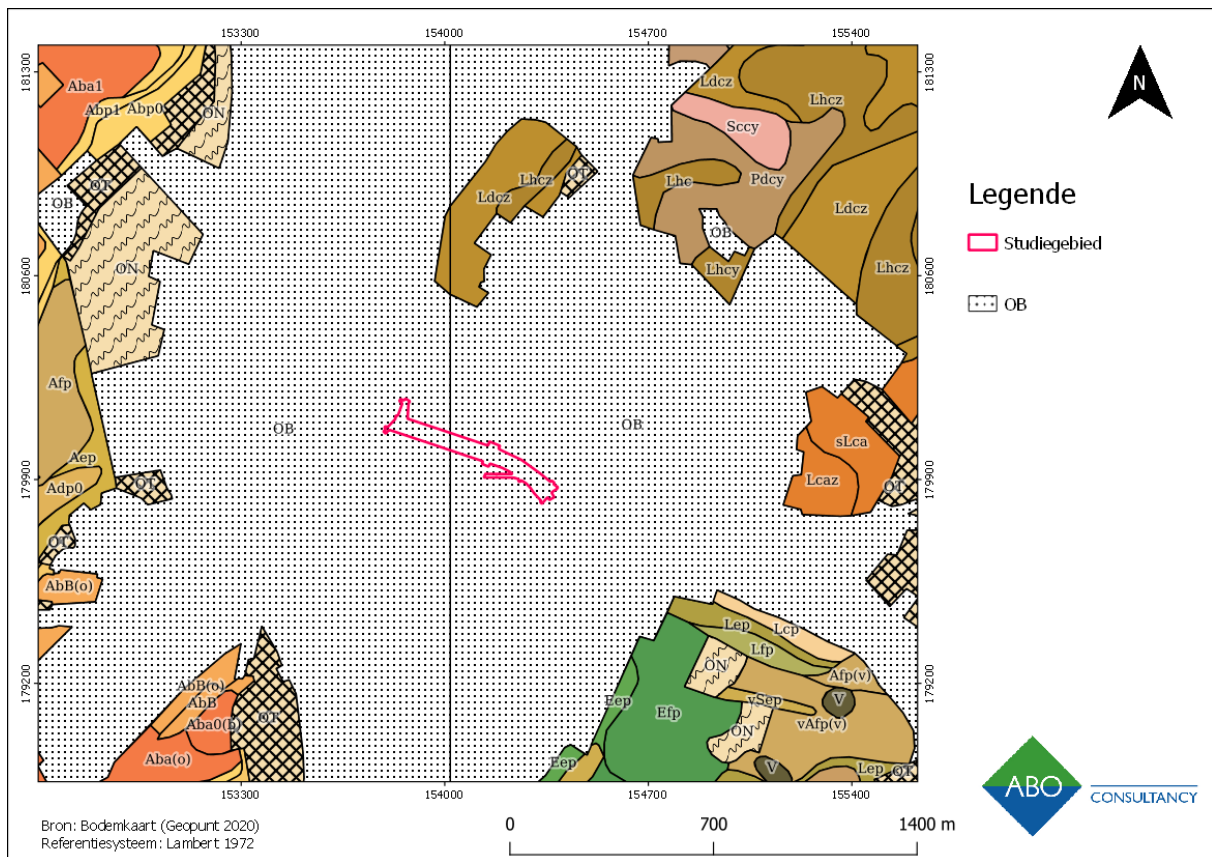

Figuur 15: Skyview met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2020)

Op de skyview (figuur 15) zijn geen significante hoogteverschillen binnen het studiegebied op te merken. Ten oosten van het studiegebied is een verhoogde lijn op te merken: het gaat hier om een spoorlijn. Ten westen van het studiegebied valt de rivier Zenne op te merken.

3.2 BODEMKUNDIGE SITUERING

3.2.1 BODEMKAART

Figuur 16: Het studiegebied weergegeven op de bodemkaart (Geopunt 2020)

Op de bodemkaart (figuur 16) zien we dat het studiegebied volledig gekarteerd staat als bodemtype **OB**. Dit is een door menselijk ingrijpen gewijzigde bodem waarvan het oorspronkelijke bodemtype niet meer achterhaald kon worden. Het studiegebied is dan ook nagenoeg volledig verhard.

Vilvoorde situeert zich op de overgang van de leemstreek (in het zuidwesten) naar de zandleemstreek (in het noordoosten). De leemstreek (het Brabants Plateau) is beduidend hoger gelegen dan de zwak golvende zandleemstreek.

3.2.2 QUARTAIRGEOLOGISCHE KAART

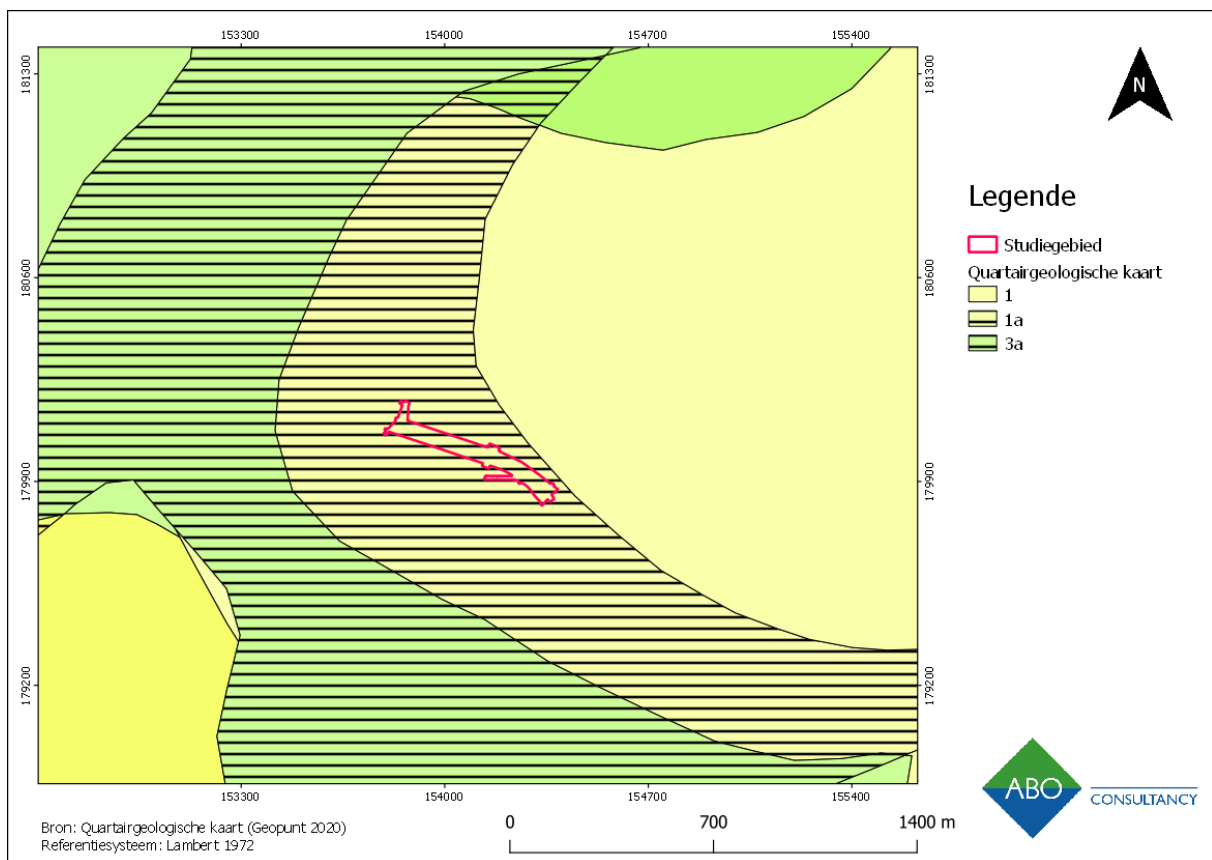
Het studiegebied bestaat uit het Quartaire pakket type 1a. Het gaat hier om fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), met daarboven een laag eolische afzettingen van (zand tot silt) uit het Weichseliaan (Laat Pleistoceen) of mogelijk het Vroeg Holocene. Deze laag kan voorkomen met hellingsafzettingen uit het Quartair. De bovenste laag bestaat uit fluviatiele afzettingen (organisch en perimarien inclusie). Deze afzettingen dateren uit het Holocene en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).

Meteen ten oosten van het studiegebied komt type 1 voor. Het gaat hier om eolische afzettingen van zand tot silt uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg Holocene. Deze laag komt voor in combinatie met hellingafzettingen uit het Quartair.

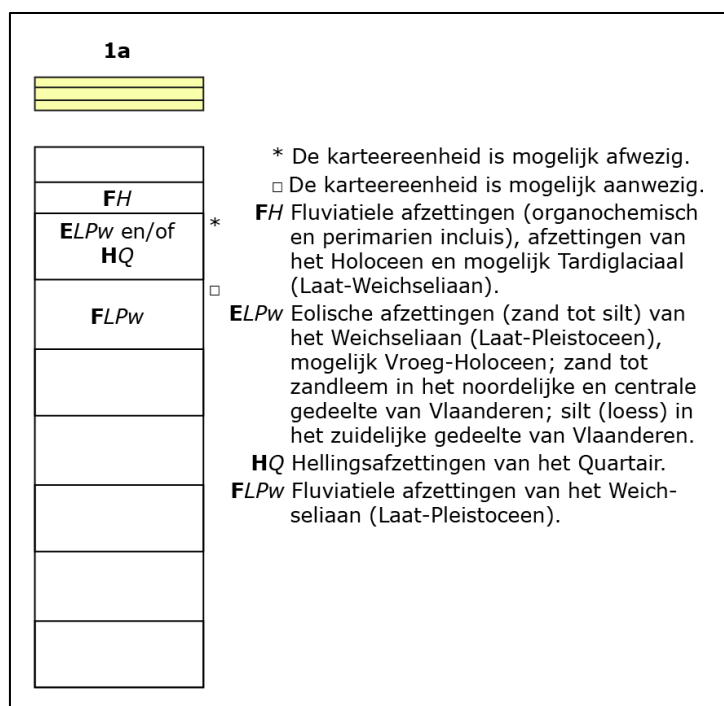
Type 3a bestaat uit fluviatiele afzettingen uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), met daarboven een laag eolische afzettingen van (zand tot silt) uit het Weichseliaan (Laat Pleistoceen) of mogelijk het Vroeg Holoceen. Deze laag kan voorkomen met hellingsafzettingen uit het Quartair. De bovenste laag bestaat uit fluviatiele afzettingen (organisch en perimarien inclusief). Deze afzettingen dateren uit het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).

De Quartairgeologische sequentie geeft mooi de landschappelijke ligging weer van het studiegebied binnen de alluviale vlakte van de Zenne. Net ten westen van het studiegebied begint type 1, het gaat hier om eolische afzettingen van bodempartikels die bij het uitschuren van de Zennebedding werden opgeworpen en afgezet.

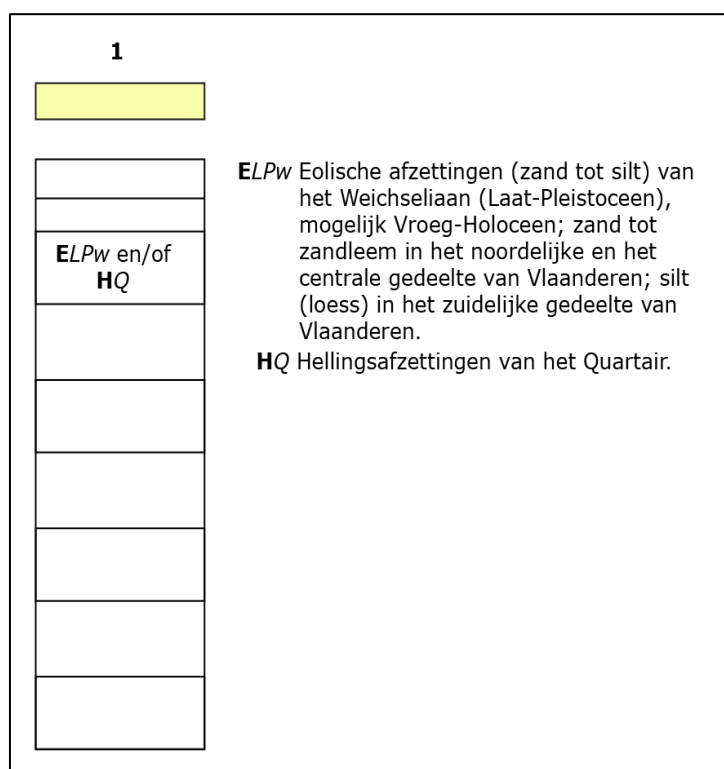
Figuur 17 geeft de Quartairgeologische kaart weer voor de omgeving van het studiegebied. De Quartairgeologische sequenties t.h.v. het studiegebied kunnen gevonden worden in figuren 18-20.

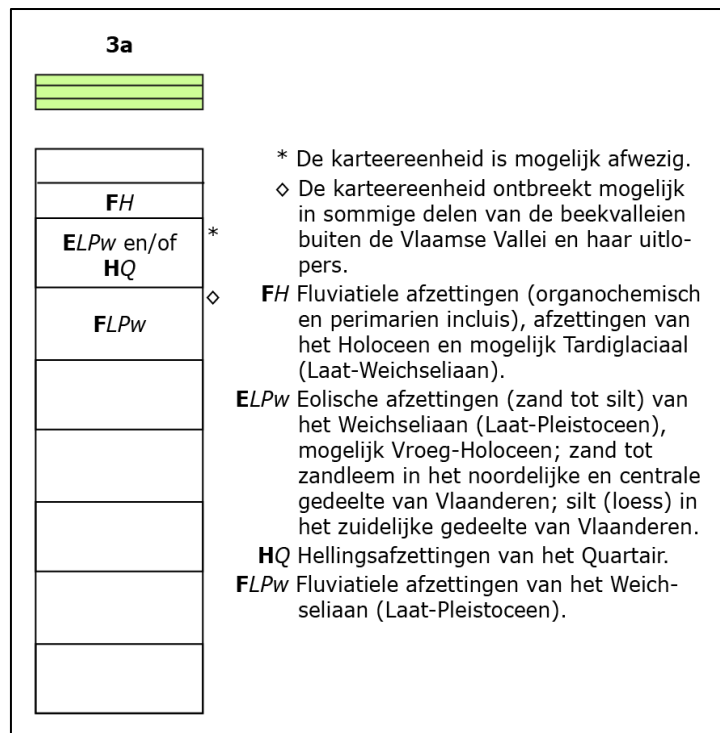
Figuur 17: Gedigitaliseerde Quartairgeologische kaart (1:200.000) met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2020)

Figuur 18: Quartairgeologische sequentie ter hoogte van het studiegebied (Geopunt 2020)

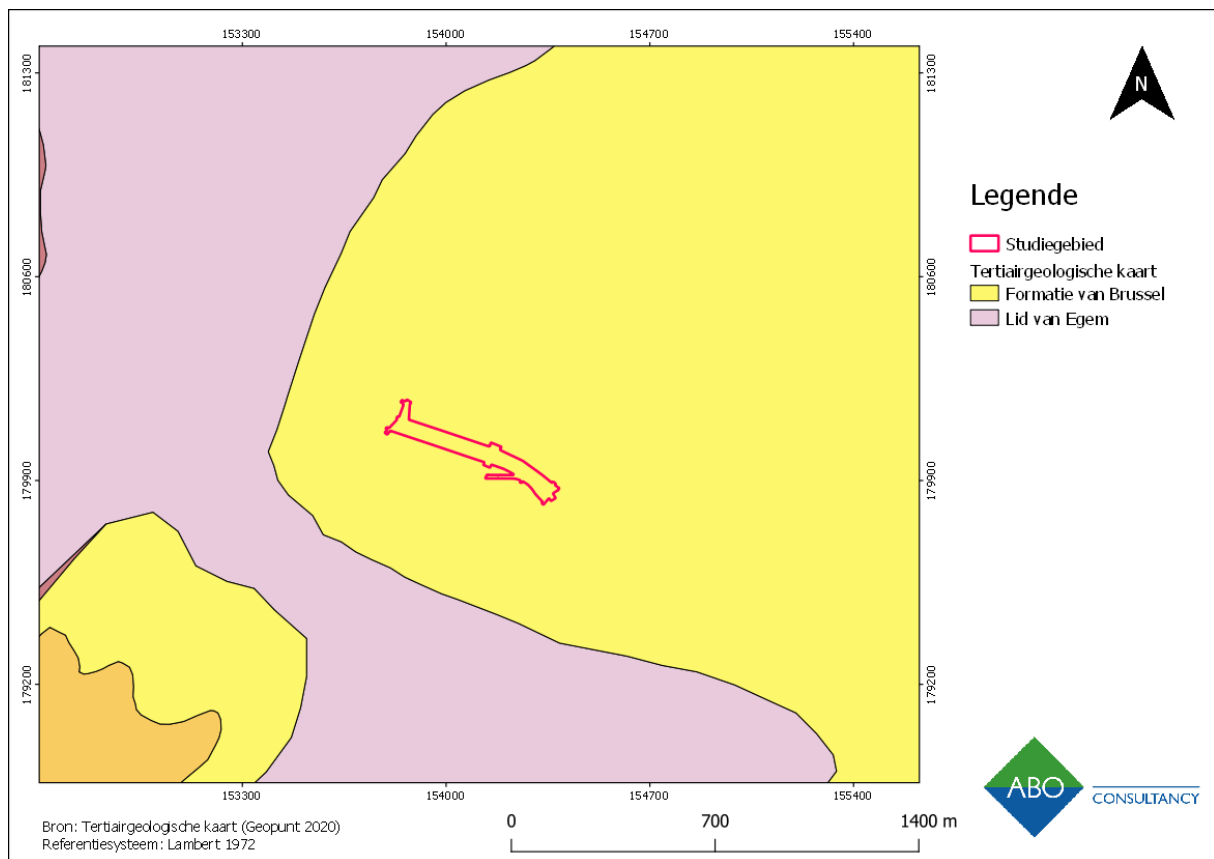

Figuur 19: Quartairgeologische sequentie type 1 (Geopunt 2020)

Figuur 20: Quartairgeologische sequentie type 3a (Geopunt 2020)

3.2.3 TERTIAIRGEOLOGISCHE KAART

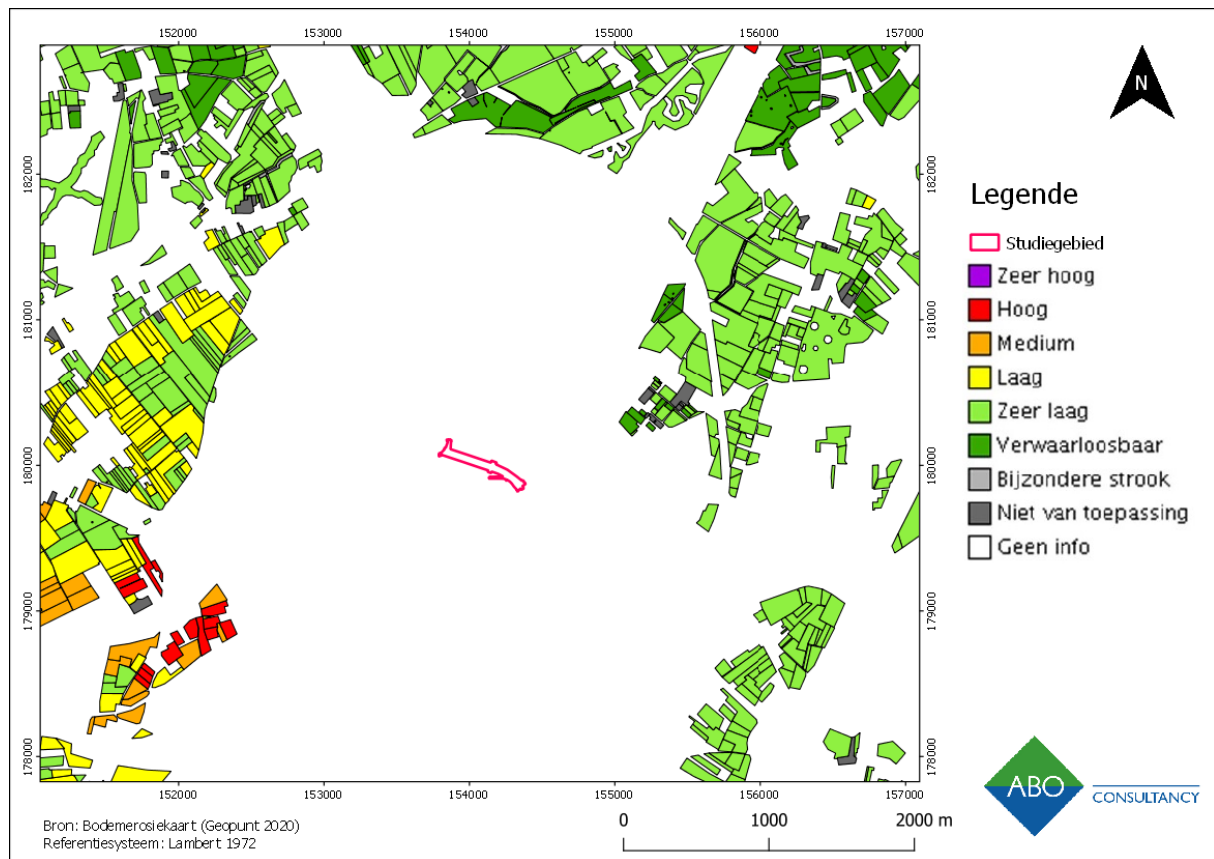

Figuur 21: Tertiairgeologische kaart (1:50.000) met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2020)

Het studiegebied bevindt zich binnen de Formatie van Brussel (figuur 21). Deze bestaat uit bleekgrijs fijn zand en is kalkhoudend en soms fossielhoudend. Binnen de formatie komen kiezel- en kalkzandsteenbanken voor. Glauconiet komt in beperkte mate voor. De formatie bestaat uit ondiep-mariene zanden en kalkzanden, die in de zee die het noorden en midden van België bedekte tijdens het Eoceen afgezet zijn, in een diep landwaarts reikend zijbekken van de Noordzee. De zanden die deel uitmaken van de formatie worden vaak als metselzand gewonnen.

Op korte afstand ten westen van het studiegebied komt de Formatie van Tielt, verder onderverdeeld binnen het lid van Egem voor. Deze formatie bestaat uit grijsgroen zeer fijn zand en is doorspekt met kleilagen en zandsteenbanken. De formatie is glauconiet- en glimmerhoudend. De formatie werd gevormd door afzettingen van de zee die België bedekte tijdens het Midden- tot Laat-Ypresiaan.

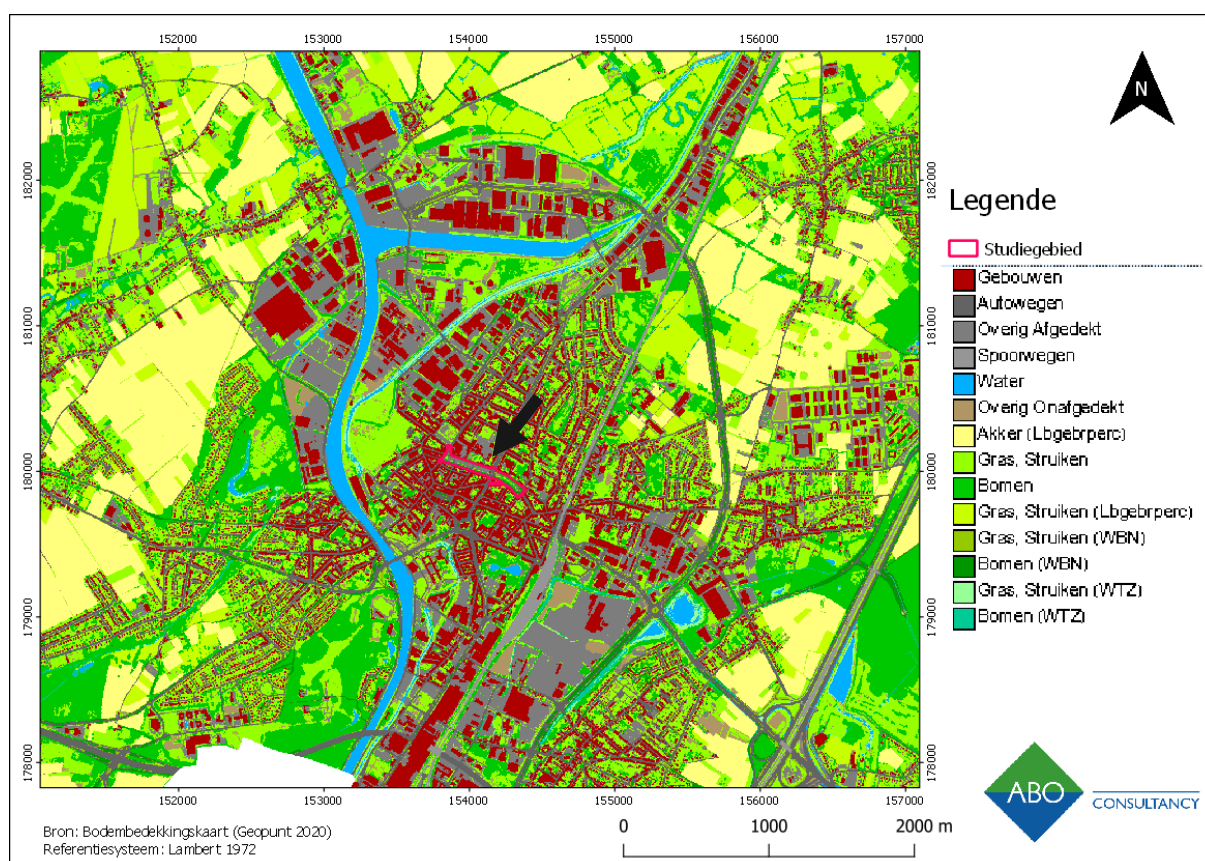
3.2.4 BODEMEROSIEKAART

Figuur 22: Bodemerosiekaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019)

Op de bodemerosiekaart (figuur 22) kan men waarnemen dat er geen informatie beschikbaar is over de kans op erosie binnen het studiegebied. Gezien de spoorweginfrastructuur en wegenis binnen het studiegebied is dit geen verrassing. Ook voor de directe omgeving van het studiegebied is geen informatie beschikbaar. Iets verder weg wordt de kans op erosie ingeschat als verwaarloosbaar tot zeer laag. Het studiegebied zelf is echter hoger gelegen in het landschap, op de top van een getuigenheuvel. Dit zorgt voor een wat grotere kans op erosie in het verleden. De huidige bebouwing, wegenis en spoorweginfrastructuur zorgen er voor dat de kans op erosie in de tegenwoordige tijd erg laag is.

3.2.5 BODEMBEDEKKINGSKAART

Figuur 23: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019)

Op de bodembedekkingskaart (figuur 23) is het studiegebied niet goed zichtbaar. Het wordt daarom aangeduid met een zwarte pijl.

4 ASSESSMENTRAPPORT: ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Geraadpleegde bronnen hoofdstuk 4 met betrekking tot archeologische voorkennis	Toelichting
Inventarissen	
Inventaris Archeologische zone	Binnen archeologische zone
Inventaris Bouwkundig erfgoed	Relevant, cf. 4.2.1
Beschermde monumenten	Relevant, cf. 4.2.2
Beschermde stads- en dorpsgezichten	Relevant, cf. 4.2.3
Centraal Archeologische Inventaris	Relevant, cf. 4.2.4
Inventaris Historische stadskern	Relevant, cf. 4.1
Inventaris gebieden waar geen archeologie te verwachten valt (GGA)	Niet binnen GGA gelegen
Archeologienota's en nota's waarvan reeds akte genomen werd	Relevant, cf. hst. 4.2.5
Cartografische bronnen	
Deventerkaart	Relevant, cf. 4.3.1
Villaretkaart (1745-1748)	Relevant, cf. 4.3.2
Ferrariskaart (ca. 1770-1778)	Relevant, cf. 4.3.3
Atlas der Buurtwegen (ca. 1841)	Relevant, cf. 4.3.4
Vandermaelen kaarten (1846- 1854)	Relevant, cf. 4.3.5
Popp kaarten (1842-1879)	Relevant, cf. 4.3.6

Figuur 24: Tabel met geraadpleegde bronnen

4.1 GESCHIEDKUNDIGE SITUERING

4.1.1 VILVOORDE

De vroegste geschiedenis van Vilvoorde zou teruggaan op een oude Nervische nederzetting langsheen de Zenne. Deze oudste kern zou gelegen zijn op de westelijke oever aan de samenloop van de wegen die de verbindings-as vormden tussen Koningslo en Houtem. De eerste vermelding van Vilvoorde of “Filfurdo” dateert uit 779 en verwijst waarschijnlijk naar een doorwaadbare plaats. Gallo-Romeinse vondsten tonen echter aan dat de menselijke aanwezigheid al vroeger teruggaat. De oorspronkelijke kern van Vilvoorde verplaatste zich naar de overzijde van de Zenne in de loop van de vroege tot volle middeleeuwen. Dit was een gevolg van de verschuivende machtsposities tussen de adellijke familie Berthout en de hertogen van Brabant. Vilvoorde was immers gelegen op een sleutelpositie op de Zenne als toegang tot de Schelde en Antwerpen en de beheersing van het voornaamste Brabantse wegennet tussen het graafschap Vlaanderen en het hertogdom Leuven (Kennes & Steyaert 2005).

De ontwikkeling van een marktcentrum en een portus in de 10de eeuw legden de basis voor het ontstaan van de latere stad. In de 13de en 14de eeuw groeide Vilvoorde uit tot een belangrijk handelscentrum in Brabant en in 1357 werd een verdedigingssysteem met stadswallen opgericht. Het telde 25 wachttorens en 4 poorten. De plaatselijke burcht werd gebouwd in 1375 onder leiding van Adam Gherijs en in deze periode werd ook de O.-L.-Vrouwkerk gebouwd. In de 14de eeuw bloeide de laken- en steennijverheid waarin Vilvoorde een groot aandeel had. De stad groeide dan ook uit tot een strategisch, politiek en economisch centrum (Kennes & Steyaert 2005).

Ten gevolge van de concurrentie op de lakenmarkt en politieke strubbelingen kwam het echter tot een economisch verval van Vilvoorde in de 15de eeuw. Het verval van de stad werd nog versterkt door de 16de- en 17de-eeuwse godsdiensttroebelen. Vilvoorde werd zo gereduceerd tot een verarmde agrarische gemeente waarna Brussel de rol van Vilvoorde overnam, wat in de hand gewerkt werd door de aanleg van de Willebroeksevaart tussen 1550 en 1561. Vanaf de 18de eeuw was er een lichte opleving op industrieel vlak en in het laatste kwart van de 18de eeuw vonden er verschillende veranderingen plaats in Vilvoorde: de stadspoorten werden vervangen door barelen, het vervallen kasteel werd met de grond gelijk gemaakt, er kwam een nieuwe brug over de Zenne en het wegennet werd verbeterd (Van Impe 2003).

Het oude geografische patroon met een beperkte stadskern omgeven door uitgestrekte landerijen en beemden werd behouden tot het begin van de 19de eeuw. Daarna veranderde het uitzicht van de stad aanzienlijk wanneer Vilvoorde uitgroeide tot een nijverheidsgebied, gestimuleerd door de aanleg van de spoorlijn Brussel-Mechelen in 1835. De bedrijfsinfrastructuur zou zich vooral gaan concentreren rond de Willebroeksevaart en de zeehaven van Brussel. Drie industrietakken kwamen tot bloei in Vilvoorde: chemie, voeding en textiel. Deze industriële bloei bracht een toename van de arbeidersklasse met zich mee wat op zich een demografische groei inhield die gerelateerd was aan de toegenomen tewerkstelling. Binnen de stad zien we een onderscheid ontstaan tussen arbeiderswijken en burgerwijken (Van Impe 2003).

4.1.2 ONDERZOEKSGEBIED

Het studiegebied is gelegen op de noordelijke stadswallen en omvat de Mechelse Poort. Nabij deze poort en langs dit gedeelte van de stadswallen was open ruimte voorzien. Historisch is dan ook gekend dat hier de Veemarkt (Koemarkt) werd gehouden. De stadspomp en ook een drenkplaats voor vee bevonden zich in deze zone. Met het slechten van de stadswallen werd begonnen ca. 1851. In 1891 werden de wallen genivelleerd en werd de buitenzijde met bomen beplant. Op de plaats van de

vroegere stadswallen ontstonden grote, brede lanen met aan beide zijdes nieuwe, statige woningen. Ter hoogte van het studiegebied ontstond de Franklin Rooseveltlaan met een plein aan de binnenzijde. Oorspronkelijk was er grasveld voorzien, maar in de 2de helft van de 20ste eeuw werd het plein ingericht als parkeerzone. Figuren 19 en 20 geven een beeld van de Rooseveltlaan aan het begin van de 20ste eeuw. De Rooseveltlaan stond op dat moment nog bekend als de 'Nieuwe Boulevard'.

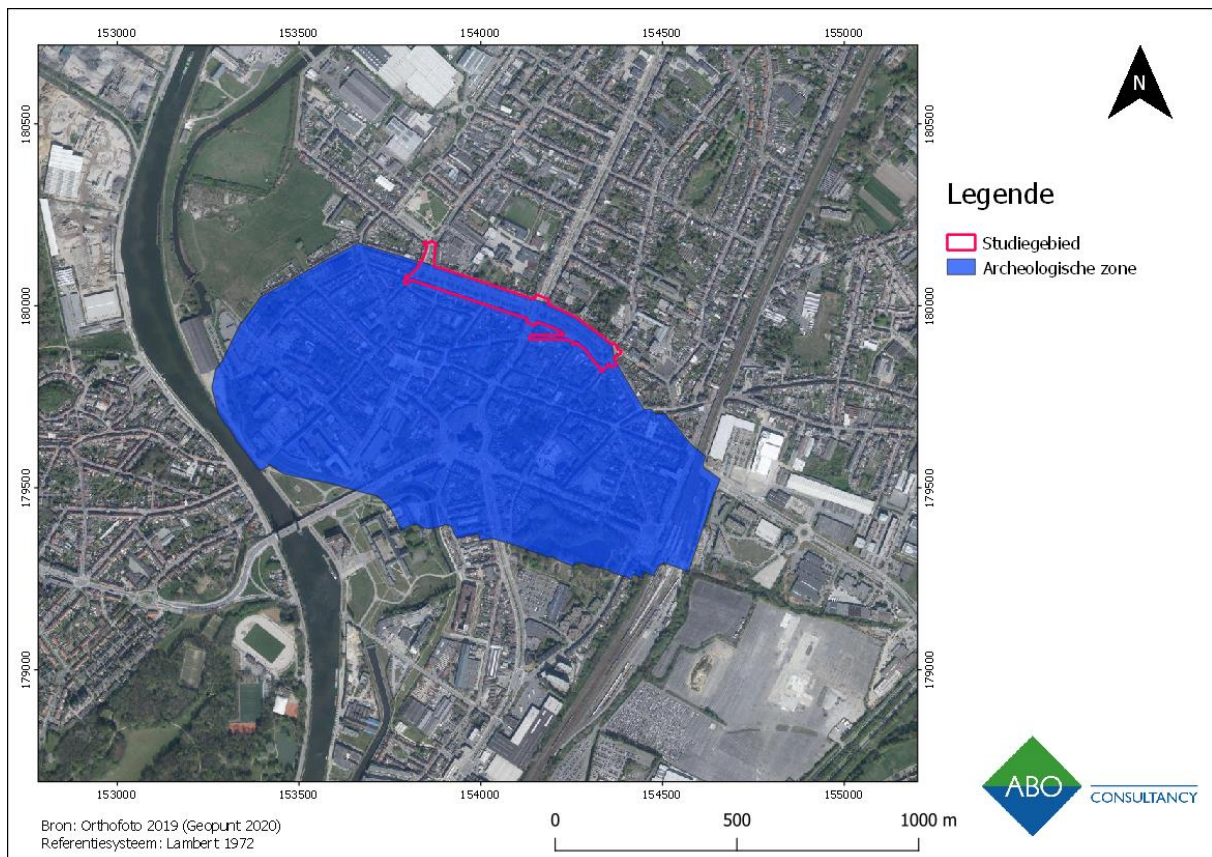
Figuur 25: Het westelijke gedeelte van het studiegebied (gekend als 'Beestenmarkt' of 'Koemarkt') met op de voorgrond de stadspomp (Vilvoorde Anno 2020)

Figuur 26: De 'Nieuwe Boulevard' (links) met grasveld en wandellanen in het midden (Vilvoorde Anno 2020)

4.2 INVENTARISSEN ONROEREND ERFGOED

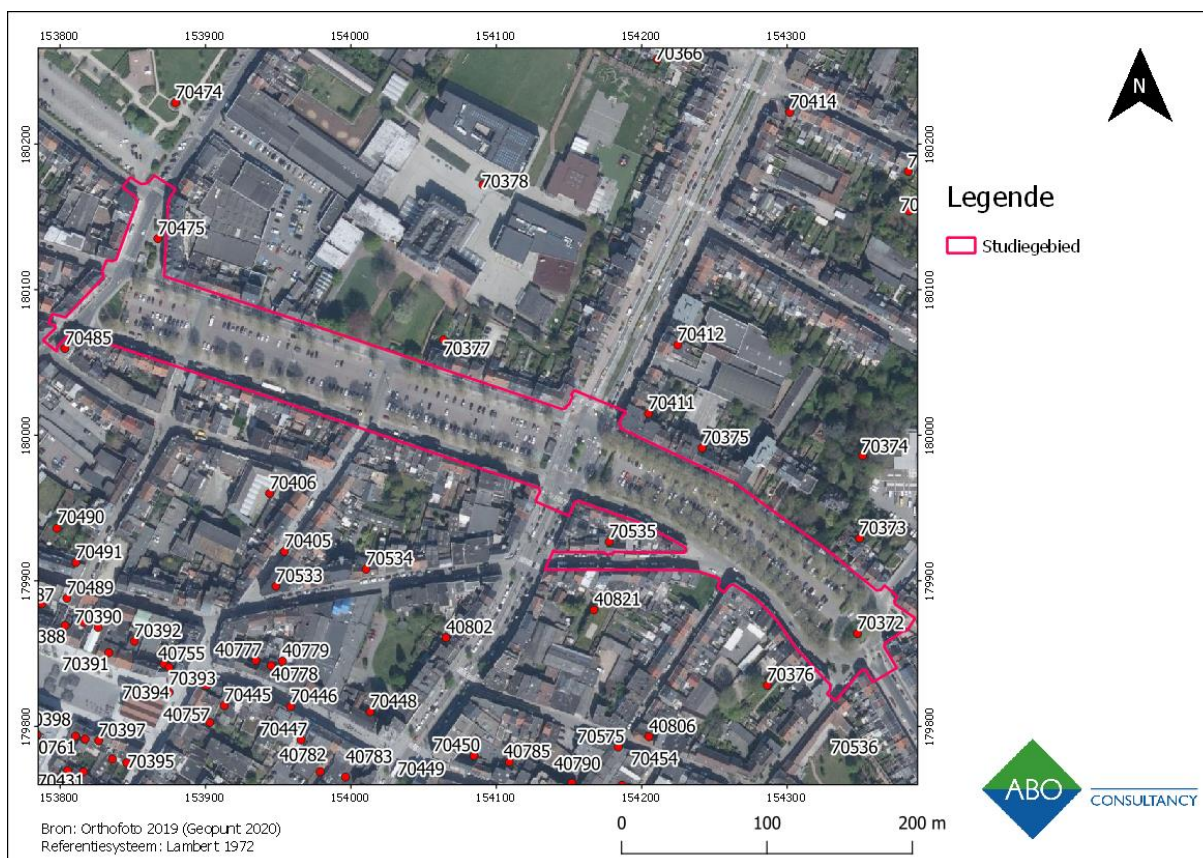
4.2.1 ARCHEOLOGISCHE ZONE

Figuur 27: Het studiegebied t.o.v. de vastgestelde archeologische zone (Geopunt 2020)

Het grootste gedeelte van het studiegebied bevindt zich binnen de vastgestelde archeologische zone van Vilvoorde (figuur 27). Deze zone betreft de historische stadskern van Vilvoorde en de historische stadsomwalling die in haar laatste fase uit de 15de eeuw dateert. De stadswallen werden in de 19de eeuw geslecht. Het studiegebied bevindt zich t.h.v. van de noordzijde van deze vroegere stadsomwalling.

4.2.2 INVENTARIS BOUWKUNDIG ERFGOED

Figuur 28: Bouwkundig erfgoed in de omgeving van het studiegebied (Geoportaal 2020)

Gezien het studiegebied zich binnen de stadskern van Vilvoorde bevindt, wordt voor de overzichtelijkheid enkel het bouwkundig erfgoed binnen of aangrenzend aan het studiegebied besproken. Bijna al dit bouwkundig erfgoed dateert uit de 19de eeuw of later. Gezien dit in het kader van deze bureaustudie minder relevant is, worden deze wel opgelijst in onderstaande tabel maar niet verder besproken. Het gaat voornamelijk om burgerhuizen, wat duidelijk de 19de-eeuwse trend om op de locatie van de geslechte stadsmuren grote boulevards met sierwoningen op te richten weerspiegelt. Het geeft ook al weer in welke mate het onderzoeksgebied reeds verstoord werd door menselijke ingrijpen: het oprichten van de wallen in de late middeleeuwen, het verwijderen eind 19de eeuw en daarna het aanleggen van wegenis, pleinen en burgerhuizen.

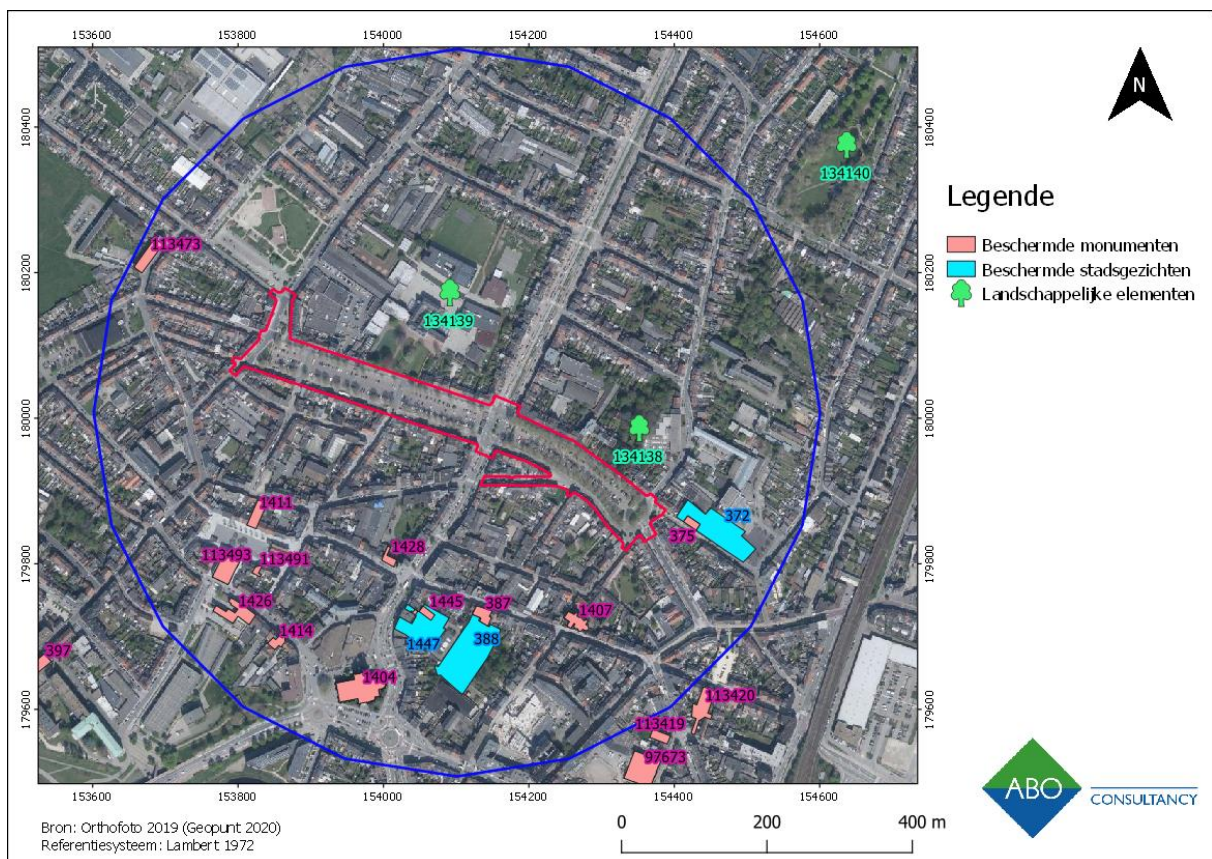
ID 70536 dateert als enige uit een eerdere periode dan de 19de eeuw. Het gaat hier om het voormalige Karmelietessenklooster van O.L.V. Ten Troost dat dateert uit het 3de kwart van de 17de eeuw. Het klooster werd beschermd als monument, cf. hst. 4.2.3.

ID	Omschrijving	Datering
70372	Beeld van Brabants trekpaard	Vanaf 1975
70373	Burgerhuis	Voor WOI
70375	Burgerhuis	Voor WOI
70376	Burgerhuis	Voor WOI
70377	Burgerhuis (Neotraditioneel)	Interbellum

70411	Modernistisch flatgebouw	Interbellum
70475	Verticale steekbank (Straatmuseum)	Voor WOI
70485	Winkelpand	Vierde kwart 19 ^{de} eeuw
70535	Arbeiderswoning	Derde kwart 19 ^{de} eeuw
70536	Karmelietessenklooster Onze- Lieve-Vrouwe ten Troost	Derde kwart 17 ^{de} eeuw

Figuur 29: Lijst van het bouwkundig erfgoed in de omgeving van het studiegebied (Geoportaal 2020)

4.2.3 BESCHERMDE MONUMENTEN, DORPSGEZICHTEN EN LANDSCHAPPEN

Figuur 30: Beschermde monumenten in de omgeving van het studiegebied (Geopunt 2019)

In het onderzoeksgebied bevinden zich geen beschermende monumenten (figuur 30). Binnen een straal van 500m rond het studiegebied bevinden zich 12 beschermde monumenten, 2 landschappelijke elementen en 3 beschermde stadsgezichten. De twee monumenten het dichtst bij het studiegebied dateren van het einde van de 19de eeuw of later (ID 113473 en ID 375), evenals het beschermd stadsgezicht (ID 372). Dit gedeelte werd immers pas ontwikkeld na het slechten van de stadsmuren op het einde van de 19de eeuw. De monumenten uit eerdere periodes bevinden zich binnen de historische stadskern, meer ten zuiden van het studiegebied.

Beschermde monumenten

Gezien het grote aantal beschermde monumenten in de omgeving van het studiegebied zullen hier enkel deze die dateren van voor de 19de eeuw besproken worden. De overige monumenten werden voor de volledigheid wel opgelijst in onderstaande tabel.

ID 387 betreft het refugiehuis Abtsherberge. Het gaat hier om een 17de-eeuwse, stedelijke herenwoning. De benaming verwijst naar de locatie van het voormalig refugiehuis (circa 1450) van de abdij van Park te Leuven. Nadien was het bekend als een heerlijkheid die onder het hof van Ginderachter ressorteerde. De woning behoort tot de oudste historische bebouwing van de Leuvensestraat, van oudsher één van de belangrijkste uitvalswegen van Vilvoorde.

De O.L.V. van Goede Hoop kerk (ID 1404) klimt in haar huidige vorm op tot de 14de eeuw. Vilvoorde was op dat moment uitgegroeid tot een belangrijk politiek en strategisch centrum. Oudere fases gaan terug tot de 10de eeuw gezien de vermelding van de kerk in een akte uit die periode. In de 15de eeuw werd het schip van de kerk afgewerkt. In de 19de en begin 20ste eeuw vond een ingrijpende restauratie plaats. Oorspronkelijk was er een kerkhof rond de kerk. Eind 19de eeuw werd dit buiten gebruik gesteld en geruimd.

ID 1407 betreft het Karmelietessenklooster van O.L.V. Ten Troost met gebouwen uit de 17de eeuw. Op dezelfde locatie was zeker vanaf de 13de eeuw tot het midden van de 14de eeuw het Sint-Niklaasgasthuis gevestigd. Toen de Karmelietessen zich in 1586 binnen de stad kwamen vestigen werd het intussen leegstaande gebouw opgeknapt. In de 17de eeuw kende het klooster een bloeiperiode en werden op dezelfde plaats een nieuw, volledig ommuur klooster opgetrokken. De zusters werden kort verdreven tijdens de Franse Revolutie maar konden al snel terugkeren. De kloostergemeenschap bestaat nog steeds en huist in dezelfde gebouwen uit de 17de eeuw.

Het 'Kijk Uit' gebouw betreft een geheel dat opklimt tot de 16de eeuw en mogelijk eerder. Het gebouw werd echter al talloze malen verbouwd, de laatste keer tijdens het interbellum. De oorspronkelijk functie is dan ook moeilijk te achterhalen, mogelijk een watermolen, een opslagplaats voor graan of een uitkijktoren.

ID 1426 is de bescherming als monument van het Dominicanenklooster. Het complex werd meermaals aangepast, maar klimt op tot de 17de eeuw. In de nasleep van de godsdienstoorlogen werden door verschillende religieuze orden op meerdere plaatsen vicariaten opgericht die naderhand uitgroeiden tot priorijen. De oprichting van het klooster sluit hier bij aan. Aan het klooster was ook een Latijns college verbonden.

Van het 'Ortshuis' (ID 1428) werden de gevel en het dak beschermd. Het is een typisch voorbeeld van een 17de-eeuwse stedelijke herenwoning, hoewel er ingrijpende wijzigingen gebeurd zijn tijdens de 19de en het begin van de 20ste eeuw.

Van het Monnikhof (ID 1445) werden het poortgebouw en de boerenwoning beschermd. Het gaat hier om de voormalige cijnshoeve en refugie van de abdij van Ter Kameren. De oorsprong van dit hof zou teruggaan tot het Merovingische koninklijk domein waaruit Vilvoorde ontstond (cf. hst. 4.1). Het hof wordt in de 15de eeuw in de bronnen vermeld. De huidige gebouwen dateren uit de 18de eeuw, weliswaar zijn er ingrijpende verbouwingen gebeurd tijdens de 19de en 20ste eeuw.

ID	Omschrijving	Datering
375	Turnzaal meisjescostschool 'Les Peupliers'	Vóór WOI

387	Refugiehuis Abtsherberge	17 ^{de} eeuw
1404	Decanale kerk O.L.V. van Goede Hoop	Oudste gedeelte huidige gebouw: 14 ^{de} eeuw. Oudere fases gaan terug tot 10 ^{de} eeuw.
1407	Karmelietessenklooster O.L.V. Ten Troost	17 ^{de} eeuw
1411	Overdekte markthal 'De Met'	Vóór WOI
1414	Gebouw 'Kijk Uit': verankerd breedhuis. Oorspronkelijke functie niet gekend.	16 ^{de} eeuw, verbouwd in 20 ^{ste} eeuw
1426	Dominicanenklooster	17 ^{de} eeuw, verbouwd in 19 ^{de} eeuw
1428	'Ortshuis': burgerwoning die ooit behoorde aan A. Orts, stadssecretaris	17 ^{de} -eeuwse kern, aanpassingen in 19 ^{de} en 20 ^{ste} eeuw
1445	Monnikhof: Poortgebouw en boerenwoning	Derde kwart 18 ^{de} eeuw
113473	Gemeenteschool met badhuis	Interbellum
113491	Café Luminor met interieur	Gebouw: 19 ^{de} eeuw; interieur: 1931
113493	Stadhuis	3 ^{de} kwart 19 ^{de} eeuw (gaat terug op oudere gebouwen op zelfde locatie, opklimmend tot 15 ^{de} eeuw)

Figuur 31: Lijst van de beschermde monumenten binnen een straal van 500m rond het studiegebied (Geoportaal 2020)

Landschappelijke elementen

De vaststelling met ID 134139 betreft de tuin van het Virgo Fidelisinstituut. Het gaat hier over de tuin bij het voormalige klooster van de zusters Insulinen waar ook een kostschool gevestigd was. Het gaat om een klooster- een schoolcomplex uit 1890, uitgebreid in 1910, in het interbellum en na de Tweede Wereldoorlog, met ommuurde tuin van meer dan 2 hectare, omvattende een voortuin, oorspronkelijk met twee landschappelijke compartimenten, en een moestuin die tot aan de Tweede Wereldoorlog de achterste helft van het domein besloeg. De eerste aanleg van de tuin dateert uit het vierde kwart van de 19de eeuw.

ID 134138 betreft de tuin van villa 'Sunny Side'. Deze langgerekte tuin heeft een oppervlakte van ca. 33,50 are en zou omstreeks het vierde kwart van de 19de eeuw aangelegd zijn.

Beschermde stadsgezichten

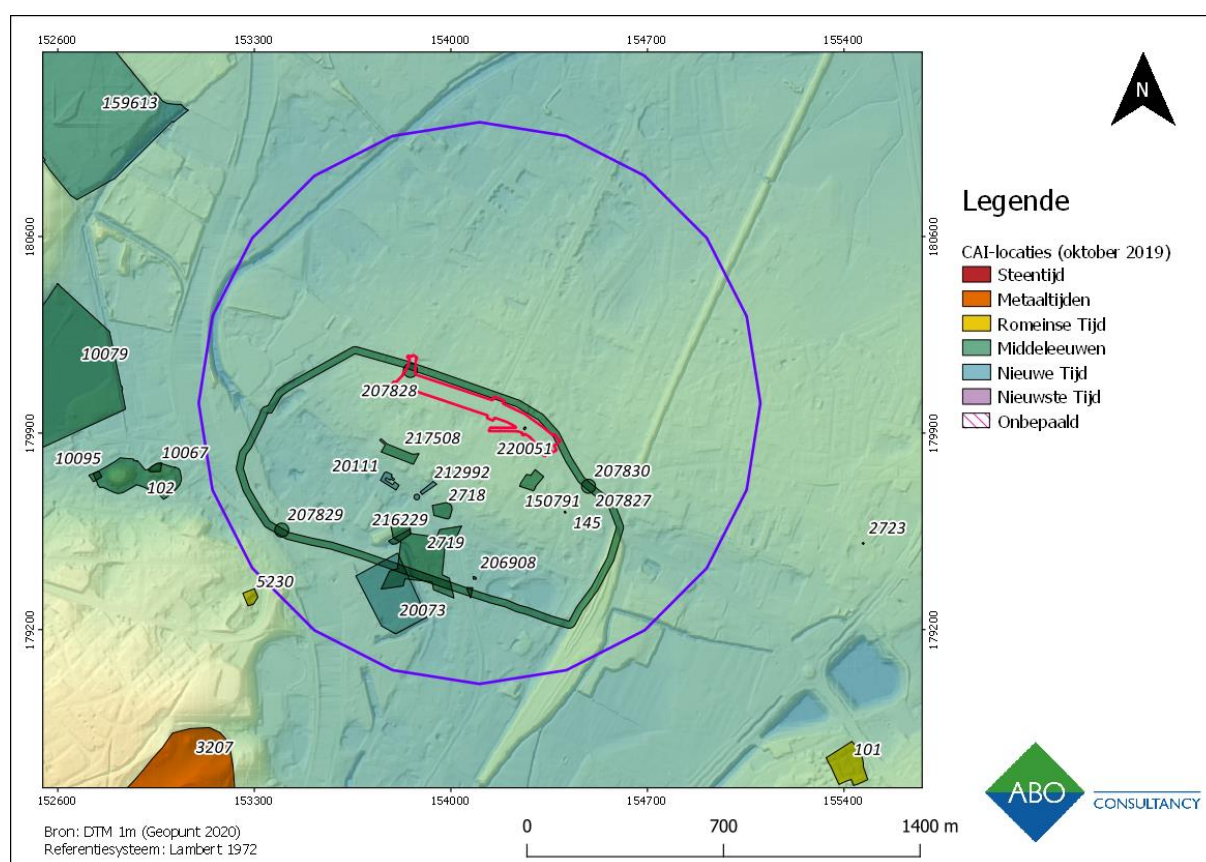
In de directe omgeving van het studiegebied bevinden zich drie beschermde stadsgezichten. Een eerste situeert zich ten oosten op ca. 20 meter van de Franklin Rooseveltlaan en omvat de meisjeskostschool

‘Les Peupliers’ (ID 372). Deze gekende privéschool met bijhorende ommuring en tuin zou eind 19de eeuw opgericht zijn. Deze inrichting legde niet enkel de focus op de intellectuele ontwikkeling van de jonge dames, maar voornamelijk op de lichamelijke vorming dat vanuit de Zweedse gymnastiek werd geïntroduceerd.

Ten zuiden van het onderzoeksgebied op ca. 200 m, bevindt zich een tweede beschermd stads- en dorpsgezicht namelijk de tuin van het refugiehuis Abtsherberge (ID 388). Deze grote ommuurde stads- en siertuin zou kunnen gedateerd worden in de 17de eeuw.

Een laatste beschermd geheel situeert zich vlak ten westen van de tuin van het refugiehuis Abtsherberge en omvat het Monnikhof met omgeving (ID 1447). Dit beschermd erfgoedgebied dateerde men omstreeks de derde kwart van de 18de eeuw en omvat een voormalige cijnsheuve met bijhorende ommuring.

4.2.4 CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI)

Figuur 32: Meldingen in de CAI in de omgeving van het studiegebied (Geoportaal 2019)

Het onderzoeksgebied grenst aan de voormalige stadswallen (CAI207828).

Binnen een straal van 1km rond het studiegebied bevinden zich 16 meldingen in de CAI. De meldingen worden opgelijst in onderstaande tabel en kort besproken.

ID	Omschrijving	Datering	Afstand tot studiegebied
145	Toevalsvondst	16 ^{de} eeuw	300 m

2718	Onze-Lieve-Vrouw van Goede Hoop kerk	Volle middeleeuwen	273 m
2719	Werfbegeleiding en literatuurstudie: hertogelijke burcht	Late middeleeuwen	586 m
5230	Muntschat	midden-Romeinse tijd	1 km
20073	Werfbegeleiding	Nieuwe tijd	640 m
20111	Archeologisch onderzoek: Dominicanenklooster	Middeleeuwen, nieuwe tijd	386 m
150791	Archeologisch onderzoek: Karmelietessenklooster	Late middeleeuwen, nieuwe tijd	375 m
206908	Archeologisch vooronderzoek: Koepoort	Late middeleeuwen	600 m
206909	Archeologisch onderzoek	Late middeleeuwen	652 m
207827	Cartografische studie stadswal Vilvoorde	Late middeleeuwen	Deels binnen studiegebied (noordelijke zijde)
207828	Mechelse Poort	Late middeleeuwen	Binnen studiegebied
207829	Vlaamse Poort	Late middeleeuwen	730 m
207830	Leuvense Poort	Late Middeleeuwen	20 m
212992	Cartografische studie: 3 watermolens	Nieuwe tijd	250m
216229	Archeologisch vooronderzoek	Late middeleeuwen	585m
217508	Archeologisch vooronderzoek	Volle middeleeuwen	270m
220051	Toevalsvondst: mogelijke schuilkelder of bunker	Nieuwste tijd	Binnen studiegebied

Figuur 33: Overzichtstabel CAI in de nabije omgeving

ID 145

Op deze locatie werden de resten aangetroffen van een mannelijke adolescent (ca. 15 jaar). Het skelet lag oost-west georiënteerd en op de beenderen werden afdrucken van munten en restanten van koperdraad (textiel) aangetroffen. Bij het skelet werden ook kistnagels teruggevonden. Het gaat vermoedelijk om een begraafing in het Sint-Niklaashospitaal. In de kuil werd ook slachtafval en keramiek teruggevonden, waarschijnlijk intrusief materiaal (CAI 2020)

ID 2718

Deze melding betreft de kerk O.L.V. van Goede Hoop. De kerk was voorheen gedeeltelijk ingebouwd door de voormalige begijnhuizen en omringd met een kerkhof. De latere afbraak van het begijnhof, het verbreden van de baan naar Brussel en het recente afsnijden van de weg naar Grimbergen met nieuwe brug over het Kanaal hebben de kerk volledig geïsoleerd. Bij de kerk werden in het verleden meerdere vlakgraven aangetroffen. Of het toevalsvondsten of archeologisch onderzoek betrof is niet gekend (CAI 2020; De Maegd & Van Aerschot 1975).

ID 2719

Op deze locatie bevond zich de hertogelijke burcht van Vilvoorde. De burcht werd opgetrokken aan het einde van de 14de eeuw en was volledig omgracht. Vanaf het begin van de 15de eeuw deed deze dienst als gevangenis. Eind 18de eeuw werd het slot afgebroken. Een deel van de stenen werd gebruikt voor de bouw van de nieuwe gevangenis: het Tuchthuis. Bij een werfbegeleiding werd een deel van de funderingen teruggevonden, deze waren 4m dik. In wat vermoedelijk de grachtzone was werd een arduinen blok van 900kg aangetroffen (Van der Veken, Melkert & Zuidhoff 2014).

ID 5230

Deze melding betreft de vondst van een muntschat uit de midden-Romeinse tijd. de munten waren uitgestrooid over een paar vierkante meter, op de harde grond die bedekt was met een brandlaag. Er zijn een groot aantal onbekende munten, want een aantal munten verpulverden. 17 zijn bewaard: van Septimius Severus (193-211) tot Gordianus III (238-244). De vondst werd in 1930 gedaan tijdens de nivellering van een heuveltje in iemands tuin (Dengis 2011). Het is niet meer na te gaan of het heuveltje iets te maken had met de vondst en of de munten ergens in verpakt waren of niet.

ID 20073

Op deze locatie werd in de nieuwe tijd het Tuchthuis (gevangenis) opgericht. Bij het graven van een liftkoker werden de restanten van een muurfundering en een bakstenen keldergewelf gevonden. Mogelijk gaat het om resten van het lijkenhuis en isolatiepaviljoen die tussen 1867 en 1907 opgetrokken werden (Vynckier 2013).

ID 20111

Op deze locatie werd in de 17de eeuw het Dominicanenklooster opgetrokken. Voor de bouw van het klooster stonden hier woningen die in 1623 door de Dominicanen aangekocht werden. Mogelijk zijn de fundamente van het oude poortgebouw hier nog een overblijfsel van. Op het einde van de 18de eeuw werd het klooster opgeheven en werden hier Franse soldaten gehuisvest. Het geheel werd kort daarna openbaar verkocht. Een deel werd afgebroken, in het andere deel bevonden zich doorheen de tijd diverse fabrieken. In 1932 werd er een nijverheidsschool gevestigd. Sinds de jaren '90 van de vorige eeuw staat het complex leeg.

Bij de opgraving werden sporen aangetroffen uit de middeleeuwen, waaronder de rand van een kogelpot en een muur (ouder dus dan het klooster) in baksteen en zandmortel. Uit de nieuwe tijd dateren de funderingen van de kloostermuren, een kalkwinningskuil en een puinkuil met menselijke beenderen in secundaire context. Uit de nieuwste tijd zijn sporen gevonden van arbeidershuisjes die georiënteerd waren op de Visserstraat (Reygel & Ercoskun 2012). Het is niet onlogisch dat de monniken werden begraven bij de kloosterkerk, de secundaire context zou dan wijzen op een latere verstoring van de graven.

ID 150791

Op de locatie van het huidige Karmelietessenklooster dat uit de 17de eeuw dateert bevond zich voorheen het Sint-Niklaasgasthuis. De oudste vermelding van dit gasthuis gaat terug tot de 13de eeuw. Het bleef op dezelfde locatie bestaan tot zeker het midden van de 14de eeuw. Bij de opgraving werd aardewerk gevonden dat kan gedateerd worden tussen de 14de en de 16de eeuw. Er werden ook munten, mesheften en een mal teruggevonden. Onder de funderingsmuur van de latere kloosterkerk werden skeletten teruggevonden (De Vriendt 2010). Deze zijn dus ouder dan het klooster, waarschijnlijk gaat het om gestorven patiënten die werden begraven bij de kapel van het gasthuis.

ID 206908

Op deze locatie bevond die de Koepoort, één van de poorten in de stadswal. Bij een vooronderzoek werden funderingsresten aangetroffen. Deze bestonden deels uit natuursteen, deels uit baksteen. De bouwwijze en materialen duiden op een datering in de 15de- 16de eeuw, conform met de bouw van de stadswal (Wesemael 2013).

ID 206909

Bij een archeologisch onderzoek aan de Koepoortstraat (nabij de gelijknamige stadspoort) werden resten van de in de 19de eeuw opgevlude stadsgracht aangetroffen. Het gaat hier om gestapelde pakketten antropogene bodem. De gracht was opgevlud met natuursteen, aardewerk en botmateriaal (Wesemael 2013).

ID 207827

Deze melding betreft de stadswal rond Vilvoorde zoals die werd vastgesteld op de Ferrariskaart (1771-1778). De stadswallen werden (in hun laatste fase) opgericht in de 15de eeuw en geslecht in de 19de eeuw (CAI 2020). Het studiegebied bevindt zich op het noordelijke gedeelte van de voormalige stadswal.

ID 207828; ID 207829; ID 207830

Deze meldingen betreffen respectievelijk de Mechelse Poort, Vlaamse Poort en Leuvense Poort. Deze werden vastgesteld op de Ferrariskaart (1771-1778) (CAI 2020). Ze zijn te dateren in de 15de eeuw, toen de stadswal werd opgericht.

ID 212992

Deze melding betreft de vaststelling op de Ferrariskaart (1771-1778) van drie watermolens op de stadsgracht. De datering kan niet achterhaald worden maar de Ferrariskaart geeft een datering ante quem (CAI 2020).

ID 216229

Bij een archeologisch vooronderzoek op de locatie van de voormalige hertogelijke burcht werden sporen uit de late middeleeuwen aangetroffen. Het gaat hier dan om muurresten die bestonden uit witte zandsteenblokken gecombineerd met rode baksteen. Er werd ook vegetatiemateriaal en veen aangetroffen in één sleuf. Vermoedelijk werd hier een gedempte gracht of een oude rivierarm van de Zenne aangesneden (Van der Veken, Melkert & Zuidhoff).

ID 217508

Een archeologisch vooronderzoek bracht hier sporen aan het licht uit de volle middeleeuwen. Er werd een percelering-/ontwateringsgreppel gevonden die het stadsvormingsproces van Vilvoorde in de 10de-11de eeuw direct voorafgaat. Uit de late middeleeuwen dateren 2 brandkuilen en een

brandgreppel. Deze zijn gevuld met materiaal afkomstig van een grote brand. De brandresten werden over het hele terrein teruggevonden. Op deze locatie bevond zich de lakenhalle. De brand is te linken aan de brand van de Lakenhalle in 1489. Nadien werd de hal heropgebouwd (Loopik 2016).

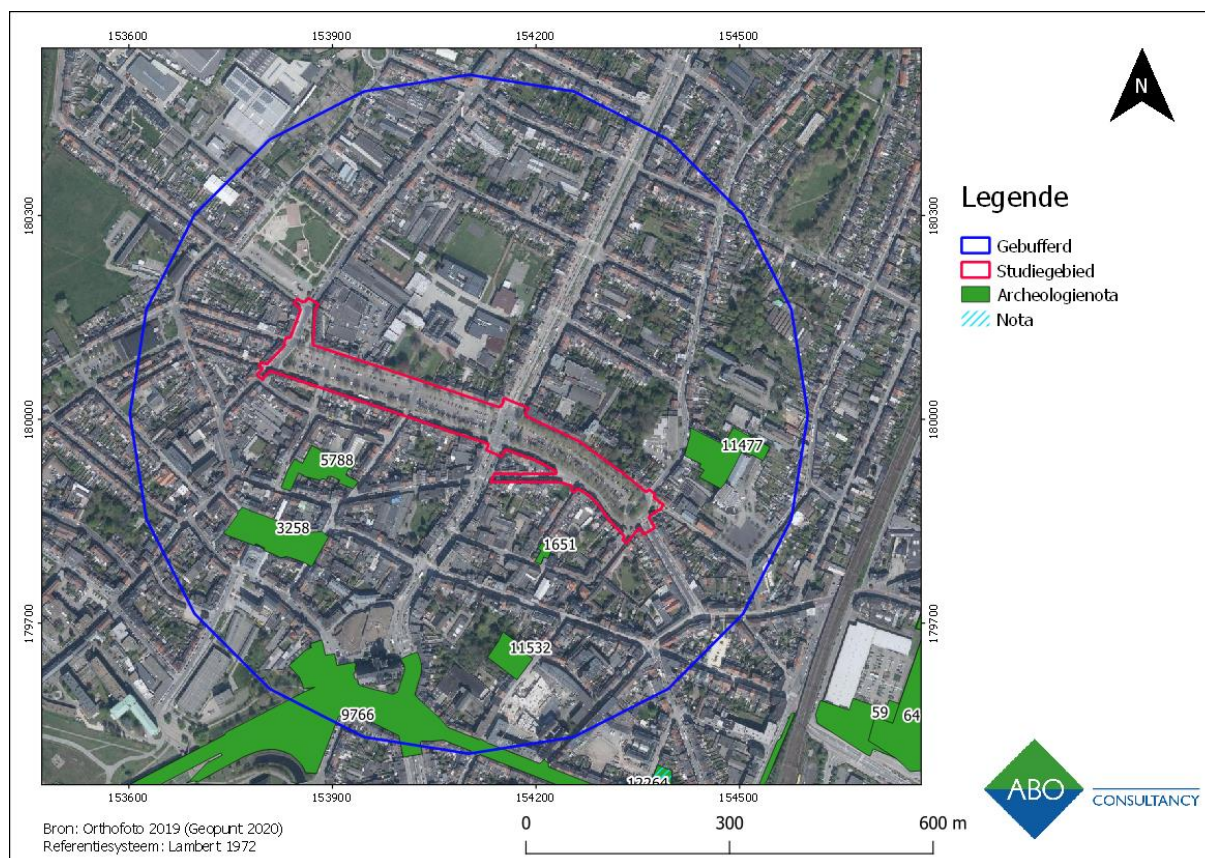
ID 220051

Deze melding bevindt zich binnen het studiegebied. Het gaat hier om de toevallsvondst van een structuur uit de 20ste eeuw. De functie is onduidelijk, vermoedelijk gaat het om een bunker of schuilkelder uit de Eerste of Tweede Wereldoorlog (CAI 2020).

De CAI-meldingen nabij het onderzoeksgebied getuigen van een actieve bewoning vanaf de volle middeleeuwen, de periode waarbinnen Vilvoorde op de huidige locatie gesticht werd. De middeleeuwse bewoning wordt weerspiegeld door de diverse verdedigingselementen en gebouwen die zich binnen en buiten het historisch centrum van Vilvoorde bevinden. Het onderzoeksgebied is gelegen op de locatie waar zich de noordzijde van de voormalige stadswal bevond (ID 207827) die dateert uit de 15de eeuw. In het westen van het studiegebied bevindt zich de Mechelse Poort, een van de stadspoorten die deel uitmaakte van de omwalling. Alle meldingen binnen de stadswallen van Vilvoorde dateren uit de middeleeuwen of nieuwe tijd. Dit is weinig verwonderlijk gezien historisch gekend is dat de nederzetting door verschuivende machtsstructuren tijdens de volle middeleeuwen naar de huidige locatie werd verplaatst. Vilvoorde in oorsprong zou teruggaan op een oudere nederzetting uit de metaaltijden. Deze was allicht ingeplant op het Brabantse leemplateau ten westen van de huidige stadskern. Een locatie die interessanter is voor bewoning en verdediging en daarom ook de voorkeur zal genoten hebben. Eveneens binnen het studiegebied bevindt zich een structuur uit de nieuwste tijd. Vermoedelijk gaat het om een bunker of meer waarschijnlijk een schuilkelder uit de Eerste of de Tweede Wereldoorlog (ID 220051).

Binnen het studiegebied is er op basis van de CAI dan ook een grote kans op het aantreffen van resten vanaf de (volle) middeleeuwen tot en met de nieuwste tijd. In het bijzonder kunnen er sporen van de voormalige stadswal en -gracht verwacht worden. De geplande werken kennen echter een geringe diepte in functie van het vervangen van de bestaande verhardingen. Enkel in het westen van het studiegebied wordt een iets diepere ingreep voorzien voor de inplanting van een fontein.

4.2.5 ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S WAARVAN REEDS AKTE GENOMEN WERD

Figuur 34: Archeologienota's en nota's waarvan akte genomen in de omgeving van het studiegebied (Geoportaal 2019)

In de omgeving van het studiegebied bevinden zich zes archeologienota's waarvan reeds akte genomen werd.

De archeologienota met ID 11477 werd opgesteld naar aanleiding van de uitbreiding van een basisschool d.m.v. een nieuwbouw. Gezien de gunstige landschappelijke ligging van het onderzoeksgebied op de uitloper van een leemplateau en de korte afstand tot het stadscentrum van Vilvoorde is er een kans op archeologische resten binnen het studiegebied. Binnen het studiegebied werden 2 zones afgebakend waar een onderkelderde nieuwbouw zal worden opgericht. Voor deze zones wordt een vooronderzoek d.m.v. proefsleuven geadviseerd (Reyns & Delannoye 2019).

Naar aanleiding van de bouw van assistentiewoningen werd een archeologienota met ID 5788 opgemaakt. Met betrekking tot het onderzoeksgebied is er een concrete archeologische verwachting naar de aanwezigheid van resten gerelateerd aan historische bebouwing die te zien is op historische kaarten. Ook de aanwezigheid van oudere waardevolle archeologische sporen is niet uit te sluiten. Omwille daarvan is bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig. De kans dat een goed bewaarde steentijd artefactensite op het terrein aanwezig is, wordt gezien de gebruiksevolutie van het terrein wel laag ingeschat. Gezien de verwachte aanwezigheid van een site met complexe verticale stratigrafie en ook de aard van de verwachte archeologische sporen op het terrein wordt een vooronderzoek d.m.v. proefputten geadviseerd (Ferket & Reyns 2017).

De bureaustudie met ID 1651 werd opgesteld naar aanleiding van een geplande nieuwbouw op het terrein. Gezien het terrein slechts minimaal verstoord is (één kruipkelder) en bovendien gelegen is binnen het historische centrum van Vilvoorde is de kans op archeologische sporen reëel. Om die reden

wordt een vooronderzoek d.m.v. proefputten aangeraden. Na de bepaling van het aantal archeologische niveaus in de ondergrond is het de bedoeling deze uit te breiden tot proefsleuven (van de Konijnenburg 2016).

Naar aanleiding van de herinrichting van het marktplaats van Vilvoorde werd een archeologienota met ID 3258 opgesteld. De archeologienota heeft een beperkte samenstelling en adviseert vrijgave. Er zijn immers geen archeologische sporen meer aanwezig op het terrein gezien hier in 2016 reeds een archeologische opgraving plaatsvond (Van Rooij & Van Mierlo 2017).

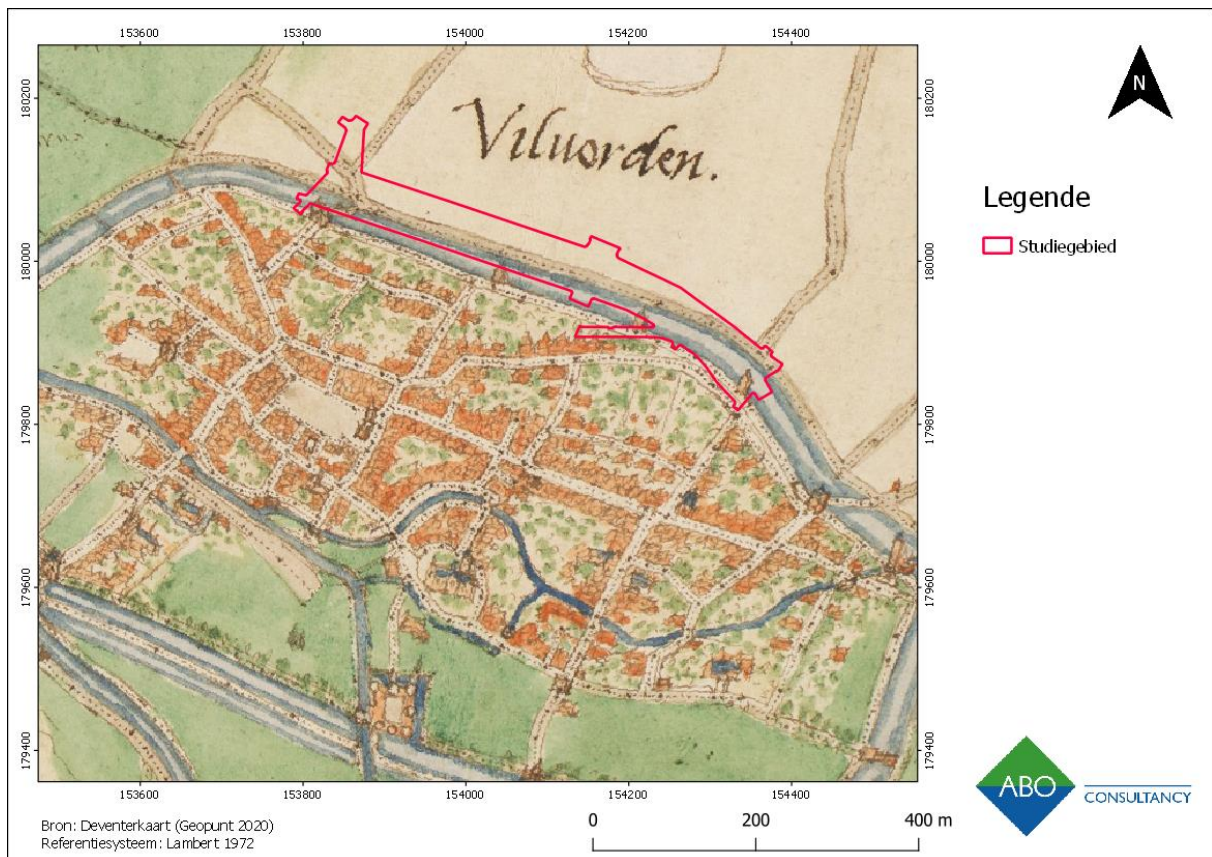
Naar aanleiding van een nieuwbouw werd een archeologienota met ID 11532 opgesteld. Vanaf de 16de eeuw tot op heden was er bebouwing aanwezig binnen het studiegebied. De kans op sporen uit de nieuwe tijd en later is dan ook hoog. Ook sporen uit eerdere periodes kunnen niet worden uitgesloten. Gezien de ligging binnen de stad Vilvoorde worden voornamelijk nog sporen uit de middeleeuwen verwacht. Gezien de ligging van het studiegebied binnen een gradiëntzone (een helling nabij de Zennevallei) kunnen ook sporen uit de steentijd niet worden uitgesloten. Op basis van het bovenstaande wordt dan ook een landschappelijk booronderzoek geadviseerd, indien nodig gevolgd door een verkennend en mogelijk een waarderend booronderzoek. Hierna dient een proefsleuvenonderzoek te worden uitgevoerd (Claesen et al. 2019).

Voor de aanleg van de bedding van de Ringtrambus werd een archeologienota met ID 9766 opgesteld. Het tracé werd opgedeeld in segmenten gezien de grote lengte. Deze archeologienota behandelt het segment dat Vilvoorde doorkruist. Hoewel het oostelijk gedeelte van het onderzoeksgebied zich binnen de stadskern van Vilvoorde bevindt en er daar een hoog archeologisch potentieel is wordt vrijgave geadviseerd. Dit gezien de erg beperkte omvang van de ingrepen, deze zullen niet dieper reiken dan de bestaande wegfundering (Willet 2018).

De archeologienota's waarvan reeds akte werd genomen in de omgeving van het studiegebied bevestigen het archeologisch potentieel in de omgeving. Er wordt telkens vervolgonderzoek aangeraden op basis van de ligging in of nabij de historische stadskern. De enige uitzondering betreft ID 9766. Hier blijft de bodemingreep erg beperkt waardoor een vrijgave werd geadviseerd. Ook binnen het huidige studiegebied blijft de bodemingreep erg beperkt, met uitzondering van de fonteinzone in het westen.

4.3 CARTOGRAFISCHE BRONNEN

4.3.1 DEVENTERKAART (CA. 1550)

Figuur 35: Het studiegebied aangeduid op de Deventerkaart (Cartesius 2020)

Op de Deventerkaart (figuur 35) zien we dat het studiegebied zich ter hoogte van het noordelijke deel van de stadsomwalling bevindt. In het uiterste westen van het studiegebied bevindt zich de Mechelse Poort. Iets ten oosten van het studiegebied bevindt zich de Leuvense Poort. Binnen het studiegebied bevindt zich de stadsmuur, stadsgracht en een deel van de weg meteen ten noorden van de stadgracht. De zuidelijke uitloper van het studiegebied omvat de huidige Toekomststraat. Op de Deventerkaart is deze straat reeds te zien.

De stadswallen zelf bestaan op deze kaart uit een muur met stadspoorten. Tussen de stadspoorten zijn op regelmatige afstand wachttorens te zien. Binnen het studiegebied kunnen er drie worden vastgesteld.

Op enige afstand ten zuiden van het studiegebied is de kerk te zien met ten zuiden daarvan het kasteel van Vilvoorde.

4.3.2 STADSPLATTEGROND VAN VILVOORDE (CA. 1720)

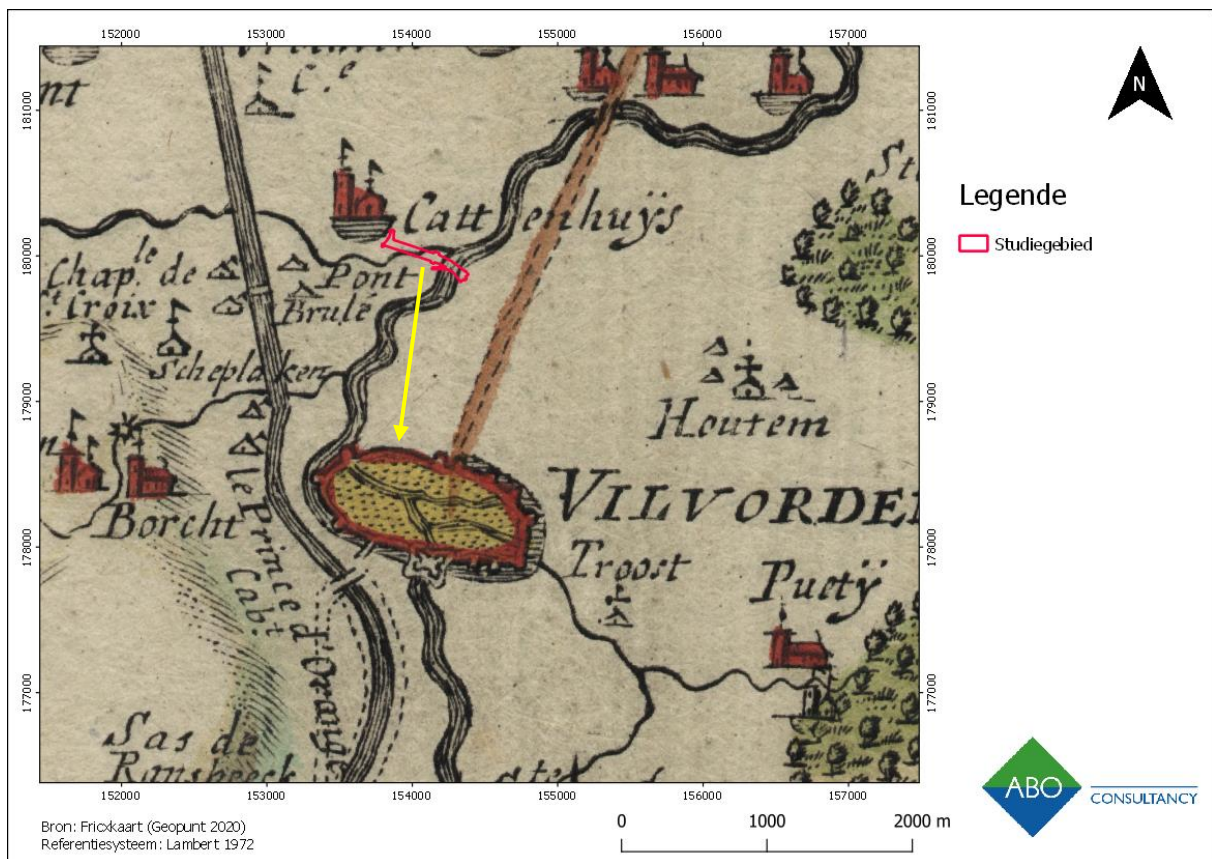

Figuur 36: Het studiegebied aangeduid op de plattegrond van Vilvoorde omstreeks 1720 (Cartesius 2020)

De Stadsplattegrond van Vilvoorde (figuur 36) dateert uit ca. 1720 en geeft een beeld van de stad in vogelperspectief. De kaart kon wegens een gebrek aan detaillering niet gegeorefereerd worden, de blauwe pijl in de linkerbenedenhoek geeft het noorden aan. Net ten westen van het studiegebied is de Mechelse Poort te zien. Binnen het studiegebied bevindt zich een deel van de stadsmuur en -gracht. In het westen van het studiegebied is open veld te zien. Vermoedelijk gaat het hier om bleekweides. Ten zuidwesten van het studiegebied is een cluster van huizen te zien. Meteen ten westen van het studiegebied bevindt zich het klooster van de Karmelietessen (cf. hst. 4.2.1).

Ten zuiden van het studiegebied bevindt zich de kerk met ten zuiden hiervan het kasteel.

4.3.3 FRICXKAART (1744)

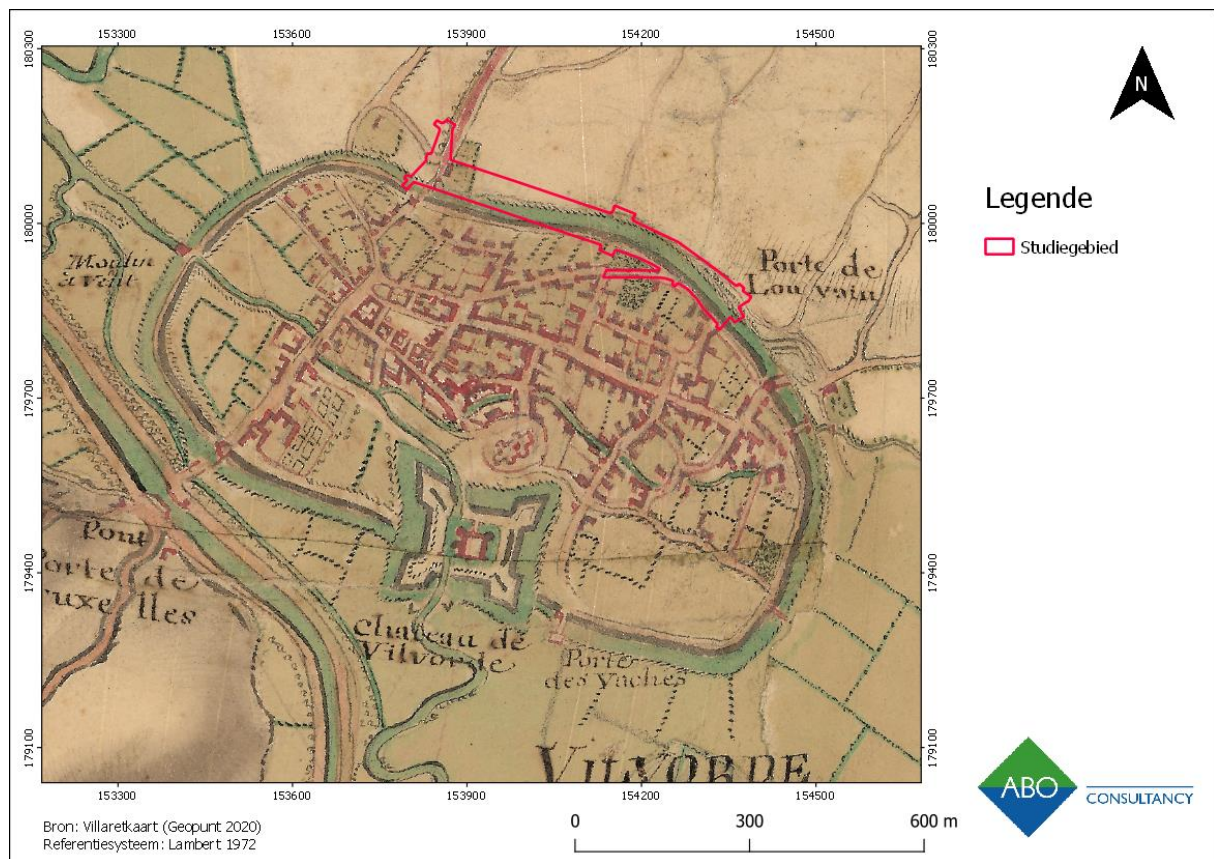
Figuur 37: Het studiegebied aangeduid op de Fricxkaart (Geopunt 2020)

Op deze kaart (figuur 37) zien we dat het studiegebied te veel is opgeschoven naar het noorden. Gezien historische kaarten moeilijk te refereren zijn kan dit soms voorkomen. De gele pijl geeft aan waar het studiegebied zich eigenlijk dient te bevinden. Dit is ter hoogte van de noordzijde van de stadsomwalling van Vilvoorde.

Meteen ten zuiden van de stadsomwalling van Vilvoorde staat het kasteel aangeduid. Ter hoogte van Vilvoorde stroomt de Zenne met ten westen hiervan de Willebroekse Vaart. Dit kanaal werd in de tweede helft van de 16de eeuw gegraven.

Gezien de beperkte graad van detail kan er verder weinig uit deze kaart worden afgeleid.

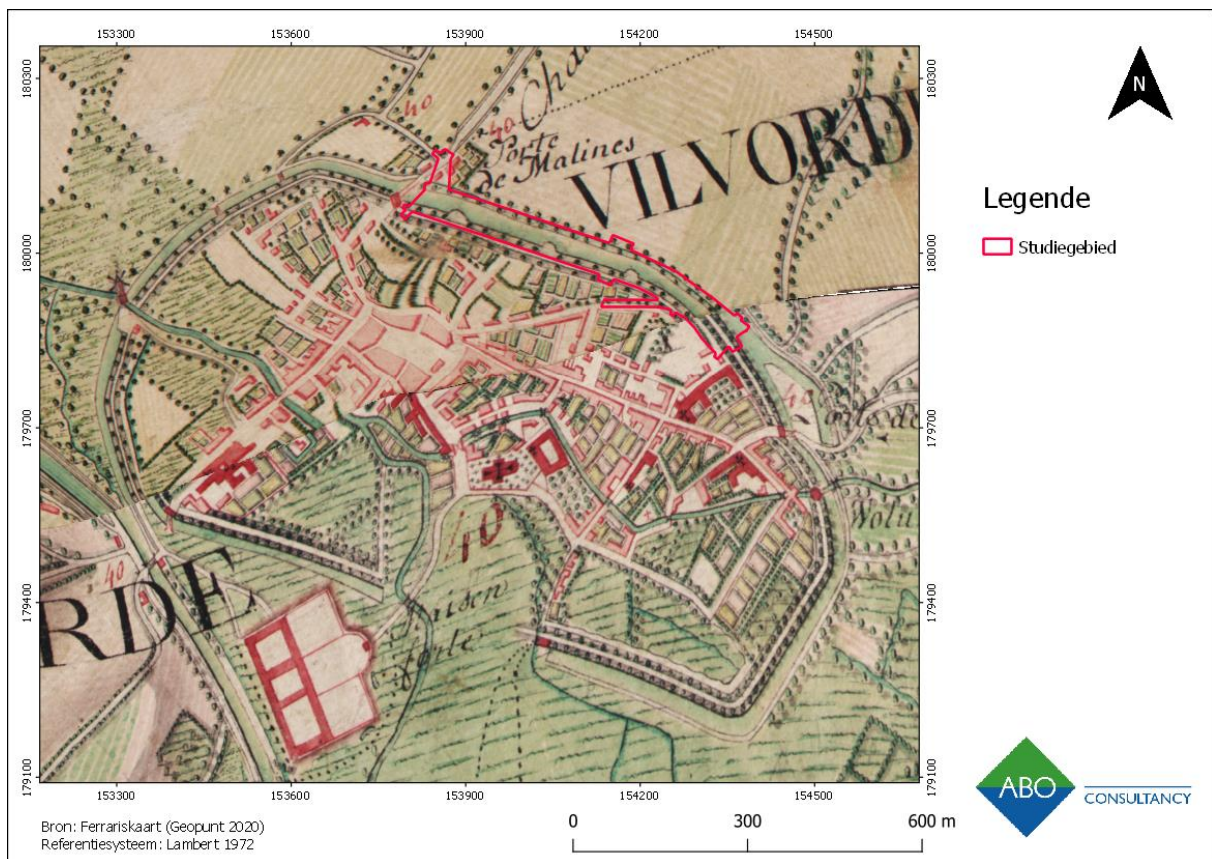
4.3.4 VILLARETKAART (CA. 1745-1748)

Figuur 38: Het studiegebied aangeduid op de Villaretkaart (Geopunt 2020)

Op de Villaretkaart (figuur 38) zien we hetzelfde beeld als op de voorgaande kaarten. Het studiegebied bevindt zich ter hoogte van het noordelijke gedeelte van de stadsomwalling. Op deze kaart staat de Leuvense Poort ten oosten van het studiegebied ook aangeduid. Ter hoogte van de latere Toekomststraat lijkt aan weerszijden van de straat een boomgaard te zijn aangeduid. Ten zuiden van het studiegebied is de kerk te zien. Het kasteel van Vilvoorde is te zien ten zuiden van de kerk.

4.3.5 FERRARISKAART (CA. 1771- 1777)

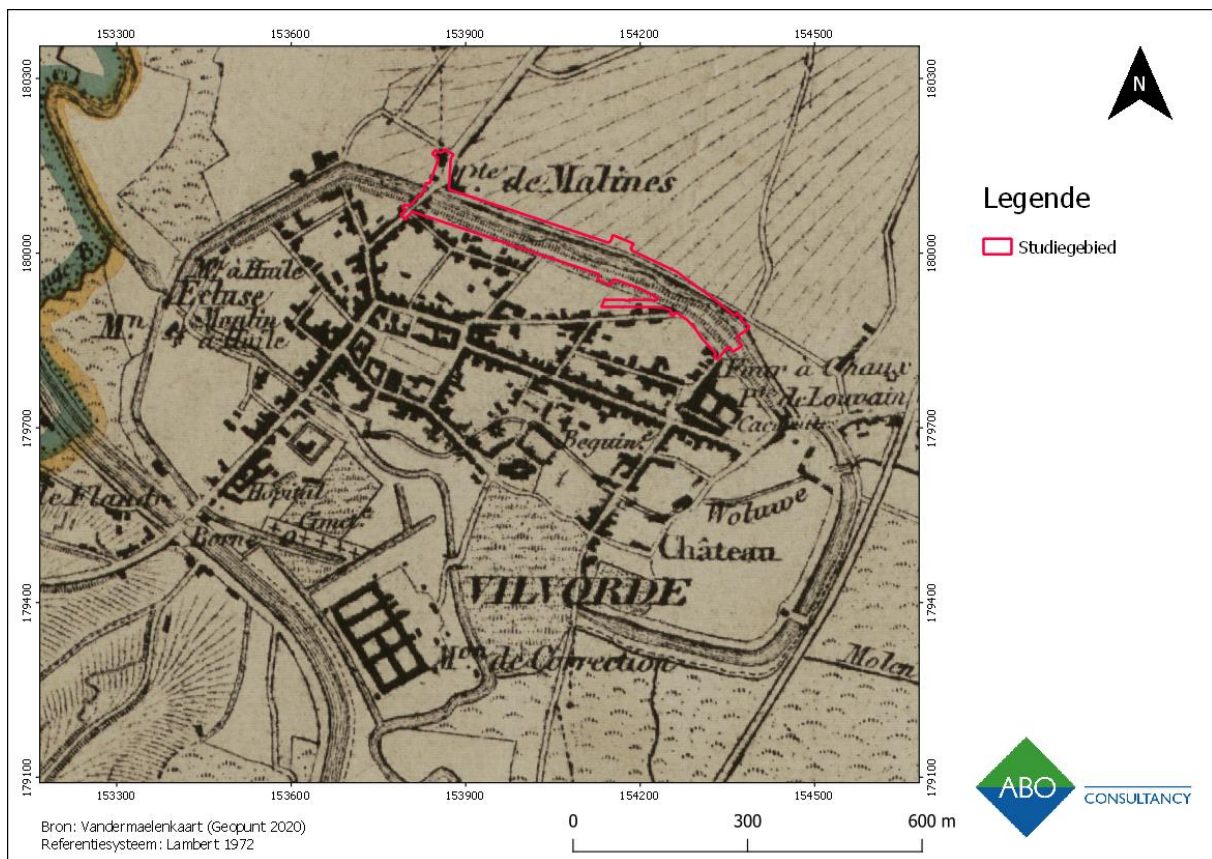

Figuur 39: Het studiegebied aangeduid op de Ferrariskaart (Geopunt 2019)

Op de Ferrariskaart is het studiegebied te zien op de stadsvesten en gracht. Op de stadsmuur zijn opnieuw de wachttorens aangeduid. Vermoedelijk gaat het om dezelfde wachttorens als op de Deventerkaart (16de eeuw) maar zijn deze op de minder gedetailleerde, voorgaande kaarten niet weergegeven. Het klooster van de Karmelietessen is duidelijk te zien ten oosten van het studiegebied in het donkerrood.

De kerk is te zien ten zuiden van het studiegebied, maar het kasteel is verdwenen. Ongeveer op de locatie van het voormalige kasteel is nu een 'Maison Forte' te zien. Het gaat om de gevangenis van Vilvoorde, gekend als het 'Rasphuis'.

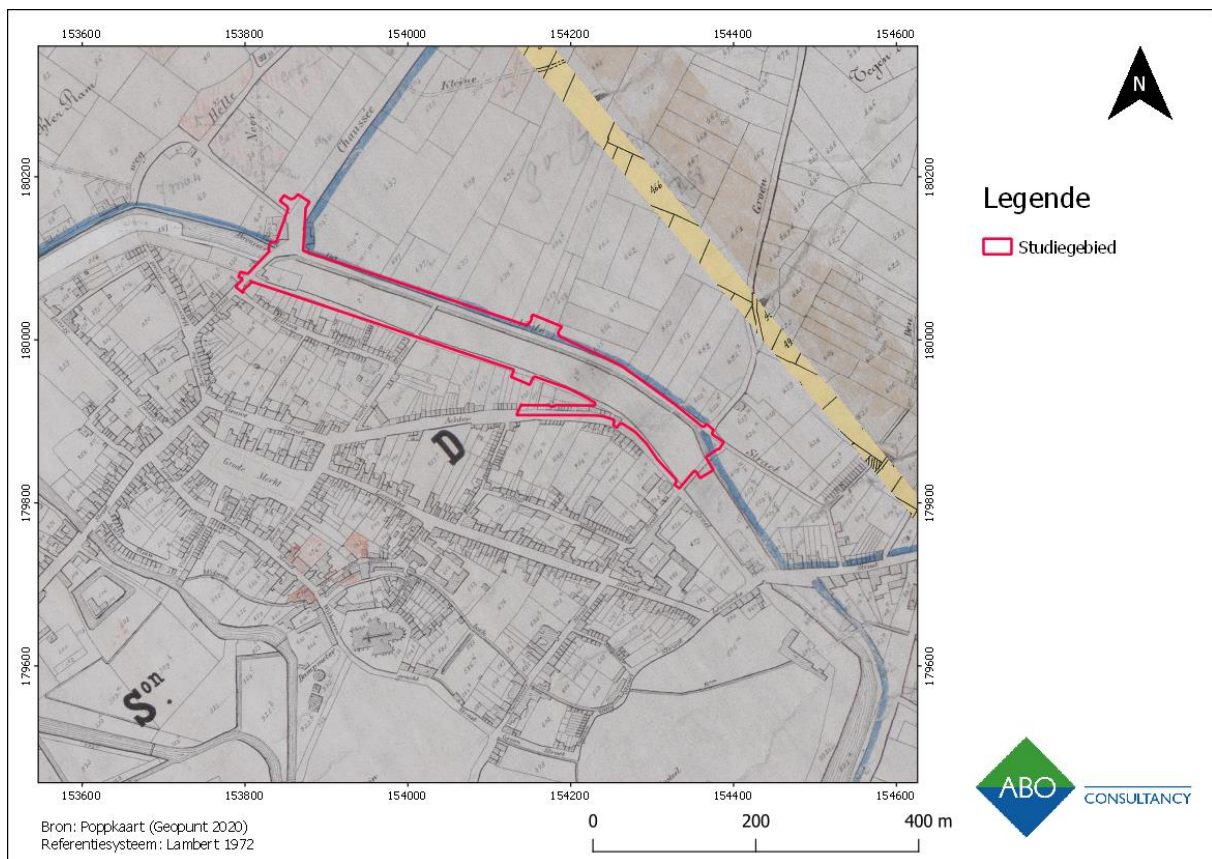
4.3.6 VANDERMAELENKAART (CA. 1846-1854)

Figuur 40: Vandermaelenkaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)

Op de Vandermaelenkaart (figuur 40) zijn de stadsmuren nog steeds te zien. Binnen het studiegebied is de situatie dan ook hetzelfde gebleven. Ten opzichte van de Ferrariskaart (figuur 39) is de bebouwing wel toegenomen. Ten noordwesten van het Rasphuis is een kerkhof aangelegd.

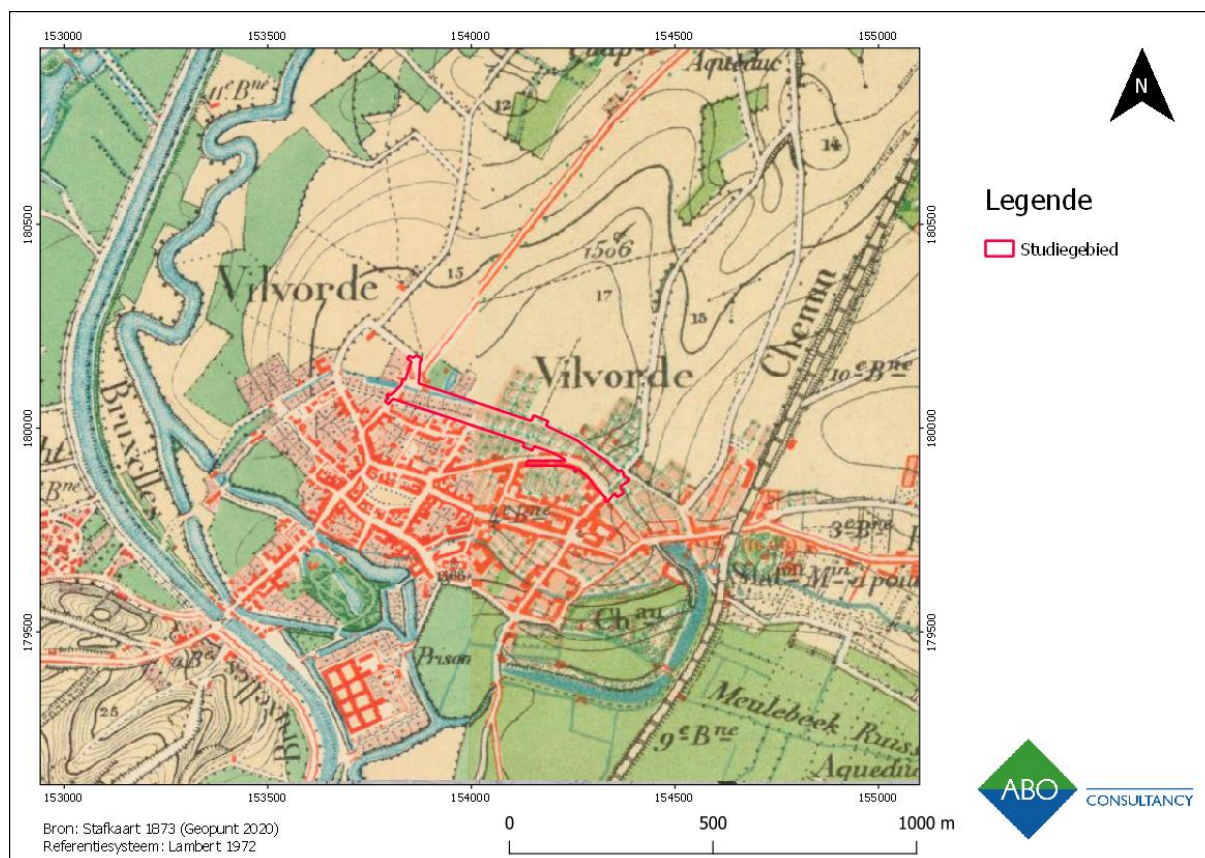
4.3.7 POPPKAART (CA. 1842-1879)

Figuur 41: Het studiegebied aangeduid op de Poppkaart (Geopunt 2020)

Op de Poppkaart (figuur 41) zijn de vestingmuren nog te zien. Binnen het studiegebied is wel reeds open ruimte te zien. De gracht rondom de stad is wel ook nog steeds aanwezig, ook binnen het studiegebied.

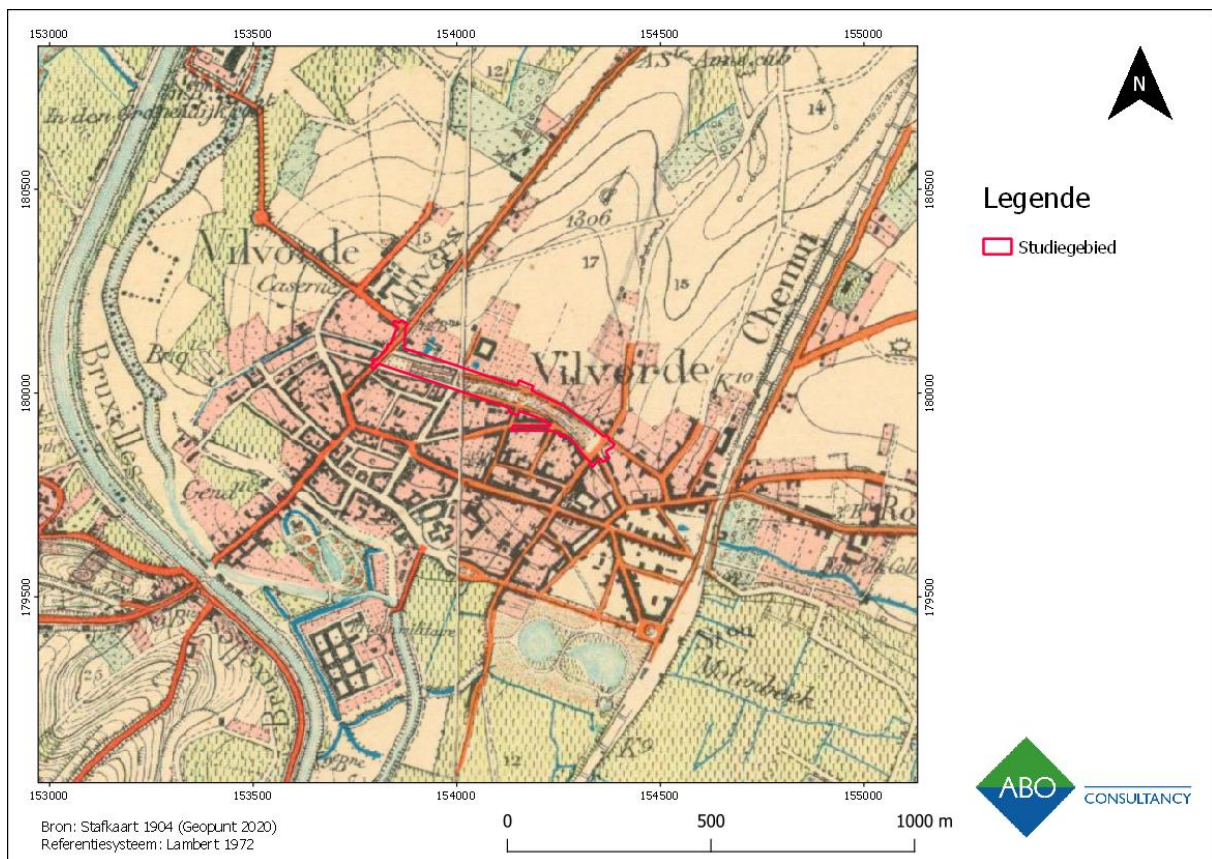
4.3.8 STAFKAART VAN BELGIË (1873)

Figuur 42: Stafkaart 1873 (Cartesius 2020)

Op de stafkaart uit 1873 (figuur 42) is de stadsgracht binnen het studiegebied grotendeels gedempt. Enkel aan de noordwestelijke zijde is nog een gedeelte te zien. De muren zijn eveneens geslecht en niet mee te zien op deze kaart. Binnen het studiegebied zelf is voornamelijk open ruimte te zien met wat bomen aan de oostelijke zijde. De spoorweg ten oosten van de stad is duidelijk zichtbaar op deze kaart. Op de locatie van het kerkhof (ten noordwesten van het Rasphuis) is nu een stadspark aangelegd. Uit de hoogtelijnen bij deze kaart valt af te leiden dat het gebied ten noorden van de stadskern gevoelig hoger ligt dan de stad zelf.

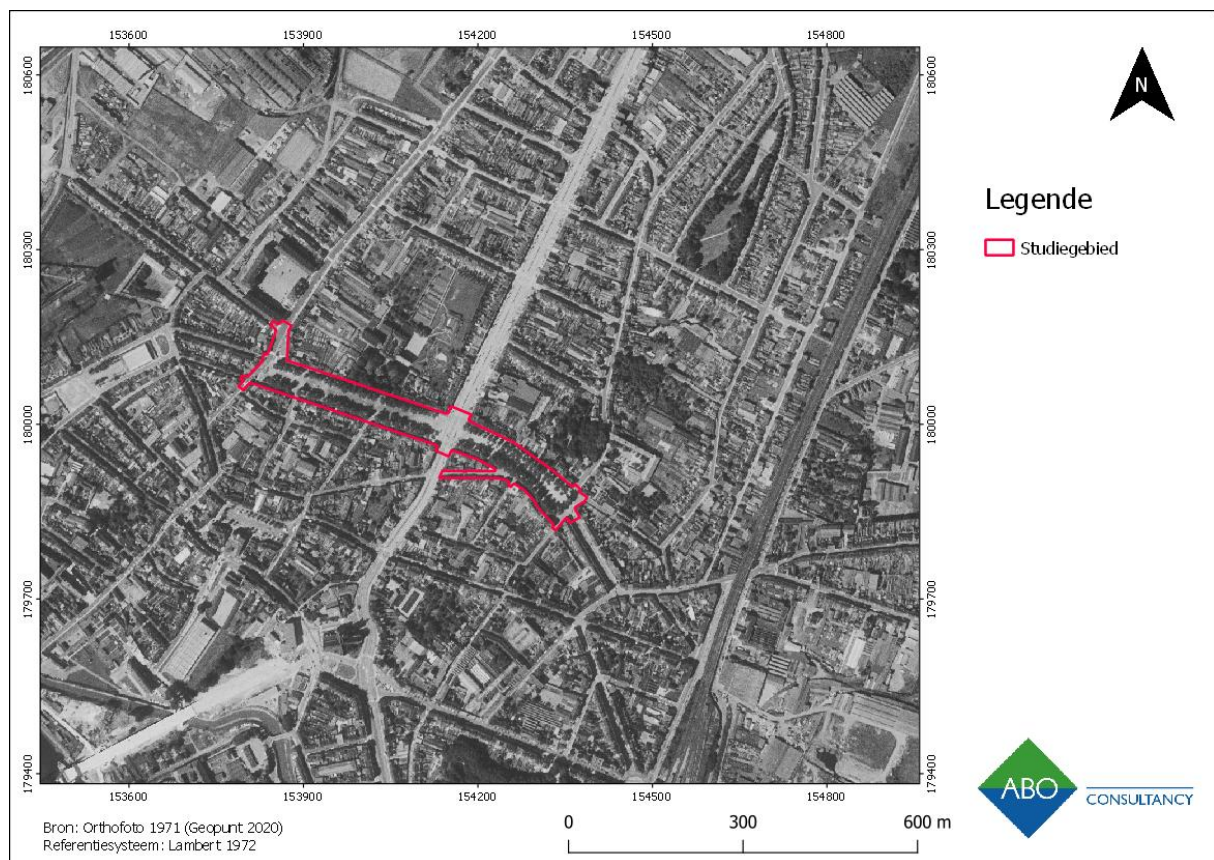
4.3.9 STAFKAART VAN BELGIË (1904)

Figuur 43: Stafkaart 1904 (Cartesius 2020)

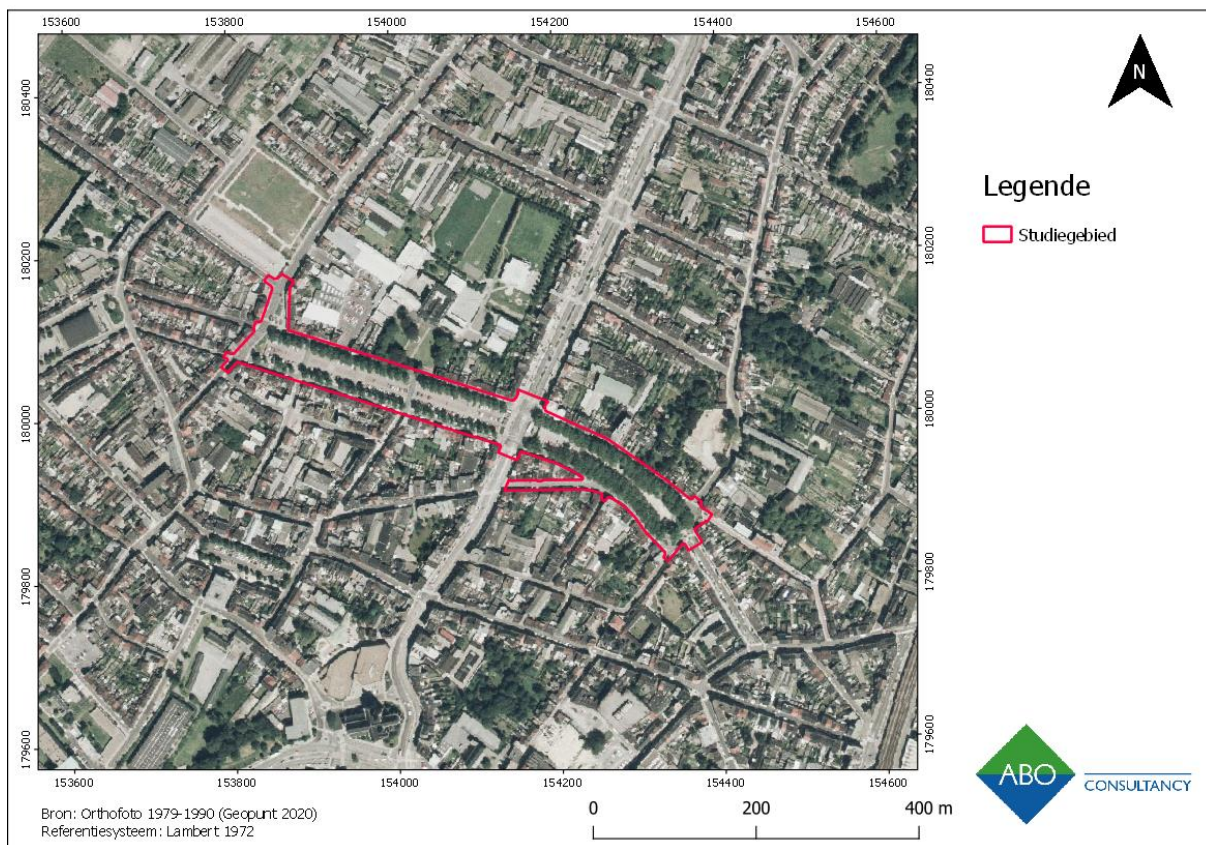
Op de stafkaart uit 1904 (figuur 43) zien we ongeveer hetzelfde beeld als op de stafkaart uit 1973. Rondom het studiegebied lopen nu wel duidelijk wegen maar de open ruimte binnenin is behouden gebleven.

4.4 RECENTE LANDSCHAPSVERANDERINGEN

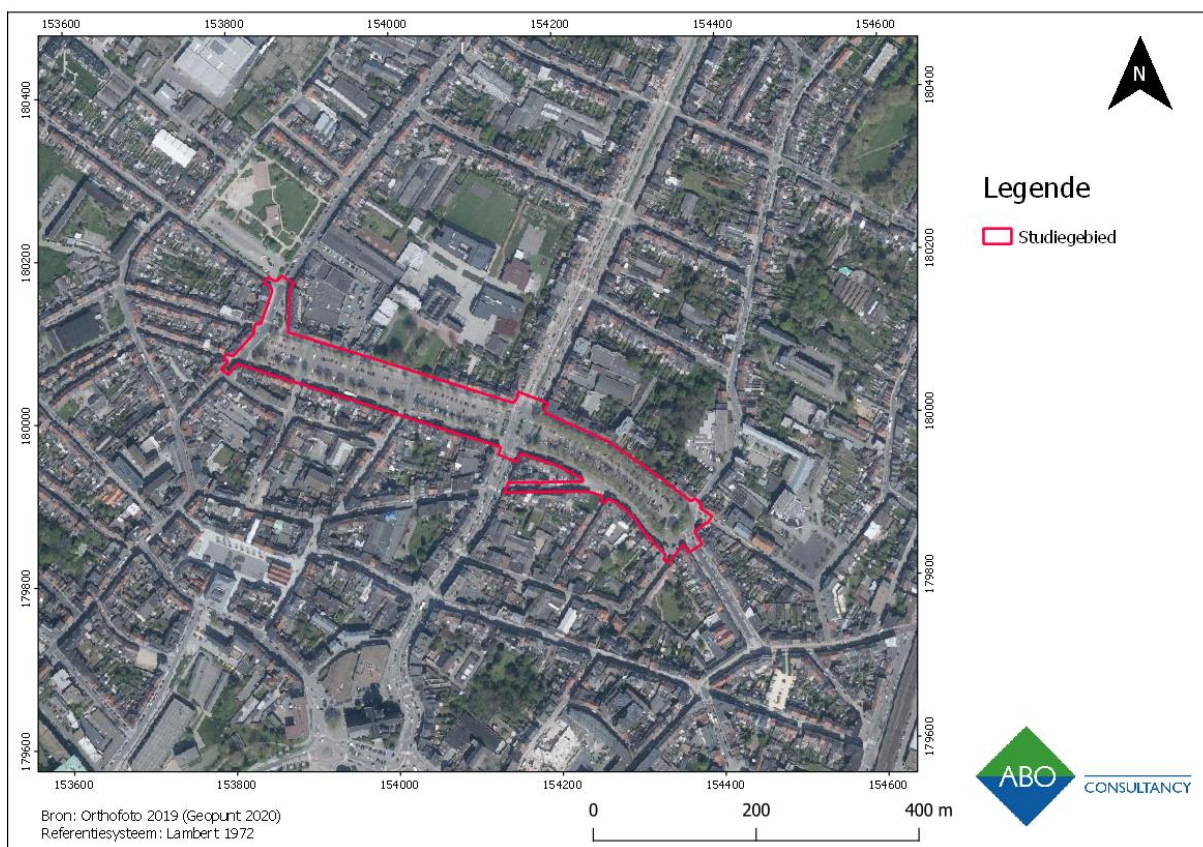
Figuur 44: Het studiegebied aangeduid op een orthofoto uit 1971 (Geopunt 2020)

Op de orthofoto uit 1971 (figuur 44) is nu de Nowélei prominent te zien. Deze doorkruist het studiegebied ongeveer in het midden. Op de stafkaart uit 1904 (cf. figuur 43) was deze straat nog niet aangelegd. Het studiegebied bestaat nog steeds grotendeels uit open ruimte met bomen aan de randen.

Figuur 45: Het studiegebied aangeduid op een orthofoto genomen tussen 1979-1990 (Geopunt 2019)

Op deze orthofoto (figuur 45), genomen in 1990, is binnen het studiegebied hetzelfde beeld te zien als op de voorgaande orthofoto uit 1971 (figuur 44). Er is hier wel duidelijker te zien dat de open ruimte binnen het studiegebied is ingericht als parkeerzone.

Figuur 46: Het studiegebied aangeduid op de meest recente orthofoto (Geopunt 2019)

Op deze, meest recente, orthofoto (figuur 46) zien we dat er niet veel veranderd is ten opzichte van de voorgaande orthofoto's uit de 20ste eeuw. Binnen het studiegebied is nog steeds een door bomen omzoomde open ruimte aanwezig die werd ingericht als parkeerzone.

5 CONTROLEBORINGEN

5.1 INLEIDING

Het studiegebied is iets hoger gelegen binnen de alluviale vlakte van de Zenne. Op de bodemkaart staat het studiegebied volledig gekarteerd als bodemtype **OB**. Het gaat hier om een door menselijk ingrijpen gewijzigde bodem waarvan het oorspronkelijke bodemtype niet meer achterhaald kan worden. In de ruimere omgeving bevinden zich diverse opgehoogde en vergraven gronden die kunnen wijzen op leem- of kleiwinning in de nieuwe en nieuwste tijd. Vilvoorde situeert zich op de overgang van de leemstreek (in het zuidwesten) naar de zandleemstreek (in het noordoosten). De leemstreek (het Brabants Plateau) is beduidend hoger gelegen dan de zwak golvende zandleemstreek.

Het studiegebied betreft een verhard plein met wegenis rondom. Quasi het gehele terrein is verhard met asphalt of betontegels. Het middengedeelte van het terrein is aan de randen omzoomd met bomen. Binnen het middengedeelte bevinden zich parkeerplaatsen.

Historische kaarten vanaf de 16de eeuw tonen aan dat het studiegebied zich ter hoogte van de noordelijke stadswal bevindt. Het tracé van de huidige Toekomststraat is op de oudste kaart (Deventerkaart ca. 1550) reeds te zien in haar huidige verloop. Tot en met het midden van de 19de eeuw blijft dit beeld van het studiegebied op historische kaarten hetzelfde. Vanaf 1851 worden de stadswallen geslecht en ca. 1891 worden deze genivelleerd waarna grote boulevards worden

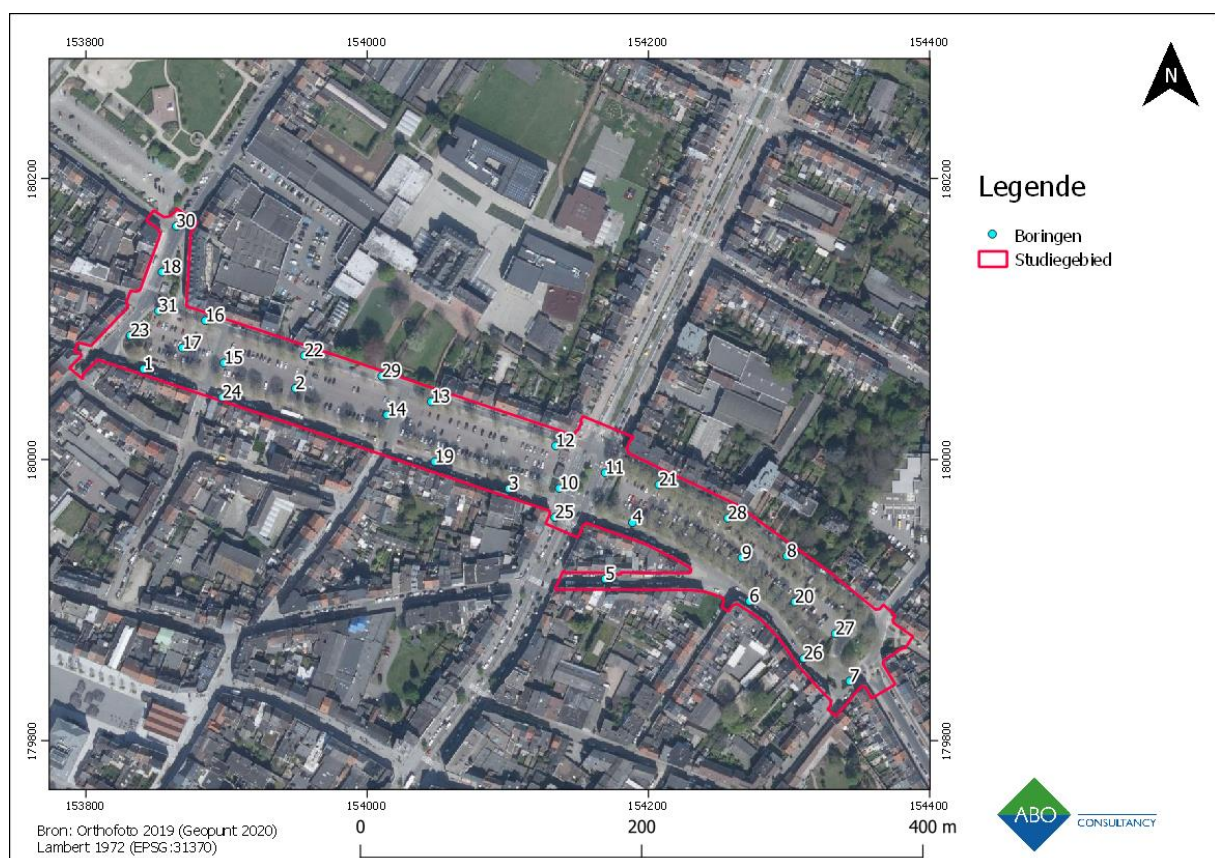
aangelegd. Ook binnen het studiegebied is dit het geval. Aan het begin van de 20ste eeuw bevindt zich in het midden van deze boulevard (de zgn. 'Nieuwe Boulevard') een pleintje met bomen en een grasveld. Vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw is op orthofoto's een parkeerzone te zien.

De kans is dan ook vrij reëel dat het terrein reeds verstoord is door de sloop van de stadsomwalling, de aanleg van het plein met bijhorende nivellering en het bouwrijp voor de contemporaine bewoning rondom. Ook de latere asfaltering en bestemming als parkeerzone heeft mogelijk verstoring met zich meegebracht.

In het kader van een terreinbezoek werden daarom controleboringen geplaatst om te bepalen of de ondergrond inderdaad verstoord is en tot welke diepte deze verstoring gaat. Gezien er in het kader van grondverzet reeds boringen werden uitgevoerd werd omwille van de kosten-baten besloten deze te combineren met de archeologische controleboringen. Er werden 31 controleboringen uitgevoerd. Gezien het grote aantal boringen en de combinatie met boringen voor grondverzet werden deze op verschillende dagen uitgevoerd namelijk 10, 11 en 25 februari, 12 maart en 6 en 7 april 2020. Initieel werd hiervoor een projectcode voor landschappelijk booronderzoek aangevraagd, die ook te zien is op de boorfoto's. Gezien de puinlagen werd echter besloten eerder te opteren voor controleboringen.

5.2 WERKWIJZE EN STRATEGIE

De controleboringen werden ingeplant met het oog op een zo goed mogelijke spreiding binnen het studiegebied. Er werden daarom controleboringen gezet langsheen de randen van het plein, het middengedeelte en 1 controleboring werd ook ingeplant in de Toekomststraat. Figuur 47 geeft de locatie van de controleboringen weer.

Figuur 47: Locatie van de uitgevoerde boringen met boornummers weergegeven op een orthofoto uit 2019 (Geopunt 2020)

Boring	X-coördinaat	Y-coördinaat
1	153831,9888	180066,9137
2	153923,0972	180037,2576
3	154101,0337	179979,1683
4	154173,4924	179951,3467
5	154169,5179	179914,9644
6	154272,2441	179899,0663
7	154343,4799	179842,2000
8	154303,7346	179935,7543
9	154281,1104	179933,0027
10	154136,8045	179979,4741
11	154169,5179	179990,4805
12	154134,6644	180017,9964
13	154045,0846	180045,5124
14	154020,9317	180040,3149
15	153898,3328	180068,7481
16	153886,4092	180101,1558
17	153848,8041	180081,8946
18	153850,6385	180147,3214
19	154048,4477	179995,9837
20	154295,1741	179889,8943
21	154209,2632	179989,5633
22	153955,5049	18073,9455
23	153828,6257	180084,6462
24	153897,1099	180044,2895
25	154132,2185	179960,8244
26	154319,3270	179844,0344
27	154333,0850	179864,5185
28	154261,8492	179964,1874
29	154009,9253	180060,4933

30	153867,4538	180150,6845
31	153841,7722	180097,4870

Figuur 48: Tabel met de coördinaten van de uitgevoerde boringen

5.3 BORINGEN

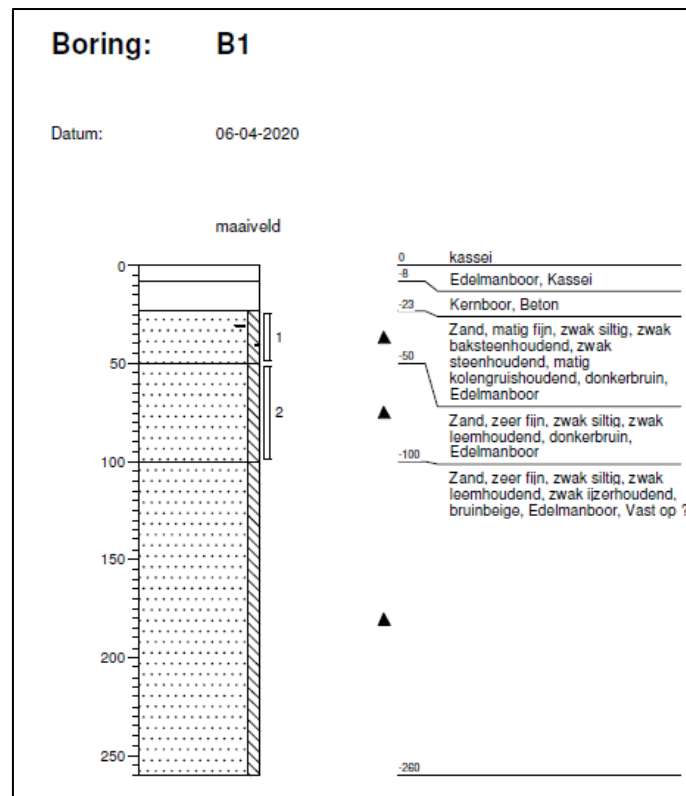
In totaal zijn er 31 controleboringen uitgevoerd binnen het studiegebied. Alle boringen werden uitgevoerd binnen het openbaar domein. Het terrein is volledig verhard en betreft een plein (in gebruik als parkeerzone) met wegenis rondom.

12 van de 31 controleboringen dienden gestaakt te worden op een ondoordringbare verharding. Bij boring 5, 10 en 11 werd gestaakt op beton, bij de overige boringen kon niet vastgesteld worden waarop gestaakt diende te worden.

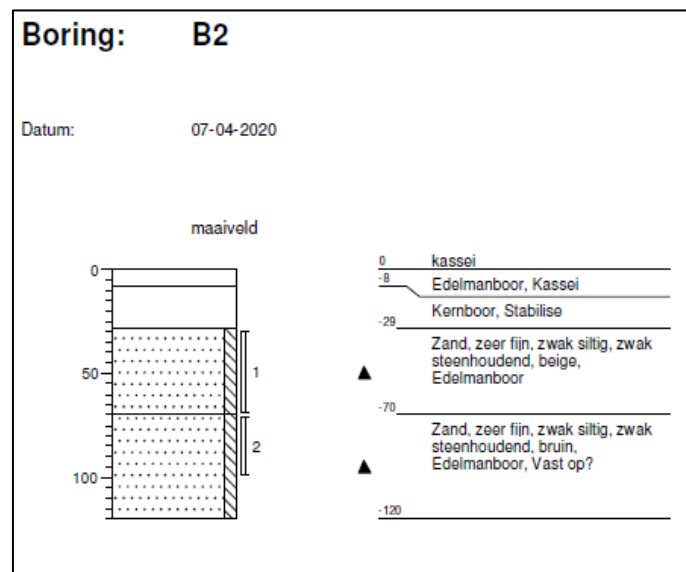
Algemeen kan gesteld worden dat er een aantal (meer of minder) puinhoudende ophogingslagen aanwezig zijn, waarna de C-horizont bereikt werd. Een B-horizont werd nergens vastgesteld. De dikte van deze opgebrachte lagen varieert tussen 140cm-mv en 320cm-mv. De C-horizont bestaat in alle boringen uit zeer fijn zand, zwak leemhoudend en zwak siltig. De kleur is bruinbeige tot bruin. Bij bepaalde boringen was de C-horizont zwak ijzerhoudend of zwak schelphoudend. Bij boring 27 werd een zwak schelphoudende C vastgesteld in combinatie met het zwak voorkomen van ijzer. Bij boring 25 werd het zwak voorkomen van glauconiet in de C-horizont vastgesteld.

5.3.1 BORING 1,2,3,5,6,10,11,12,16,23,28,31: GESTAAKTE BORINGEN

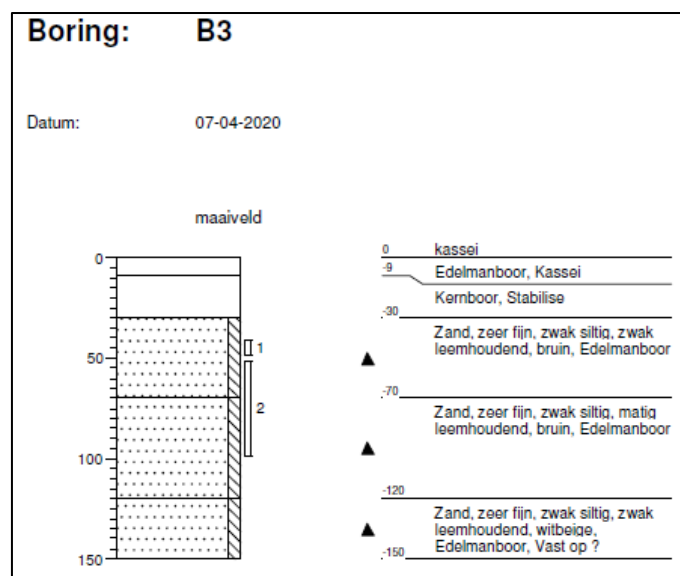
Deze 12 boringen dienden gestaakt te worden. Bij boring 5, 10 en 11 kon vastgesteld worden dat de oorzaak een betonlaag in de ondergrond was. Boring 5 bevindt zich in de Toekomststraat, boring 10 en 11 ter hoogte van de kruising van het plein met de Jean-Baptiste Nowélaan. De betonlaag kan hier dus vermoedelijk in verband gebracht worden met de fundering van de wegenis. Voor boring 5 zat deze laag op een diepte van 60cm-mv, bij boring 10 en 11 kwam deze laag voor op een diepte van 80cm-mv. Bij de overige boringen is niet gekend waarop precies deze gestaakt dienden te worden. De diepte waarop gestaakt diende te worden varieert in elk geval enorm: tussen 50cm-mv en 260cm-mv. Het grote aantal gestaakte boringen (ca. 40% van het totaal) wijst in elk geval op het voorkomen van puinlagen t.h.v. het studiegebied. Mogelijk kunnen deze puinlagen in verband worden gebrachte met de stadsomwalling die in de 19de eeuw geslecht werd. Soms werd het puin van de omwalling gebruikt om de overbodig geworden stadsgracht te dempen. Ook hier kan dit het geval zijn.

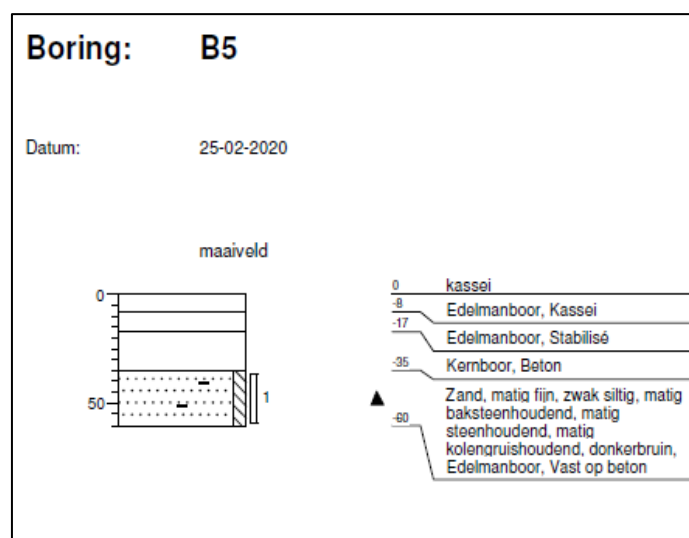
Figuur 49: Boorstaat boring 1 (Delo bvba 2020)

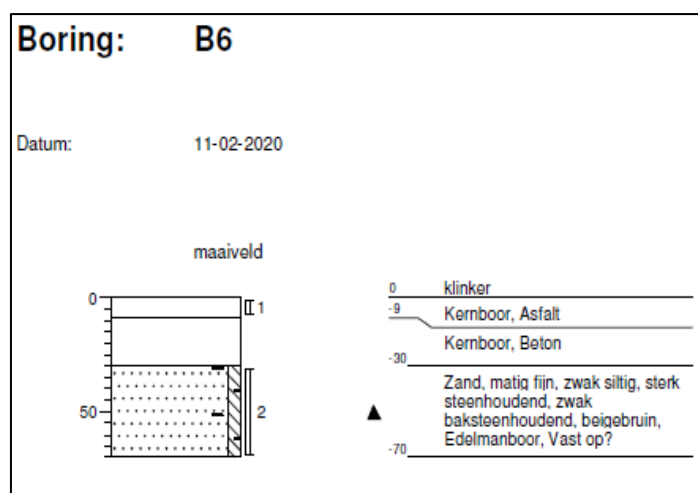
Figuur 50: Boorstaat boring 2 (Delo bvba 2020)

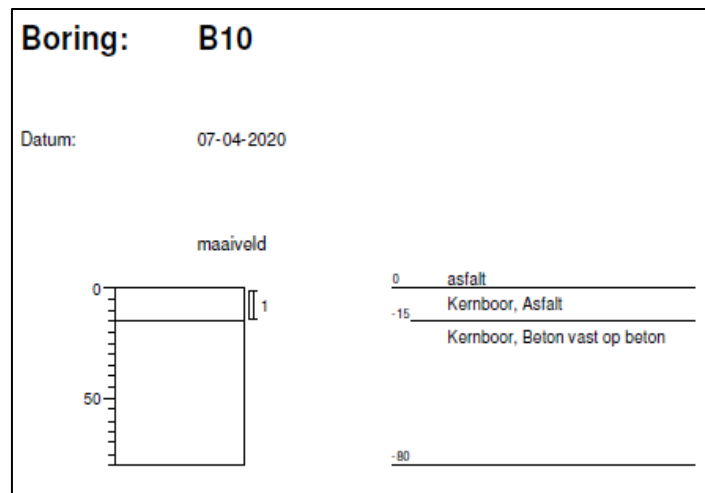
Figuur 51: Boorstaat boring 3 (Delo bvba 2020)

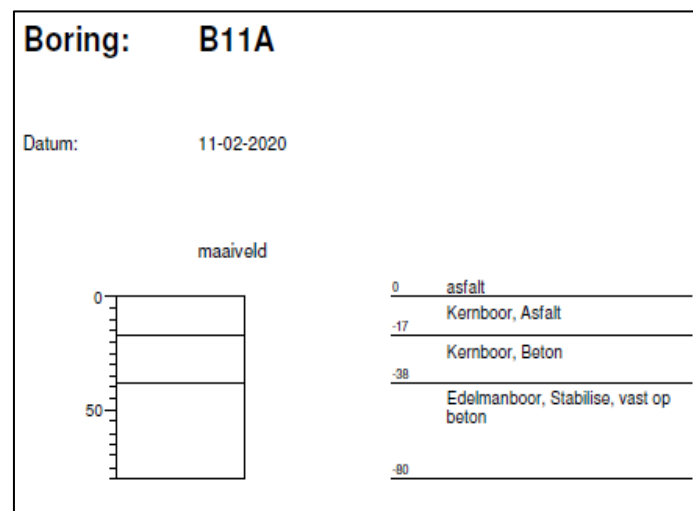
Figuur 52: Boorstaat boring 5 (Delo bvba 2020)

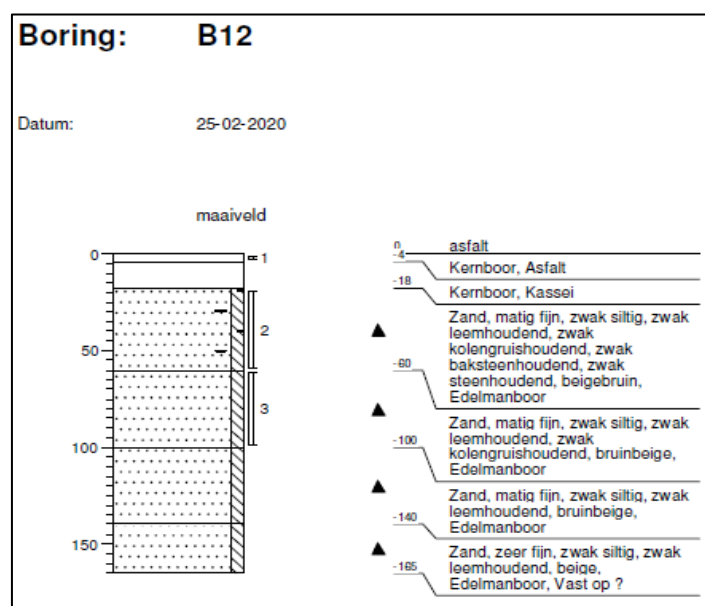
Figuur 53: Boorstaat boring 6 (Delo bvba 2020)

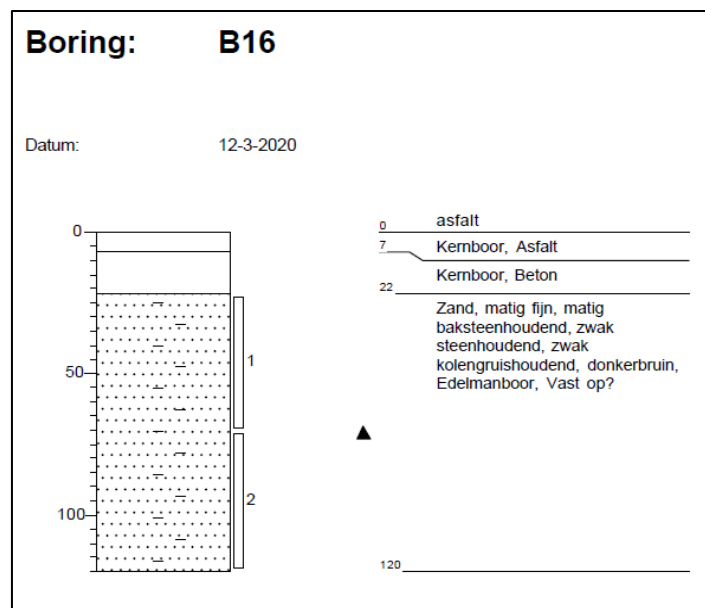
Figuur 54: Boorstaat boring 10 (Delo bvba 2020)

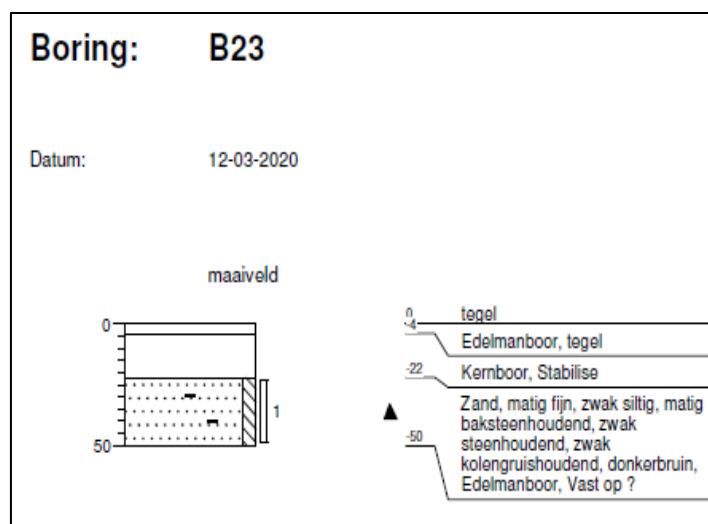
Figuur 55: Boorstaat boring 11 (Delo bvba 2020)

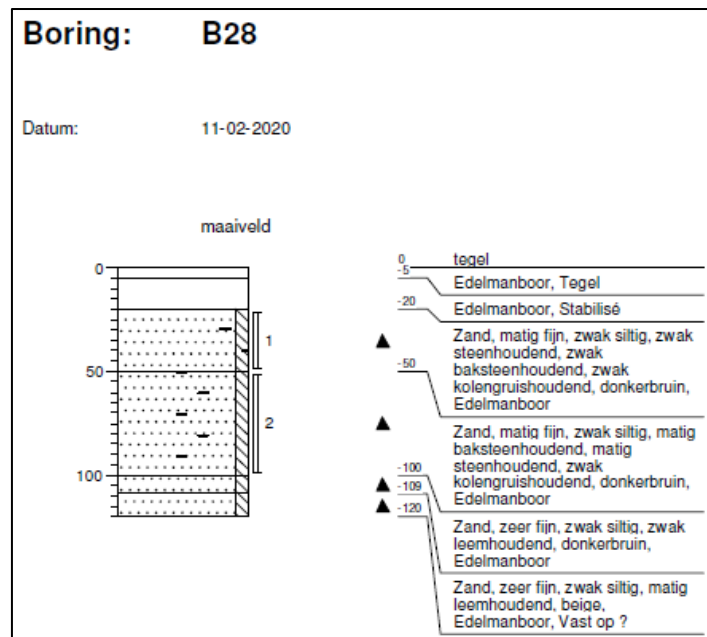
Figuur 56: : Boorstaat boring 12 (Delo bvba 2020)

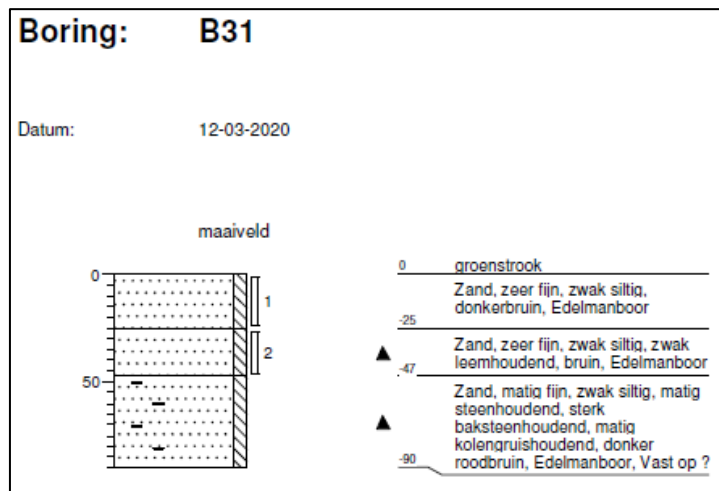
Figuur 57: Boorstaat boring 16 (Delo bvba 2020)

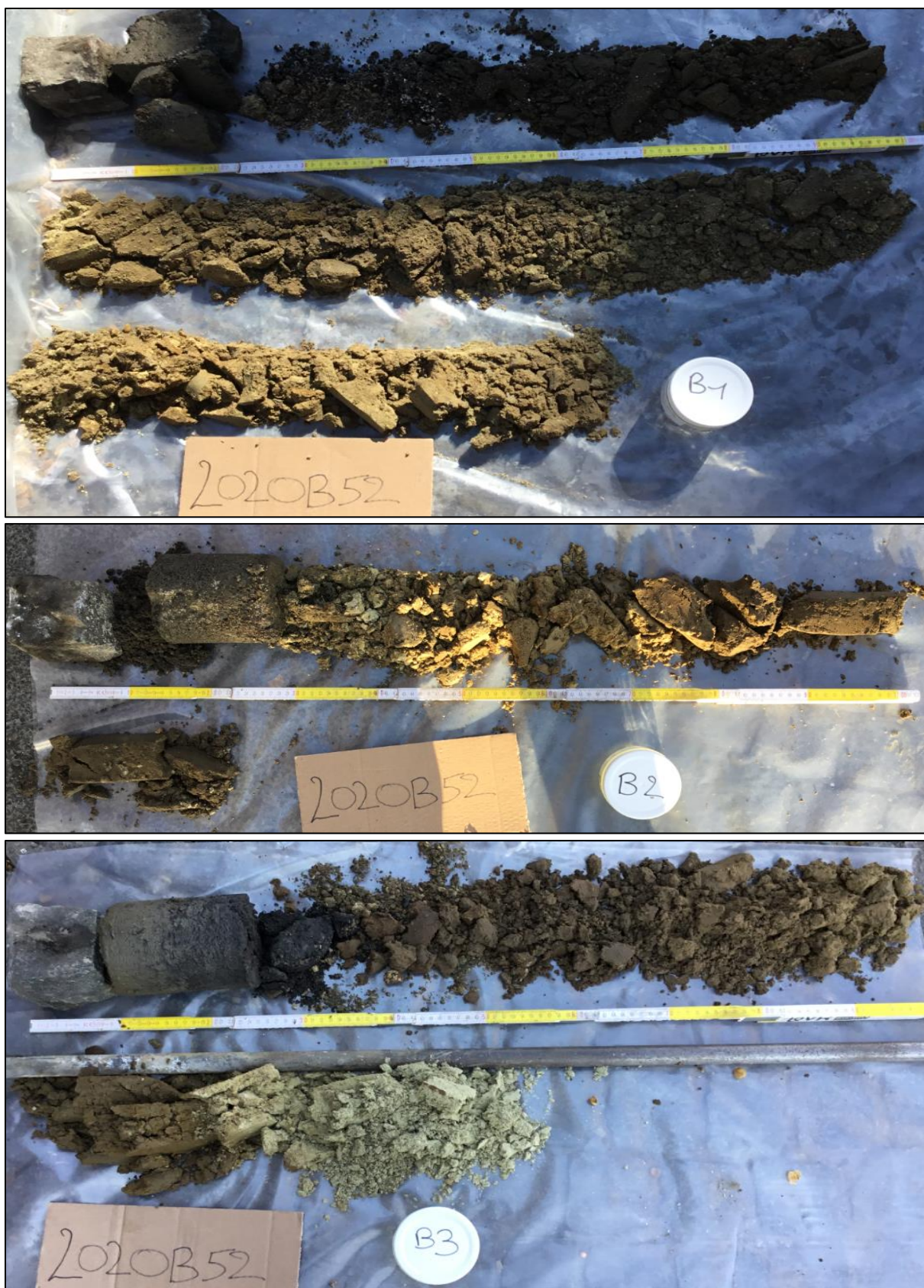
Figuur 58: Boorstaat boring 23 (Delo bvba 2020)

Figuur 59: Boorstaat boring 28 (Delo bvba 2020)

Figuur 60: Boorstaat boring 31 (Delo bvba 2020)

Figuur 61: Boring 1,2 en 3 (Delo bvba 2020)

Figuur 62: Boring 5, 10 en 11 , gestaakt op beton (Delo bvba 2020)

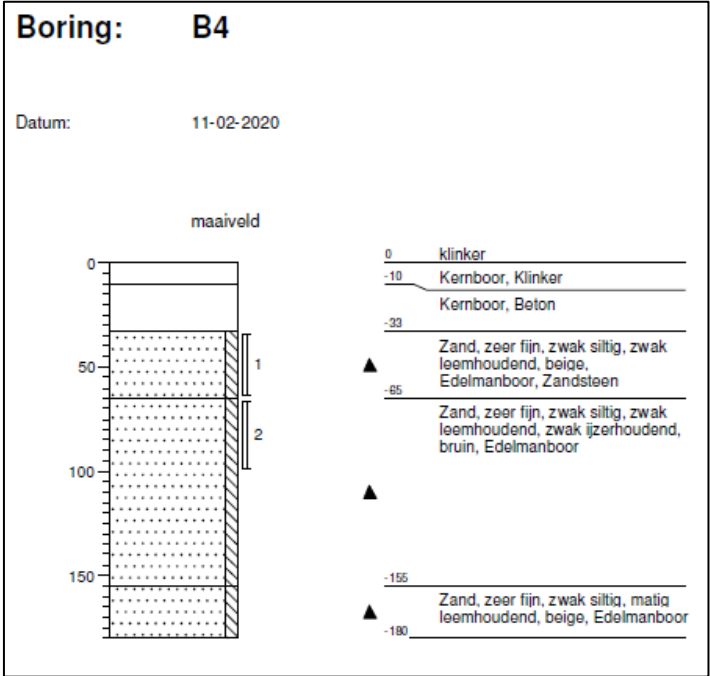
Figuur 63: Boring 12, 16 en 23 (Delo bvba 2020)

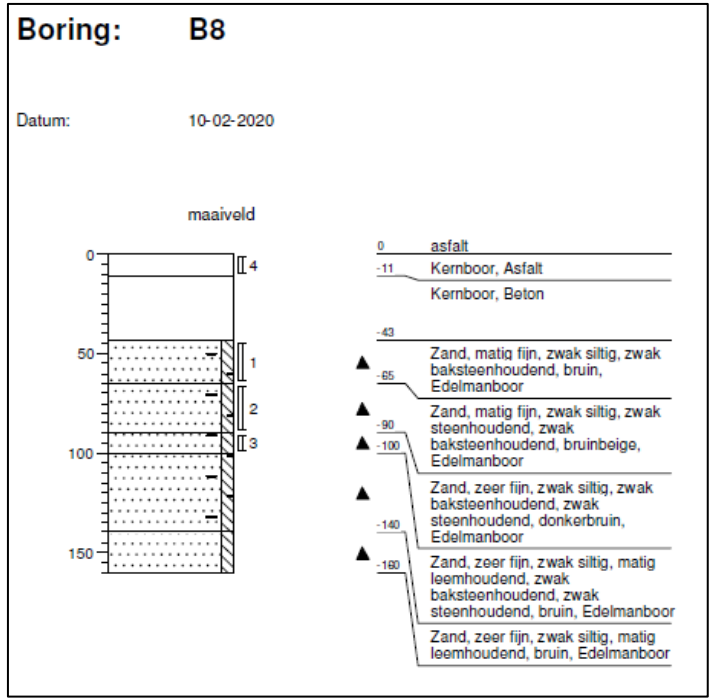
Figuur 64: Boring 28 en 31 (Delo bvba 2020)

5.3.2 BORING 4, 8, 13, 18 EN 20: O OPHOGING/NIVELLERINGSLAGEN GEVOLGD DOOR C-
HORIZONT UIT ZEER FIJN ZAND MET ZWAKKE BIJMENGING VAN LEEM EN SILT

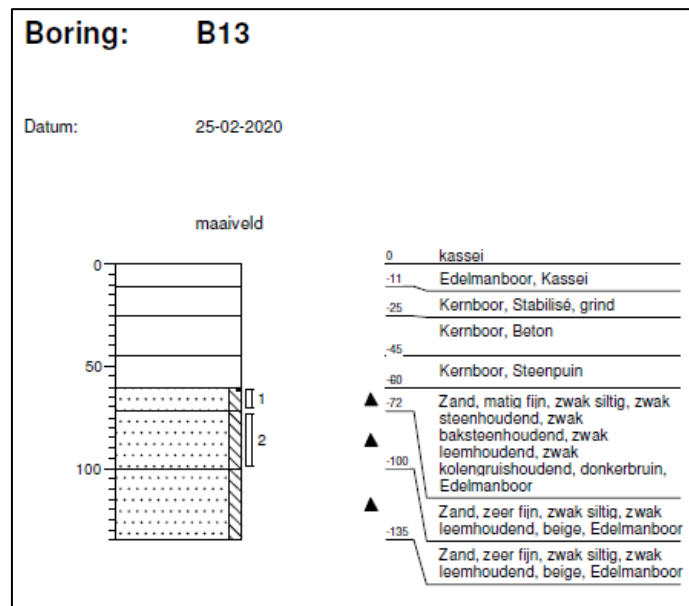
Deze boringen bestaan uit puinhoudende ophooglagen met een variabele dikte gevolgd door een beige tot bruinbeige of bruine C-horizont bestaat uit zeer fijn zand met een zwakke bijmenging van leem en silt. De C-horizont begint tussen 100cm-mv en 155cm-mv.

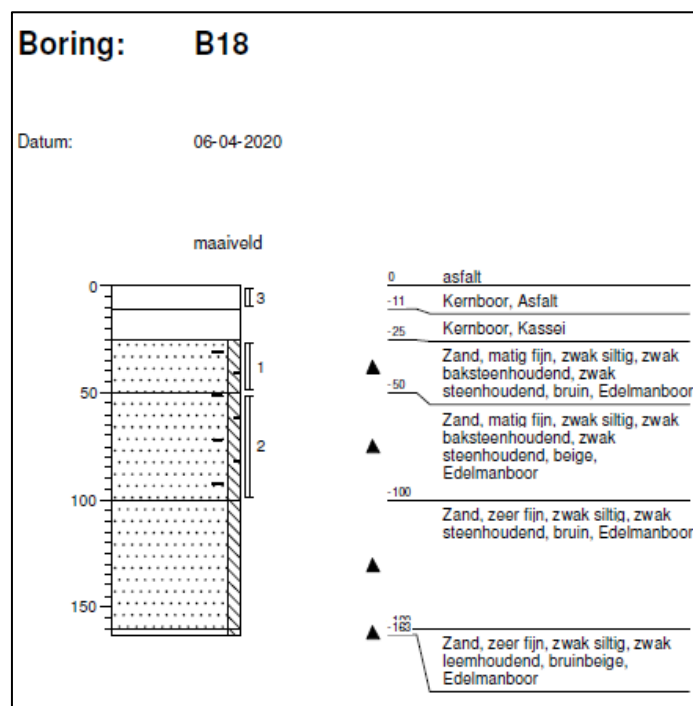
Figuur 65: Boorstaat boring 4 (Delo bvba 2020)

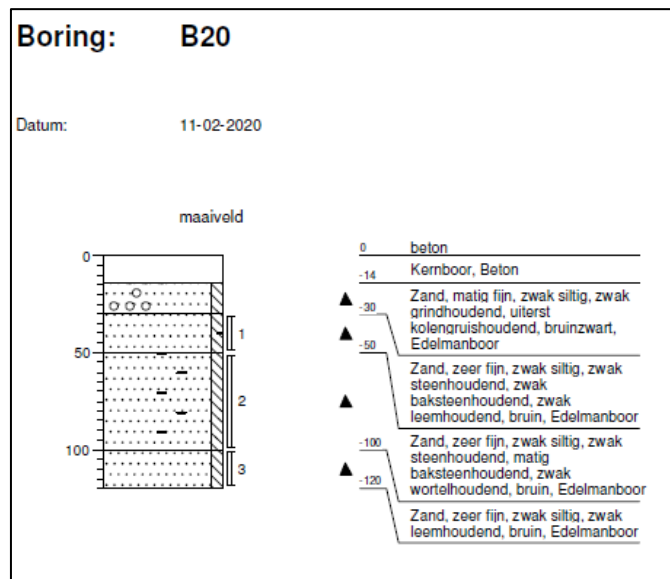
Figuur 66: Boorstaat boring 8 (Delo bvba 2020)

Figuur 67: Foto boring 13 (Delo bvba 2020)

Figuur 68: Boorstaat boring 18 (Delo bvba 2020)

Figuur 6g: Boorstaat boring 20 (Delo bvba 2020)

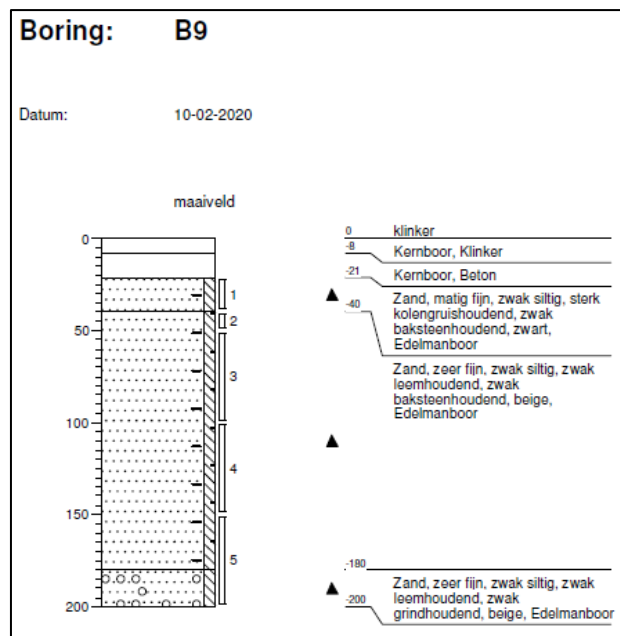
Figuur 70: Foto boring 4 en 8 (Delo bvba 2020)

Figuur 71: Foto boring 13, 18 en 20 (Delo bvba 2020)

5.3.3 BORING 9: OPHOGING/NIVELLERINGSLAGEN GEVOLGD DOOR EEN C-HORIZONT DIE BESTAAT UIT ZEER FIJN ZAND MET ZWAKKE BIJMENGING VAN ZAND, SILT EN GRIND

Boring 9 is de enige boring waar een bijmenging van grind in de C-horizont werd vastgesteld. De C-horizont begint op een diepte van 180cm-mv. De ophooglagen zijn puinhoudend.

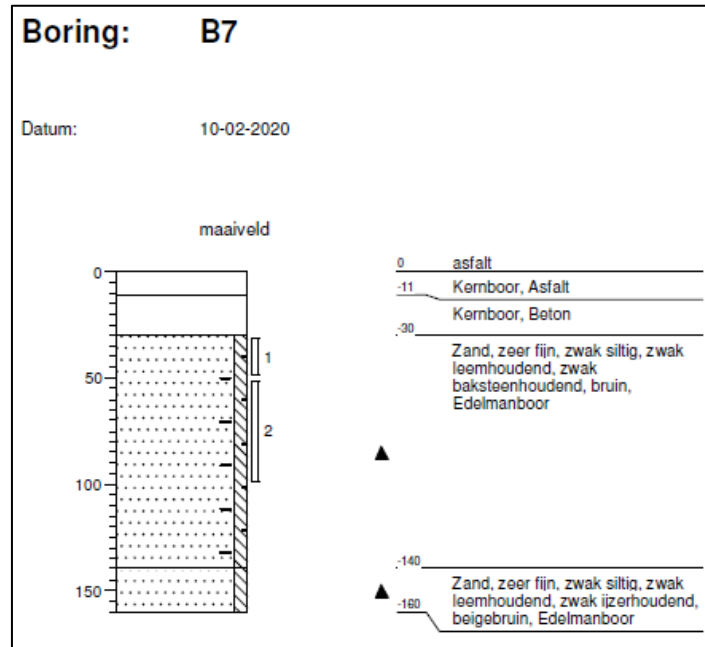
Figuur 72: Boorstaat boring 9 (Delo bvba 2020)

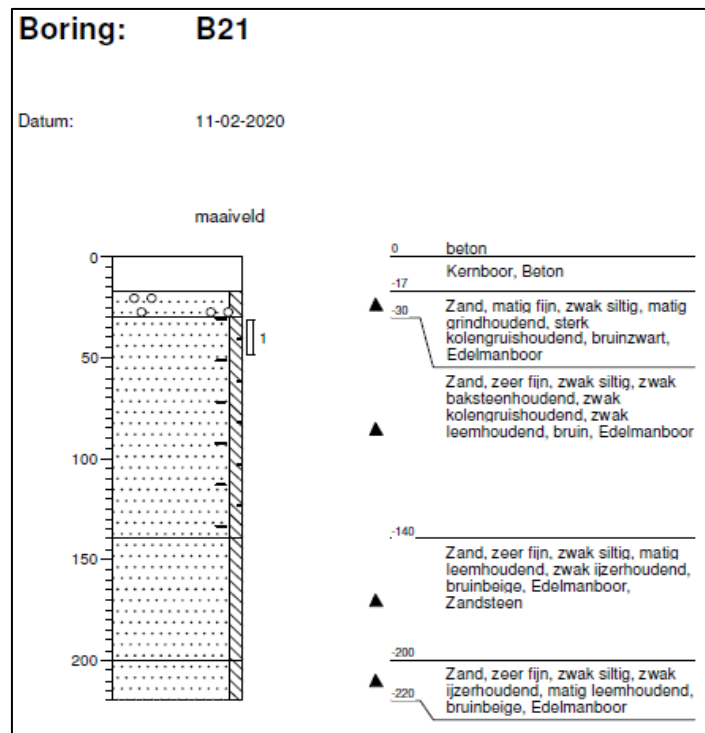
Figuur 73: Foto boring 9 (Delo bvba 2020)

5.3.4 BORING 7, 21 EN 26: OPHOGING/NIVELLERINGSLAGEN MET C-HORIZONT UIT FIJN ZAND MET ZWAKKE BIJMENGING VAN LEEM, SILT EN IJZER

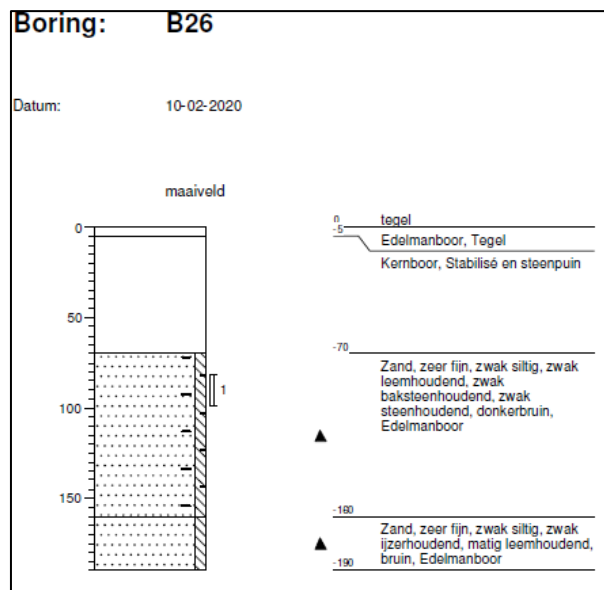
Deze boringen bestaan uit ophooglagen met in de C-horizont een zwakke bijmenging van ijzer, wat hen van de overige boringen onderscheidt. De C-horizont begint tussen 140 en 200cm-mv en heeft een bruine tot bruinbeige kleur. Ook hier zijn de ophooglagen puinhoudend.

Figuur 74: Boorstaat boring 7 (Delo bvba 2020)

Figuur 75: Boorstaat boring 21 (Delo bvba 2020)

Figuur 76: Boorstaat boring 26 (Delo bvba 2020)

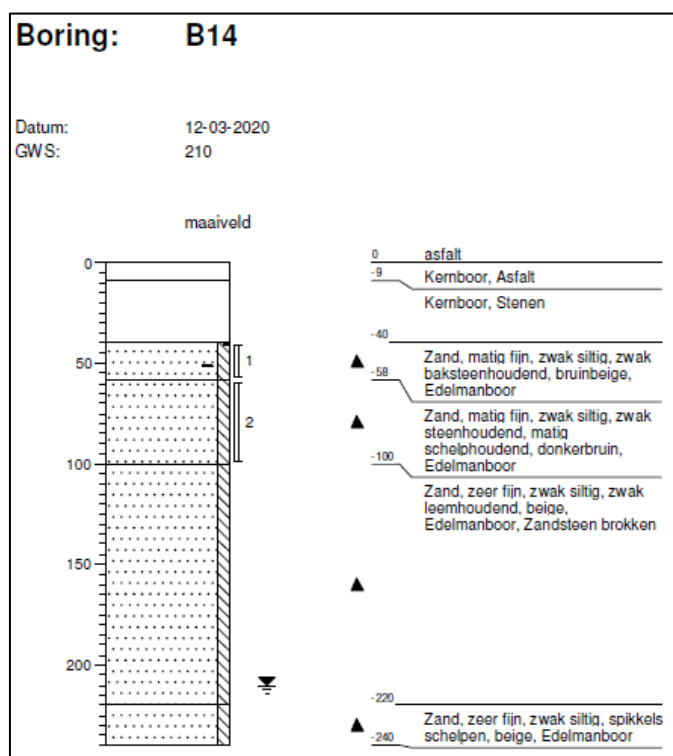

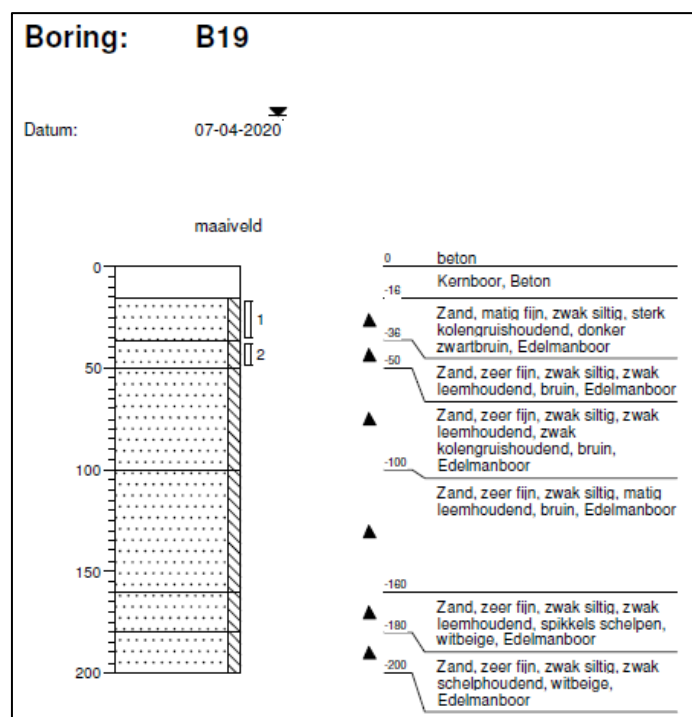
Figuur 77: Foto boring 7, 21 en 26 (Delo bvba 2020)

5.3.5 BORING 14, 19, 22, 24, 27, 29 EN 30: OPHOGING/NIVELLERINGSLAGEN GEVOLGD DOOR EEN C-HORIZONT UIT FIJN ZAND MET BIJMENGING VAN ZWAK LEEM, SILT EN SCHELPE

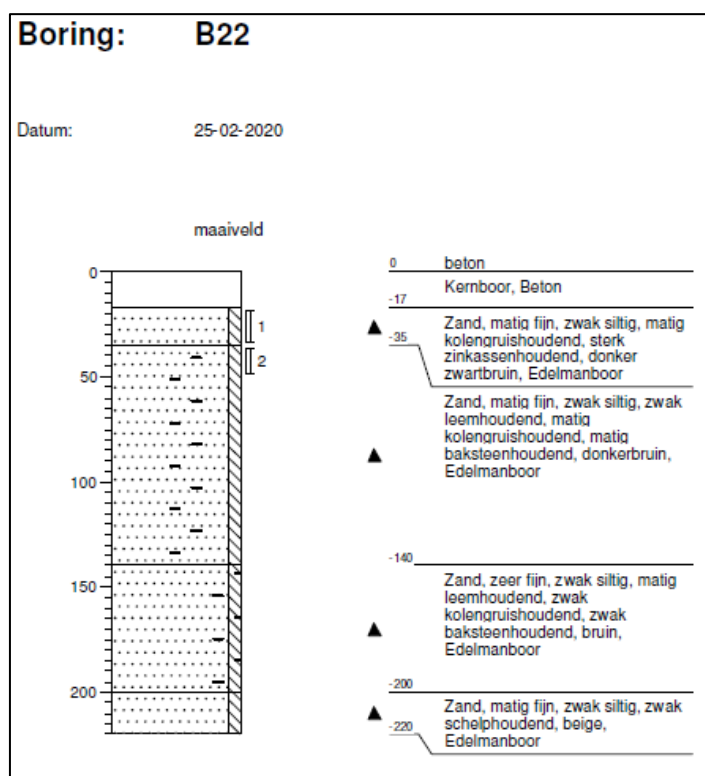
Deze boringen bestaan uit puinhoudende ophogingslagen met een variabele dikte gevolgd door een C-horizont die bestaat uit bruin tot bruinbeige fijn zand met een bijmenging van zwak leem, silt en schelpen. Boring 27 is ook zwak ijzerhoudend. De C-horizont begint tussen 130 en 250cm-mv.

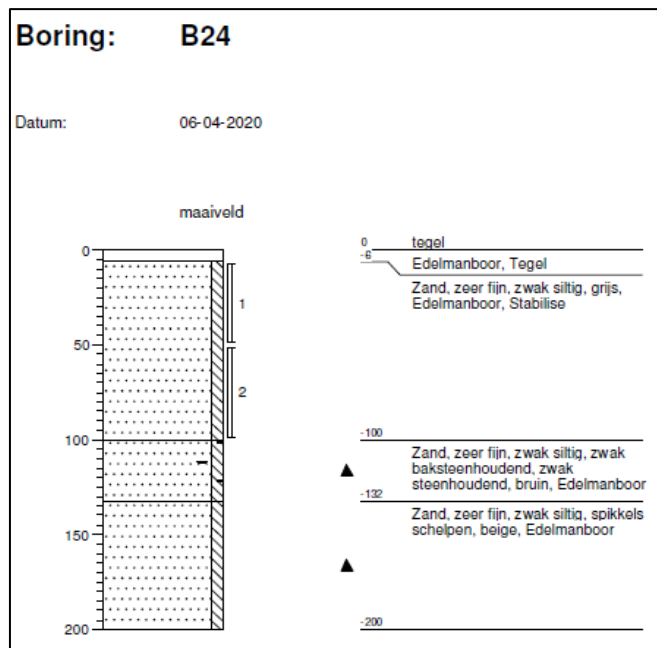
Figuur 78: Boorstaat boring 14 (Delo bvba 2020)

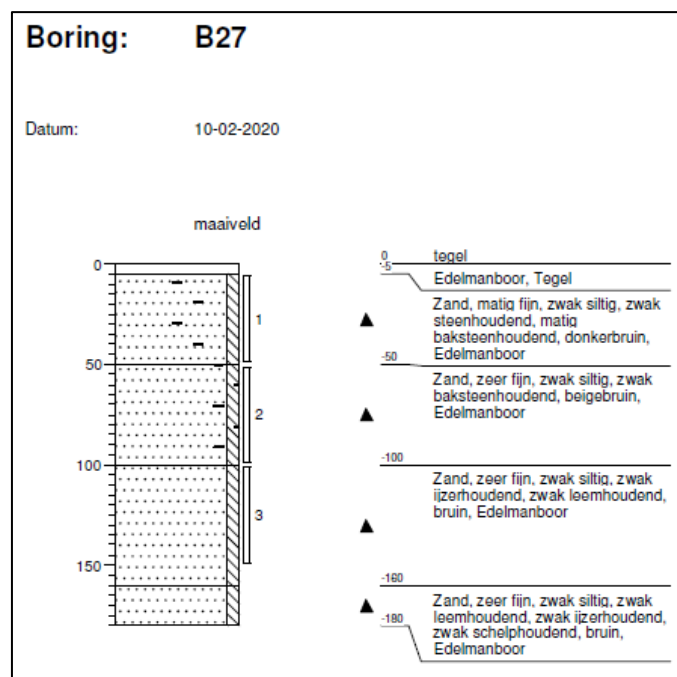
Figuur 79: Boorstaat boring 19 (Delo bvba 2020)

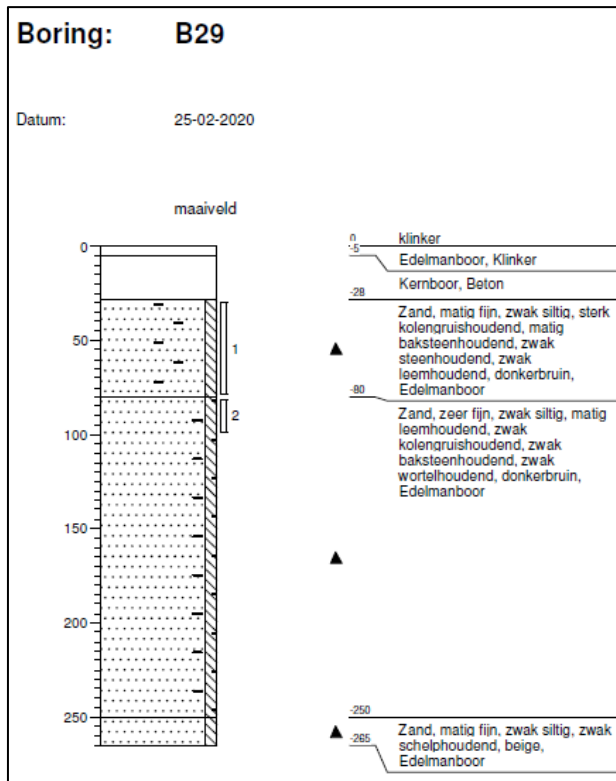
Figuur 80: Boorstaat boring 22 (Delo bvba 2020)

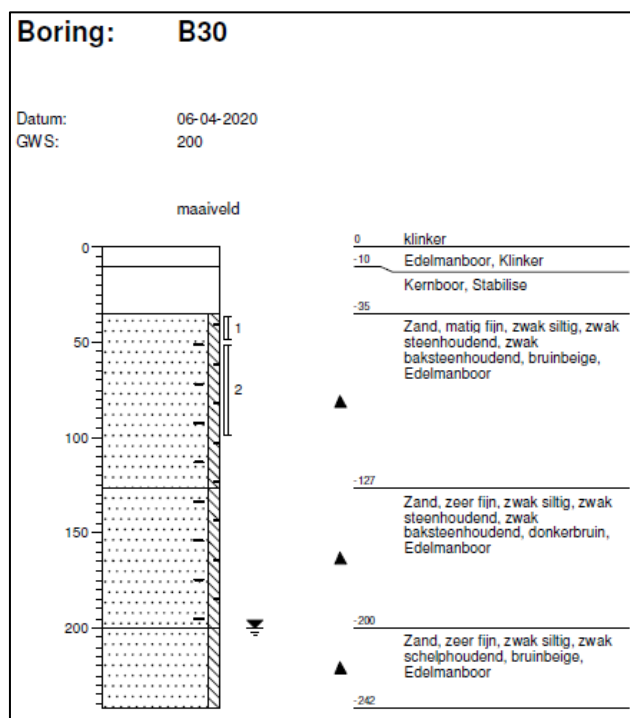
Figuur 81: Boorstaat boring 24 (Delo bvba 2020)

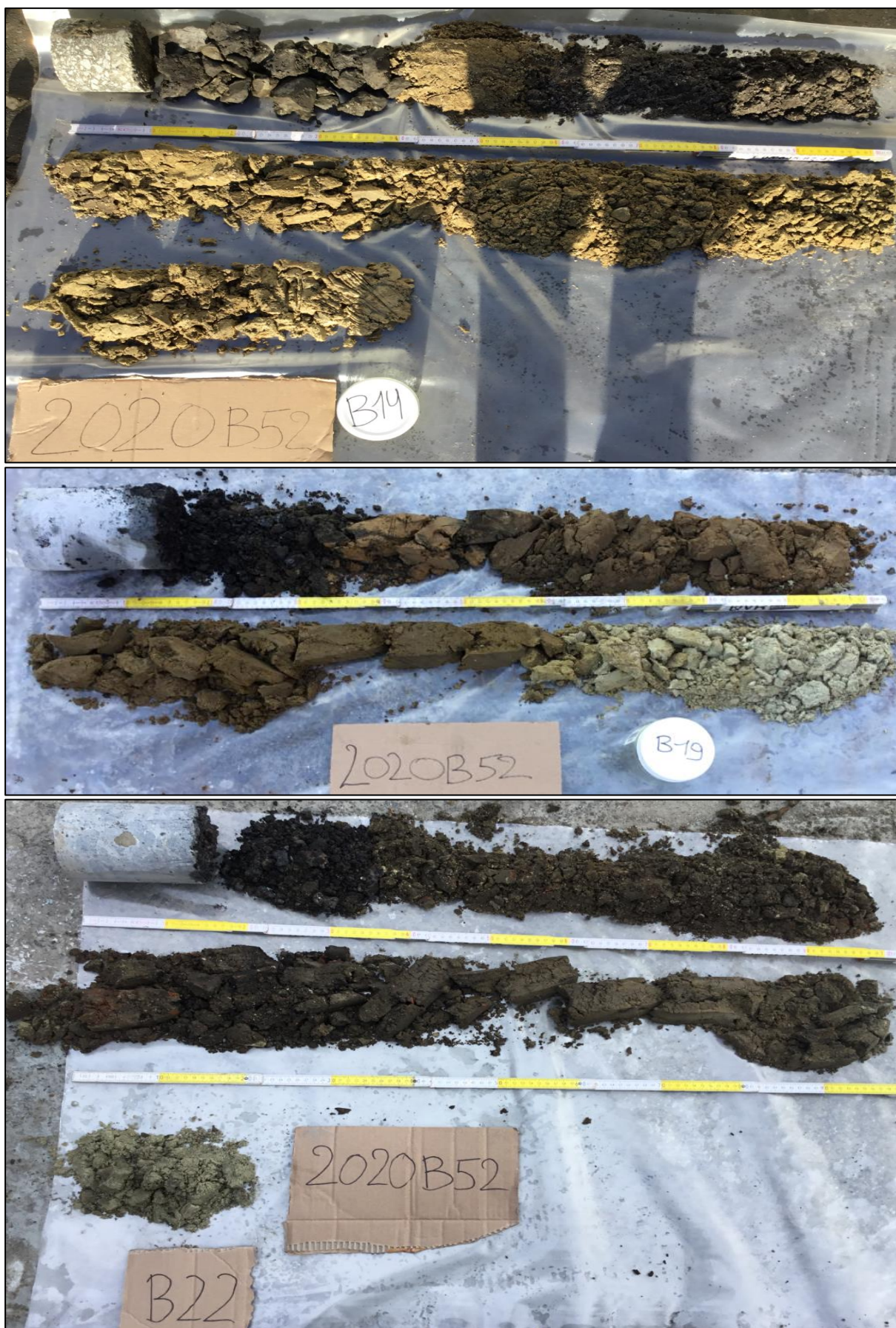
Figuur 82: Boorstaat boring 27 (Delo bvba 2020)

Figuur 83: Boorstaat boring 29 (Delo bvba 2020)

Figuur 84: Boorstaat boring 30 (Delo bvba 2020)

Figuur 85: Foto boring 14, 19 en 22 (Delo bvba 2020)

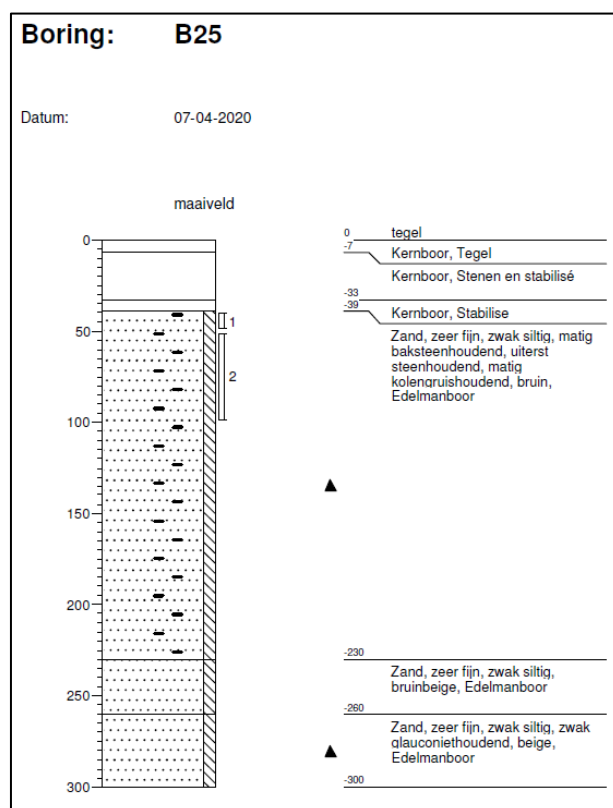
Figuur 86: Foto boring 24, 27 en 29 (Delo bvba 2020)

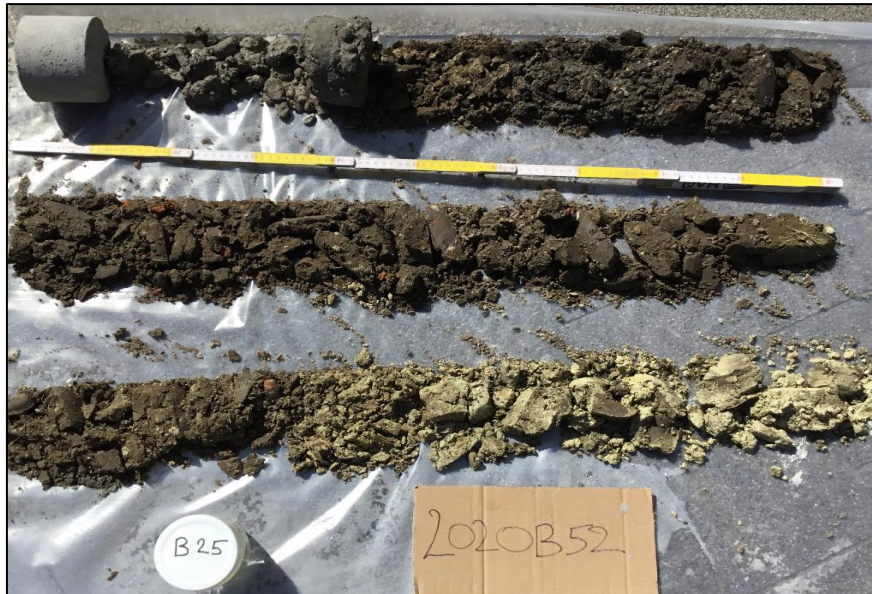
Figuur 87: Foto boring 30 (Delo bvba 2020)

5.3.6 BORING 25: OPHOGING/NIVELLERINGSLAGEN GEVOLGD DOOR EEN C-HORIZONT UIT FIJN ZAND MET BIJMENGING VAN ZWAK LEEM, SILT EN GLAUCONIET

Bij boring 25 begint de C-horizont op 260m-mv. Deze is beige van kleur en bestaat uit fijn zand met een zwakke toevoeging van leem, silt en glauconiet. De ophooglagen in deze boring zijn eveneens puinhoudend.

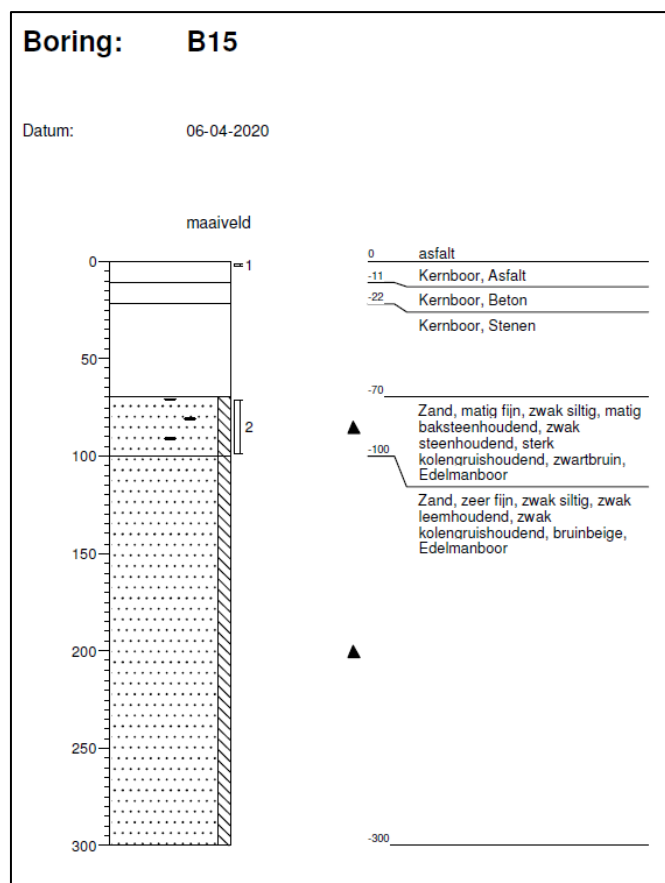
Figuur 88: Boorstaat boring 25 (Delo bvba 2020)

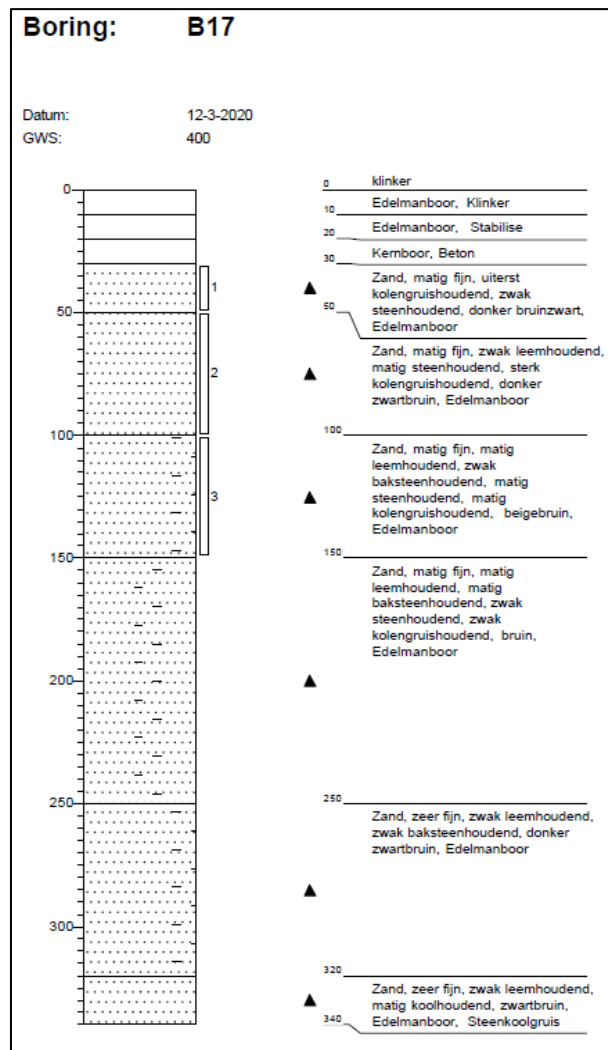
Figuur 89: Foto boring 25 (Delo bvba 2020)

5.3.7 BORING 15 EN 17: GEROERDE C-HORIZONT

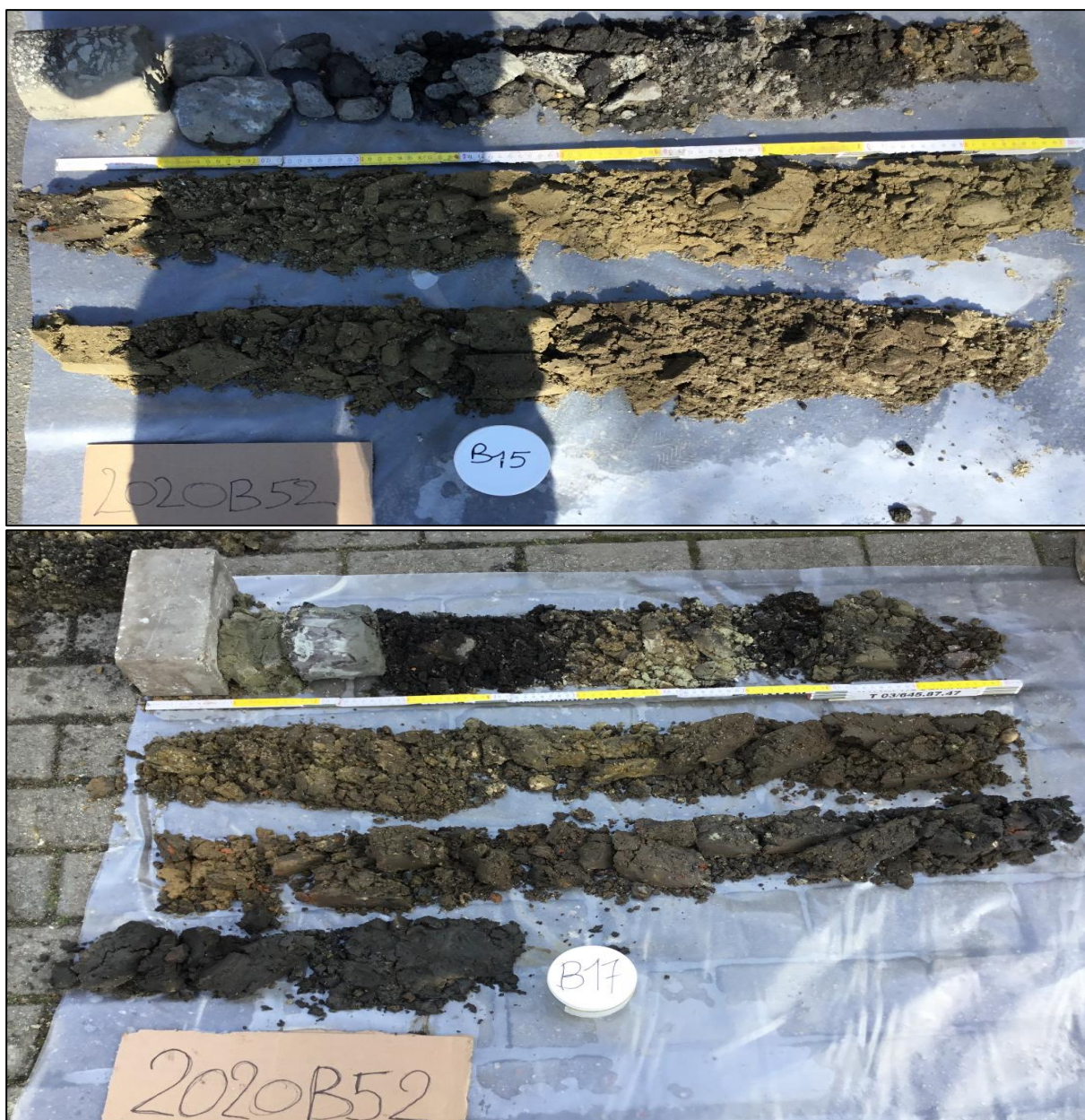
Bij boring 15 en 17 werd tot grote diepte (respectievelijk 300cm-mv en 340cm-mv) geboord, de C-horizont werd wel aangetroffen maar was geroerd. Een onverstoorde C-horizont kon niet bereikt worden. Beide boringen bestaan uit ophooglagen. Zowel bij boring 15 als boring 17 bestaat de geroerde C-horizont uit zeer fijn zand, zwak siltig en leemhoudend. Deze laag bevat ook kolengruis.

Figuur 90: Boorstaat boring 15 (Delo bvba 2020)

Figuur 91: Boorstaat boring 17 (Delo bvba 2020)

Figuur 92: Foto boring 15 en 17 (Delo bvba 2020)

5.4 INTERPRETATIE

5.4.1 CONCLUSIE

Volgens de bodemkaart bestaat het studiegebied volledig uit bodemtype **OB**, een door menselijk ingrijpen gewijzigde bodem waarvan het oorspronkelijk bodemtype niet meer achterhaald kon worden. Binnen het studiegebied werden in alle boringen ophogingslagen vastgesteld die dan overgingen in de C-horizont. Bij boring 15 en 17 kon op grote diepte (respectievelijk 3m-mv en 3,4m-mv) enkel een geroerde C-horizont vastgesteld worden. De dikte van de ophogingslaag bedraagt overal minstens 1,4m-mv.

Nergens is een B-horizont bewaard gebleven. Het terrein is overal met minstens 1,4m opgehoogd. Deze ophogingslagen variëren in samenstelling maar bestaan meestal uit bouwpuin al dan niet in combinatie met bouwzand in de toplaag. Onder deze ophogingslagen komt de C-horizont voor. Uitzondering hierop zijn boring 15 en 17 waar desondanks de diepte van de boringen enkel een

geroerde C-horizont bereikt kon worden. De ophogingslagen kunnen vermoedelijk in verband gebracht worden met het slechten van de stadsmuur en het opvullen van de stadsgracht tijdens de 19de eeuw. Van enige onverstoorte resten van de stadsmuur - of gracht zijn geen indicaties aangetroffen. Na de afbraak en opvulling werd het terrein vermoedelijk gedeeltelijk opgehoogd en genivelleerd, i.e. 'bouwrijp' gemaakt. De ophogingslagen zijn dan ook niet relevant om uitspraken te doen over de bodemopbouw binnen het studiegebied.

Van de 31 boringen dienden er 12 gestaakt te worden (ca. 40%). Dit wijst op het voorkomen van puinlagen en verstoring t.h.v. het studiegebied. Deze verstoring werd vermoedelijk veroorzaakt bij het slechten van de stadswal en het opvullen van de stadsgracht, evenals het nivelleren en bouwrijp maken van de terreinen tijdens de 19de eeuw,

De C-horizont bestaat in alle gevallen uit fijn zand met een beige tot bruinbeige of bruine kleur. Overal is een zwakke bijmenging van leem en silt aanwezig. Bij boring 9 is hierbij ook grind aanwezig. Bij boring 7 en 21 viel een zwakke bijmenging van ijzer op te merken. Dit is ook het geval voor boring 27, in combinatie met een zwakke bijmenging van schelpen. Boring 14, 19, 22, 24, 29 en 30 bevatten een zwakke bijmenging van schelpen. Bij boring 25 werd een zwakke bijmenging van glauconiet vastgesteld. De C-horizont kan in verband gebracht worden met de Tertiaire formatie van Brussel (cf. hst. 3.2.3).

Gezien de vergaande verstoring van het terrein door menselijk ingrijpen kon nergens het oorspronkelijke bodemtype achterhaald worden. Deze verstoring werd vermoedelijk veroorzaakt bij het slechten van de stadswal en het opvullen van de stadsgracht, evenals het nivelleren en bouwrijp maken van de terreinen tijdens de 19de eeuw, waarna het gebied werd omgevormd tot een boulevard met contemporaine huizen.

Concluderend kan gesteld worden dat er nergens op het terrein een B-horizont bewaard is en dat het terrein overal tot minimaal 1,4m-mv verstoord is. De verwachtingen naar steentijd waren gezien de stadscontext en de nabijheid van hoger gelegen, meer geschikt gebied in het landschap al laag maar kunnen nu worden uitgesloten. Gezien de boringen die op sterk variërende diepte gestaakt dienden te worden is er een kans om nog in situ bewaarde resten van de stadsmuur aan te treffen. Ook kunnen er nog sporen van de (vermoedelijk met bouwpuin opgevulde gracht) worden aangetroffen.

6 BESLUIT

6.1 INTERPRETATIE EN DATERING

Op basis van landschappelijke en archeologisch/historische gegevens kan een inschatting gemaakt worden van de aard en ouderdom van eventuele archeologische vindplaatsen ter hoogte van het studiegebied.

Landschappelijk gezien bevindt het studiegebied zich binnen de vallei van de Zenne op een iets hoger gelegen gedeelte. Ten zuiden van het studiegebied wordt de Zennevallei begrensd door de heuvels van het Brabantse leemplateau. Ten noorden van het studiegebied begint het zwak golvende landschap van de zandleemstreek. Hoewel het studiegebied vrij gunstig gelegen is voor bewoning in vroegere tijden zal de voorkeur toch zijn uitgegaan naar de gradiëntzone waar het Brabantse leemplateau overgaat in de vallei van de Zenne. Deze zone bevindt zich op korte afstand van het studiegebied. Historisch is inderdaad gekend dat de oudste kern van Vilvoorde zich daar bevond, de stadskern werd verplaatst na een geopolitiek dispuut tussen de machthebbers in de streek.

Bodemkundig bestaat het studiegebied volledig uit bodemtype **OB**, een door menselijk ingrijpen gewijzigde bodem waarvan het oorspronkelijke bodemtype niet meer achterhaald kon worden. Gezien de ligging binnen de stadskern van Vilvoorde is dit geen verrassing. Het uitgevoerd landschappelijk booronderzoek bevestigde het bodemtype **OB**. In alle boringen bleek een puinlaag van ca. 1,4m dik voor te komen. Deze kan in verband gebracht worden met het slechten van de stadsmuur en het opvullen van de stadsgracht in de late 19de eeuw (hfst. 4.1.2). Nadien werd een boulevard met contemporaine woningen aangelegd wat ook voor verstoring zal gezorgd hebben. Ca. 40% van de boringen (12 van de 31) dienden ook gestaakt te worden. De diepte waarop gestaakt diende te worden varieert enorm: tussen 60cm-mv en 260cm-mv. Het grote aantal gestaakte boringen wijst op het voorkomen van puinlagen en verstoring t.h.v. het studiegebied. Deze lagen kunnen geassocieerd worden met het nivelleren en het bouwrijp maken van de terreinen na het slechten van de wallen en vullen van de stadsgracht. Er dus nog een kans om in situ bewaarde resten van de stadsmuur aan te treffen. Ook kunnen er nog sporen van de (vermoedelijk met bouwpuin opgevulde gracht) worden aangetroffen.

De meldingen in de CAI dateren voornamelijk uit de middeleeuwen met een nadruk op meldingen uit de late middeleeuwen. Het onderzoeksgebied is gelegen op de locatie waar zich de noordzijde van de voormalige stadswal bevond (ID 207827) die dateert uit de 15de eeuw. De afbakening werd vastgesteld op de Ferrariskaart (1771-1778). Binnen het studiegebied bevindt zich ook de Mechelse Poort (ID 207828). Eveneens binnen het studiegebied bevindt zich een structuur uit de nieuwste tijd. Vermoedelijk gaat het om een bunker of meer waarschijnlijk een schuilkelder uit de Eerste of de Tweede Wereldoorlog (ID 220051). Met uitzondering van deze melding dateren alle meldingen binnen de stadswallen van Vilvoorde uit de middeleeuwen of nieuwe tijd. Dit is weinig verwonderlijk gezien historisch gekend is dat Vilvoorde pas tijdens de volle middeleeuwen op de huidige locatie ontstond. De oorspronkelijke nederzetting wordt gesitueerd op de westelijke oever aan de samenloop van de wegen die de verbindings-as vormden tussen Koningslo en Houtem. De verplaatsing was een gevolg van de verschuivende machtsposities tussen de adellijke familie Berthout en de hertogen van Brabant. Vilvoorde was in oorsprong immers gelegen op een sleutelpositie die zowel transport over land als over de rivier kon controleren.

Op historische kaarten vanaf de 16de eeuw valt duidelijk te zien dat het studiegebied zich ter hoogte van de noordelijke stadswal bevindt. Het tracé van de huidige Toekomststraat is op de oudste kaart (Deventerkaart ca. 1550) reeds te zien in haar huidige verloop. Tot en met het midden van de 19de eeuw blijft dit beeld van het studiegebied op historische kaarten hetzelfde. Vanaf 1851 worden de stadswallen geslecht en ca. 1891 worden deze genivelleerd waarna grote boulevards worden aangelegd. Ook binnen het studiegebied is dit het geval. Aan het begin van de 20ste eeuw bevindt zich in het midden van deze boulevard (de zgn. 'Nieuwe Boulevard' een pleintje met bomen en een grasveld, cf. hst. 4.1.2). Vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw is op orthofoto's een parkeerzone te zien. Ook vandaag is het studiegebied nog grotendeels ingericht als parkeerzone.

Op basis van de landschappelijke ligging binnen de archeologische zone van Vilvoorde en binnen de middeleeuwse stadskern wordt het archeologisch potentieel ingeschat als hoog. Gezien de ligging op de locatie van de voormalige stadswal en -gracht kunnen er mogelijk nog restanten van de stadsmuur en gracht (vermoedelijk met puinvulling) worden aangetroffen.

6.2 INSCHATTING POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING EN SAMENVATTING

Het openbaar domein binnen het studiegebied zal in de toekomst heringericht worden, waarbij duidelijk de functie als rijweg, fietspad, voetpad of pleinzone zal afgebakend worden. Hierbij zullen de

bestaande verhardingen opgebroken worden en vervangen door beton of KWS-verharding. De keuze voor het type verharding is afhankelijk van de inrichting (voetpad, fietspad e.d.).

Er worden geen rioleringswerken uitgevoerd in dit project. De huisaansluitingen zullen niet vernieuwd worden en de aansluitingen van de bestaande straatkolken worden hergebruikt in de nieuwe verharding.

De nieuwe wegenis zal in totaal een dikte van ca. 65cm-mv hebben. Dit geldt zowel voor de asfaltverharding van de rijwegen als de betonverharding voor de verhoogde inrichtingen. Voor de voetpaden (stoeptegels) zal de diepte van de werken tot ca. 60cm-mv reiken. Aan de binnenzijde van het plein zal gewerkt worden met een half-verharding. Deze zal tot ca. 30cm-mv reiken. De geplande werken richten zich dus op het vervangen van de bestaande wegenis en verhardingen.

Aan de westzijde van het terrein komt een fonteinzone die uit twee helften bestaat. De meest westelijke helft wordt geleidelijk verlaagd tot 120cm-mv op het diepste punt (onderkant fundering) en heeft een oppervlakte van ca. 120m². Het middenstuk van de fonteinzone met de houten zitbank ligt op maaiveldniveau. De oostelijke helft van de fontein wordt verlaagd tot 75cm-mv (onderkant fundering) en wordt voorzien van spuitkoppen. Voor de technische ruimtes onder de fontein wordt een lokale verstoring voorzien tot 250cm-mv. De exact grondprint van de technische ruimtes is onderdeel van de studie van de aannemer. De hoogte van een geprefabriceerde kelder is typisch 230cm. De technische ruimtes worden onder de centrale zitbanken gepositioneerd. De oppervlakte hiervoor bedraagt ca. 40m².

Het grasplein aan de oostzijde van de Rooseveltlaan is een zone die gemiddeld 30cm verlaagd wordt, met een maximum van 45cm en als grasplein ingericht wordt. Voor alle overige groenzones wordt tot op een diepte van 30cm teelaarde voorzien.

De meeste bomen binnen het studiegebied zullen behouden blijven. Een 8-tal bomen zal gekapt worden waarna op dezelfde locatie een nieuwe boom zal geplant worden. Dit geeft dus geen bijkomende verstoring gezien er reeds verstoring is door de wortelzone van de bestaande boom. Aan de westelijke rand en oostelijke rand van het studiegebied zullen telkens een 8-tal nieuwe bomen geplant worden op een locatie waar nog geen boom stond. Deze brengen een lokale verstoring van ca. 1m-mv met zich mee voor de plaatsing van boomsubstraat als groeimedium.

Het studiegebied is gelegen binnen de archeologische zone van Vilvoorde. Binnen het studiegebied bevonden zich in de middeleeuwen de voormalige stadsmuur en -gracht. Uit de CAI en cartografische bronnen zijn vooral meldingen gekend uit de middeleeuwen. Binnen het studiegebied gaat het om de stadsmuur en Mechelse Poort uit de late middeleeuwen en de toevalsvondst van een ondergrondse structuur uit de nieuwste tijd, vermoedelijk een schuilkelder of bunker uit WO I of WO II. Er is op basis hiervan een hoog archeologisch potentieel, met name voor de middeleeuwen en nieuwe tijd.

De uitgevoerde controleboringen op het terrein geven een puinlaag van ca. 1,4m dik weer. Deze laag kan in verband gebracht worden met het slechten van de stadsmuur en het opvullen van de stadsgracht in de late 19de eeuw (hst. 4.1.2). Ca. 40% van de boringen (12 van de 31) dienden ook gestaakt te worden. De diepte waarop gestaakt diende te worden varieert enorm: tussen 60cm-mv en 260cm-mv. Het grote aantal gestaakte boringen wijst op het voorkomen van puinlagen en verstoring t.h.v. het studiegebied. Deze lagen kunnen geassocieerd worden met het nivelleren en het bouwrijp maken van de terreinen na het slechten van de wallen en vullen van de stadsgracht. Er dus nog een kans om in situ bewaarde resten van de stadsmuur aan te treffen. Ook kunnen er nog sporen van de (vermoedelijk met bouwpuin opgevulde gracht) worden aangetroffen.

De diepte van de geplande ingreep is erg beperkt. Enkel in het westen van het terrein wordt een diepere ingreep voorzien voor de aanleg van een fonteinzone. Voor het grootste gedeelte van het studiegebied is het potentieel tot kennisvermeerdering dan ook laag, gezien zal gewerkt worden in de laag van de bestaande verhardingen en de wortelzone van de bomen. Mogelijke archeologische resten kunnen kan ook in situ behouden blijven.

In de **westelijke zone**, waar de geplande ingreep dieper gaat voor de aanleg van de fontein is er wel een potentieel op kennisvermeerdering (ca. 1.500m²). Hier wordt de **aanleg van een proefsleuf** voorgesteld om na te gaan of er nog in situ bewaarde resten van de stadsmuur en stadsgracht kunnen worden aangetroffen.

Gezien het terrein doorspekt is met diverse nutsleidingen waaronder een gasleiding en waterleiding onder het pleingedeelte dient hiermee rekening gehouden te worden bij de inplanting van de proefsleuf.

7 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General Director		28 juli 2020
Toon Moeskops	Business Unit Manager		28 juli 2020
Jan Coenaerts	Archeoloog / Kwaliteitsverantwoordelijke		28 juli 2020

8 BIBLIOGRAFIE

Bogemans F., Baeteman C., 2006: Toelichtingen bij de Quartairgeologische kaart van België – Vlaams gewest. Ministerie van de Vlaamse gemeenschap, afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie, Brussel.

CadGIS 2020: Kadasterkaarten [online], http://ccff-test1.minfin.be/cadgisweb/?local=nl_BE (geraadpleegd op 7 mei 2020).

Centrale Archeologische Inventaris: CAI 2020.

Claesen J. et al., Vilvoorde – Witherenstraat. Kortenaken: Archebo.

De Maegd C. en Van Aerschot S. 1975: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Vlaams-Brabant, Halle-Vilvoorde, Bouwen door de eeuwen heen, 2n, 700-703.

Dengis J.-L. 2011: Trouvailles et trésors monétaires en Belgique. XI. Province du Brabant. La période gallo-romaine, Collection Moneta 127.

De Vriendt, B. 2010: Archeologisch noodonderzoek in de Basiliek OLV van Troost te Vilvoorde, AS-Rapportage 2009-34, onuitgegeven rapport, Karmelietessen.

DOV Vlaanderen Bodemverkenner 2020: Topografische kaarten [online], <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage> (geraadpleegd op 16 mei 2017).

Ferket R., Reyns N., 2017. Archeologienota: Vilvoorde – Frans Geldersstraat. Bornem: All Archaeo.

Geopunt Vlaanderen 2020: Basiskaarten (Luchtfoto 2019, Stratenplan) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 16 mei 2019).

Geopunt Vlaanderen 2020: Historische kaarten (Ferraris, Atlas van Buurtwegen, Vandermaelen, Popp) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 7 mei 2020).

Geopunt Vlaanderen 2020: Bodem kaarten (Bodemtypes, Bodemgebruik, Bodemerosie, WRB Soil Units, Tertiaire formaties, Quartaire formaties) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 7 mei 2020).

Inventaris bouwkundige Erfgoed: IBE 2020.

Kennes H., Steyaert R., 2005. Inventaris van het bouwkundig erfgoed, Provincie Vlaams-Brabant, Gemeente Vilvoorde, Deelgemeenten Vilvoorde en Peutie, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen VLB1, (onuitgegeven werkdocumenten).

Loopik J., 2016. Stad Vilvoorde - Grote Markt. Een archeologische terreininventarisatie door middel van een prospectie met ingreep in de bodem, Brugge: Vlaams Erfgoed Centrum Rapport 47.

Nationaal Geografisch Instituut (NGI): Topografische kaart (1:10.000), [Online], www.ngi.be (geraadpleegd op 8 juli 2019).

Reygel, P. & Ercoskun, P., 2012. Archeologische opgraving aan de Lange Molenstraat te Vilvoorde (site Mattenkot), ARON bvba.

Reyns N., Delannoye C., 2019. Verslag van resultaten, Vilvoorde – Groenstraat 21. Bornem: All Archaeo.

Van de Konijnenburg R., 2016. Archeologienota met uitgesteld vooronderzoek Vilvoorde, Ridderstraat – Kruisboogschutterstraat. Bree: HAAST.

Van der Veken, B., Melkert, M.J.A. & Zuidhoff, F.S., 2014. Vilvoorde, Tuchthuisstraat (Sibelgassite). Een archeologische begeleiding van de werkzaamheden. VEC-rapport 14

Van Impe

Van Ranst E & Sys C., 2000, Eenduidige legende voor de digitale bodemkaarten van Vlaanderen (Schaal 1:20 000), Laboratorium voor bodemkunde, Universiteit Gent, Gent.

Van Rooij J., Van Mierlo T., 2017. Grote Markt, Vilvoorde: archeologienota met beperkte samenstelling. Sint-Michiels: VEC.

Vynckier G., 2013. Muren, muren, muren en nog eens muren: archeologische toevalsvondsten in Vlaams-Brabant in 2013. Archeologie 2013. Recent archeologisch onderzoek in Vlaams-Brabant, 2013, pp.26-29.

Wesemael, E., 2013. Prospectie met ingreep in de bodem en archeologische opgraving aan de Koepoortstraat te Vilvoorde, Sint-Truiden: Aron bvba.

Willet R., 2018. Archeologienota: Ringtrambus segmenten 5 en 6A. Leuven: KU Leuven.